

TÁRGYJEGYZŐK-TANTÁRGYLEÍRÁSOK

Készítés időpontja: 2018. június

Tantárgy neve: Bevezetés a történettudományba	Tantárgy Neptun kódja: BTTON102HI2 Tárgyfelelős intézet: Történettudományi Intézet Tantárgyvelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Horváth Zita egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): -	
Javasolt félév: 1.	Előfeltétel: -
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali / levelező
Tantárgy feladata és célja: A BA Történelem képzés alapkursus célja kettős: egyrészt meg kívánja ismertetni a hallgatókkal a történettudomány, a történeti munka módszertanának alapfogalmait (források, történelmi analízis, szintézis, forráskritika stb.), másrészt előadja a magyar történettudomány történetét a kezdetektől napjainkig, nemcsak az egyes történeti teljesítményekre fordítva figyelmet, hanem a tudomány intézményi kereteire, nemzetközi kapcsolataira. A hazai történetírás történetét nemzetközi összefüggésrendszerbe ágyazva láttatja és a hallgatókat megismerteti a kurrens történetírói irányzatokat is (mikrotörténelem, várostörténet stb.) Fejlesztendő kompetenciák: tudás: - egy szakterület történeti problémáinak ismerete; - a történeti módszertan alapfogalmainak ismerete; - a történelmi kutatásokhoz és történetíráshoz szükséges, széles körben alkalmazható probléma-megoldó technikák ismerete; - a fogalmi gondolkodás és az absztrakció értő használata képesség: - korrekt, szakszerű és érthető kifejezőkészség szóban és írásban attitűd: - a problémamegfogalmazás, önálló ítéletalkotás képessége - kritikai attitűd autonómia és felelősség: a hallgató - a történelemtudomány területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében - tudatosan képviseli a történettudomány által alkalmazott módszereket - nyitott a sokszínű etnikai és felekezeti szempontok megértésére	
Tantárgy tematikus leírása: Előadás 1. a történeti munka módszertanának alapfogalmai (források, történelmi analízis, szintézis, forráskritika stb.) 2. a magyar történetírás középkori gyökerei (gesták, krónikák stb.) 3. a késő középkori krónikák 4. a humanisták 5. történetírás a kora újkorban 6. egyházi történetírás a 18. században 7. világi történetírás a 18. században 8. történetírás a 19. században a kiegyezésig 9. történetírás 1867-1918 10. történetírás a két világháború között 11. történetírás a szocializmusban 12. modern történetírói irányzatok európai kitekintéssel (várostörténet, mikrotörténelem) 13. modern történetírói irányzatok európai kitekintéssel (társadalomtörténet stb.) 14. összefoglalás, kitekintés	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: - A kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A kollokviumon alapját az óra anyaga, illetve a szakirodalom ismerete jelenti. A kollokviumon legalább 50%-ot kell teljesíteni, 51-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles	
Kötelező irodalom:	

ány István: A történettudomány módszertana. Bp., 1925.
 st Péter: A magyar történetírás története. Debrecen, 1996.
 an Bálint: A forráskutatás és forráskritika története. Bp., 1925.
 sics Ignác: Clio bővületében. Magyar történetírás a 19-20. században – nemzetközi kitekintéssel. Bp., 2011.

Ajánlott irodalom:

toniek Emma: Fejezetek a XV-XVII. századi magyarországi történetírás történetéből. Bp., 1975.
 y Zsombor – Ö. Kovács József (szerk.): Bevezetés a társadalomtörténetbe. Bp., 2003
 lo Ginzburg: A sajt és a kukacok. Egy XVI. századi molnár világképe. Bp., 2011.
 árkonyi Ágnes: A pozitivisták történetelmélete a magyar történetírásban. 1-2. köt. Bp., 1973.

Tantárgy neve: Történeti földrajz (Historical Geography)	Tantárgy Neptun kódja: BTTON109HI2 Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. habil. Tózsá-Rigó Attila	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 1.	Előfeltétel: –
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A történeti földrajz és a történeti ökológia definíciójának és szakterminológiájának ismertetése után a kurzus áttekinti az emberi történelemnek a fenti szakterületek szempontjából fontosabb korszakait, fordulópontjait. Fejlesztendő kompetenciák: Tudás: A hallgató általános tájékozottsággal kell, hogy rendelkezzen a történeti földrajz és a történeti ökológia, valamint azoknak az előadás során érintett rokon-tudományterületről, szakmai problémáiról, szakterminológiai bázisáról. képesség: A kollokvium során a hallgató képes az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes az információk, érvek és elemzések különböző szempontok szerinti bemutatására, átgondolására. Képes felhasználni a régészeti rokon tudományterületeinek eredményeit. attitűd: A kurzus jellegéből adódóan a hallgatónak mérlegelnie kell a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. autonómia és felelősség: A hallgatóknak képesnek kell lennie az előadás anyagai és a szakirodalom alapján önállóan kidolgozni a tételekben szereplő tételeket Be kell mutatni a KKK-val összhangban, hogy milyen kompetenciákat igényel, illetve fejleszt a tantárgy	
Tantárgy tematikus leírása:	
Előadás: 1. A történeti földrajz definíciós lehetőségei, feladatköre, tárgya. A történeti földrajz mint a történelem segédtudománya. Történeti ökológia. 2. Európa és Ázsia vízrajza, Európa és Ázsia hegységrendszerei. Éghajlati övek, talajtípusok 3. Folyóvölgyi öntözési kultúrák. a.) A mezőgazdaság születése (áttérés a mezőgazdasági termelésre). Kr. e. 10.000 k.- Kr. e. 5-4000. Növények és állatok háziasítása. A Közel-Kelet első földművesei, a Termékeny Félhold területe. Mezopotámia: a síkságok betelepülése, egyszerű öntözési kultúrák környezeti feltételei. b.) A mezőgazdaság intenzívvé válása. Igavonó állatok alkalmazása, az öntözés típusai és hatása (eróziós folyamatok). Kr. e. 4000 k.-Kr. e. 500 k c.) Mezopotámia, az első városok. Egyiptom, a Nílus-völgyi kultúra sajátosságai. Az Indus-völgyi civilizáció. 4. a.) A bronzkori Európa. A keleti civilizációs „vívmányok” elterjedése. A mediterráneumi civilizáció hajnala. b.) A hellén világ. A „görög” Anyaország főbb régiói, fontosabb városai. A polisz, mint jellegzetes településforma. Mezőgazdaság, kereskedelem. c.) A Római Birodalom tartományai és népei. A civilizációs súlypont áthelyeződése Keletre: Bizánc. 5. a.) A civilizációs súlypontok „keletre tolódása” a késő-ókorban / antik középkorban. A Bizánci Birodalom történeti földrajza. Az állam hierarchiája, a mezőgazdaság, mint a termelés vezető ágazata, a városi kultúra hanyatlása. b.) Az iszlám „előretörésének” környezeti-, történeti földrajzi feltételei és körülményei. 6. A sztyeppei népek történeti földrajza, a sztyeppe, mint élettér. Állattenyésztés és gabonatermesztés a Kárpátok keleti előterétől Mandzsúriáig terjedő száraz éghajlatú területsávon. Sztyeppei települések, sztyeppei nomádok. 7. Kitekintés a prekolumbián kultúrák történeti földrajzára. A földművelés kezdetei Amerikában. Ökológiai	

- sajátosságok, jellemző tápláléknövények. Korai civilizációk: az Andok kultúrái, Mezoamerika. Teotihuacán (Kr. u. 500-750), a mayák Kr. e. 300 k.-Kr. u. 16. sz. Az inka birodalom, Kr. u. 1300 k.-tól. Az aztékok, Kr. u. 14-16. sz.
8. Európa demográfiai fejlődésének főbb szakaszai a középkorban (VI-XIV. sz.). Az *Occidentalis* jelentősnövekedése. A nyugat-európai mezőgazdaság átalakulása, új művelési módok, a modernizáció technikai- és környezeti feltételei, következményei.
9. A 9-14. századi demográfiai-, gazdasági- és társadalmi fejlődés történeti földrajzi vonatkozásai. Az urbanizáció a korai- és az érett középkorban. A középkori város, mint történeti modell kialakulása. Elméletek a városok kialakulására, a piac-, falu-, kontinuitás-, ökonomikus-, vár-, rezidenciális elmélet lehetséges ötvözése a természetföldrajzi tényezők figyelembe vételével. Városalaprajz és városkép. A városi ember térszemlélete, a polgári öntudat vizuális megnyilvánulása.
10. Az ásványi lelőhelyek – az arany, ezüst, réz, higany, vas és só lelőhelyei, kitermelése és útjai. A faszén és a hamuszír. Az erdőfogyatkozás és a fahiány. Érckitermelés és ércfeldolgozás.
11. A „nagy” földrajzi felfedezések okai, főbb állomásai és következményei a kora újkori társadalmakra. A transzatlanti térség formálódása A prekapitalista gazdasági rendszer kialakulásának feltételei.
12. Szőlőtermesztés és bortermelés. A mediterrán és a kontinentális szőlőművelési modellek. Európa jelentős bortermelő régiói. A szőlő és a bor szerepe a középkori és a kora újkori európai ember életében (gazdasági-, társadalmi szerep, hatása a mindennapi életben)
13. a.) Európa demográfiai súlypontjainak átalakulása a 18. század első felében. A mezőgazdasági forradalom, mint az ipari forradalom előfeltételének kialakulása. Az európai mezőgazdasági struktúra változásai.
b.) Az ipari forradalom közép- és hosszútáv hatásmechanizmusa. A transzatlanti térség történeti ökológiai folyamatai.
14. Az újkori és a modern kori történeti régiók áttekintése.

Félévközi számonkérés módja és értékelése: –

kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A hallgatóknak az előadások során ismertetett tételsor alapján szóbeli vizsgát kell tenni. Az ötfokozatú értékelés során figyelembe vett szempontok: szakterminológia pontos használata. A tétel tér- és időbeli kontextusba történő elhelyezése. A tétel felépítése a történeti földrajz elméleti alapjainak megfelelően (hosszútávú viszonyrendszerek alaptényezői, azok különböző megnyilvánulásai). Előadások során elhangzott tényanyag. Összefüggérendszer megértése és szóbeli prezentálása.

Kötelező irodalom:

Pounds, Norman J. G.: Európa történeti földrajza. Osiris Kiadó, Bp., 2003.

Baker, Alan K. H.: Geography and History. Bridging the Divide. Cambridge University Press, 2003. (<http://catdir.loc.gov/catdir/samples/cam041/2003046037.pdf>)

Ajánlott irodalom:

Klaniczay Tibor (szerk.): Európa ezer éve. I-II. k. Osiris Kiadó, Bp. 2004.

The Times – Részlet Atlasz. Akadémiai Kiadó, Bp., 1994.

Renes, Hans – Visser, Sophie: Angewandte Historische Geographie: alte Methoden und neue Fragen. In: Kulturlandschaft in der Anwendung. Bund Heimat und Umwelt in Deutschland. Bonn, 2010. 51–59. Online:

https://www.academia.edu/22586734/Angewandte_Historische_Geographie_alte_Methoden_und_neue_Fragen

Topográfiai segédlet:

A The Times Atlasz 1. köt., Világtörténelem / szerk. Geoffrey Barraclough és Norman Stone. 1992.

Történelmi Világtatlasz, Cartographia Bp., 1997.

Internetes topográfiai segédlet:

<http://iam.classics.unc.edu>

Tájékozódás további nemzetközi szakirodalomhoz

<http://www2.bsz-bw.de/bibscout/N/ND/ND8040-ND8570/ND.8160>

Baker, Alan K. H.: Megjegyzések a történeti geográfia és az Annales történeti iskola közötti kapcsolatról.

In: Tímár Lajos (szerk.): A brit gazdaság és társadalom a XVIII-XIX. században. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen 1999, pp. 13–36.

Benda Gyula: Történeti földrajz és geopolitika. Régió 1995/4, pp. 165-169.

Bertényi Iván: A történelem segédtudományai. Bp., 1998.

Bloch, Marc: A történész mestersége. Osiris, Bp., 1996.

Braudel, Fernand: A Földközi-tenger és a mediterrán világ II. Fülöp korában. Ak. Kiadó, Bp., 1996.

Tímár Lajos: A gazdaság térszerkezete és a társadalom. Az amerikai történeti földrajz néhány sajátos kutatási iránya. Történeti Szemle 1985/2, pp. 258–273

Tímár Lajos: Témák és módszerek. A 18–19. századi brit gazdaság és társadalom történeti földrajzi perspektívában. In: Tímár Lajos (szerk.): A brit gazdaság és társadalom a XVIII-XIX. században. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen 1999, pp. 5–12.

Bulla Béla: Hazai történeti földrajzunk múltja, jelene és feladatai. In: Emlékkönyv Szentpétery Imre

születése hatvanadik évfordulójának emlékére. Bp. 1938, pp. 73–106.
Mendöl Tibor: Településtörténet, településföldrajz, történeti földrajz. In: Emlékkönyv Szentpétery Imre születése hatvanadik évfordulójának emlékére. Bp. 1938, pp. 312–334.
Bak Borbála: Magyarország történeti topográfiája. MTA Történettudományi Intézet, História Könyvtár, Bp. 1997, pp. 11–18.
Győri Róbert: A magyar történeti földrajz a két világháború között. Földrajzi Közlemények 2002. (CXXVI. évf.) 1–4. pp. 79–92.
Rácz Lajos: Éghajlingadozások a Kárpát-medencében 1490-1779 között. AETAS 1986. pp. 125–134.
Rácz Lajos: A tradicionális társadalom és a természeti környezet kapcsolatáról. AETAS pp. 180–194.

Tantárgy neve: Őstörténet	Tantárgy Neptun kódja: BTTON204H01 Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Lengyel György, egyetemi adjunktus	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 1.	Előfeltétel: -
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: (200-300 karakter) Az előadássorozat az egyetemes őskori történelmet tárgyalja, az őskor kezdetétől a vaskorig. Kontinensről kontinensre áttekinti a zsákmányoló – gyűjtögető, vadász, halász gazdálkodású – őstársadalmakat, majd elemzi a termelő gazdálkodásra való áttérés és annak centrumait. Az érdeklődés középpontjában az európai őstörténeti fejlődés bemutatás áll. Ebben az ember és környezet kölcsönhatás vizsgálata fontos szempont, illetve az állandóan változó éghajlati, környezeti viszonyok bemutatása. A civilizációs centrumok közül a legfontosabbakat szintén kiemelten vizsgálja. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: Tájékozódás az az ember kultúráinak kialakulásában, az modern civilizáció eredetében, a legfontosabb szakkifejezések és szakirodalmak. képesség: Képes az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes a szakirodalomból szerzett információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Képes az információk, érvek és elemzések különböző szempontok szerinti bemutatására, átgondolására. attitűd: Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik a régészet rokon tudományterületeivel való együttműködésre. autonómia és felelősség: Felelősséget érez Magyarország és a világ kulturális örökségének megőrzéséért.	
Tantárgy tematikus leírása:	
Előadás: 1. Az őstörténet fogalma, kutatástörténete, földtörténeti és időrendi helyzete. 2. Az ember megjelenése. 3. Korai Homo-k. 4. Az Óvilág benépesítése. 5. Az alsó paleolitikum Afrikában. 6. Az alsó paleolitikum Euráziában. 7. A neandervölgyi ember 8. A középső kőkor Afrikában 9. A középső paleolitikum Euráziában 10. A modern ember megjelenése 11. A felső paleolitikum Euráziában 12. A modern emberi viselkedés megjelenése 13. Az ember benépesíti a Földet 14. A mezolitikum és az élelemtermelés kialakulása	Gyakorlat:
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: Írásbeli vizsga, öt kérdés, 0-50% elégtelen, 51-70% elégséges, 71-80% közepes, 81-90% jó, 91-100% jeles.	
Kötelező irodalom: Burenhult, Göran (főszerk.). Az első emberek. Az ember származása és őstörténete Officina Nova, Buda-	

pest, 1995.
 Burenhult, Göran (főszerk.). A kőkori világ Officina Nova, Budapest, 1995.
 Gyenis, Gy., Hajdu T.: Emberré válás. Az ember biológiai és kulturális evolúciója. Régészet és természettudományok 1. Archaeolingua, Budapest, 2017.
 Hoffecker, J.F.: Modern Humans: Their African Origin and Global Dispersal. New York: Columbia University Press, 2017.
 Stringer, C., Andrews, P.: Az emberi evolúció világa. Alexandra, Pécs, 2005.
 Finlayson, C.: Neanderthals and Modern Humans. Cambridge Studies in Biological and Evolutionary Anthropology 38, Cambridge, 2004.

Ajánlott irodalom: (legalább 1 idegen nyelvű)

Donald, M.: Az emberi gondolkodás eredete. Osiris, Budapest, 2001.

Mithen, S.: Prehistory of the mind. Thames and Hudson Ltd, London, 1996.

Tantárgy neve: Ókortörténet előadás (ókori Kelet)	Tantárgy Neptun kódja: BTTON205H01 Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Kóthay Katalin, címzetes egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): -	
Javasolt félév: 1.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: Az előadás Egyiptom és a Közel-Kelet ókori történetét tárgyalja a 4. évezredtől Nagy Sándor uralmáig. Felvázolja a terület etnikai és politikai arculatát, vizsgálja az ókori keleti civilizációk történeti, művelődéstörténeti jellemzőit és a társadalmi szerveződés sajátosságait. Kitér az állam kialakulásának jelentőségére, nomádok és letelepültek együttélésének problémájára, vizsgálja a térségben a különböző időszakokban kialakuló kulturális, kereskedelmi és diplomáciai kapcsolatokat. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: a hallgató megismeri - a korszak történetét, legfontosabb társadalmi, gazdasági és kulturális folyamatait - a történeti források értelmezésének főbb szempontjait - az ókori keleti társadalmak és civilizációk tanulmányozásának főbb módszereit képesség: a hallgató képes - mind kronologikus, mind tematikus rendben átlátni egy kultúra/civilizáció történetét - a történeti eseményeket változásukban szemlélni attitűd: a hallgató képes - az eltérő történészi megközelítések (és általában a probléma megközelítések) különbségeinek elfogulatlan megértésére és azok elemzésére autonómia és felelősség: a hallgató képes - a civilizációs és kulturális különbségek természetének felismerésére és megértésére - a szerzett ismereteinek önállóan és kritikus alkalmazására	
Tantárgy tematikus leírása: Előadás 1. Bevezetés, források, irodalom, követelmények 2. A Kr.e. 4 évezred kulturális, technikai és gazdasági változások; az első államok kialakulása 3. Írás és írásrendszerek; az íráshasználat területei és annak változásai 4. Nomádok és letelepültek 5. Egyiptom 6. Egyiptom 7. Egyiptom 8. Mezopotámia 9. Mezopotámia 10. Mezopotámia 11. Irán 12. Szíria 13. A zsidó nép	

14. Anatólia és a hettiták

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

Az előadások látogatása a Tanulmányi és vizsgaszabályzatban megfogalmazottak szerint.

Kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

A kollokviumi számonkérés szóbeli vizsga keretében történik, az órán elhangzottak és a kötelező irodalom alapján. A hallgatók a megadott tételsorból húznak. A vizsgának egyenlően hangsúlyos része a húzott tétel kifejtése és az ahhoz kapcsolódó források ismeretének számonkérése.

Kötelező irodalom:

Szakirodalom:

Baines, J. – Málek, J.: Az ókori Egyiptom atlasza. Budapest, Helikon 1992. (Azóta több kiadás.)

Roaf, M.: A mezopotámiai világ atlasza. Az ókori Mezopotámia, Anatólia, Irán, Palesztina és Szíria. Budapest, Helikon 1999.

Van De Mieroop, M.: A History of the Ancient Near East c. 3000–323. Third edition. Malden and Oxford, Blackwell 2016.

Források:

Ókori keleti történeti chrestomathia. Szerk. Harmatta János. Budapest, Tankönyvkiadó 1964 (azóta több kiadás, 2003-tól az Osiris Kiadónál).

Biblia

Ajánlott irodalom:

Bermanth, Ch. – Weitzmann, M.: Ebla. Egy ismeretlen ókori civilizáció. Budapest, Gondolat 1986.

Ghirshman, R.: Az ókori Irán. Budapest, Gondolat 1985.

Kákósy L.: Az ókori Egyiptom története és kultúrája. Budapest 1998. (A korábbi kiadások – 1979-ben és 1993-ban – „Ré fiai. Az ókori Egyiptom története és kultúrája” címmel jelentek meg.)

Klengel, H.: Az ókori Szíria története és kultúrája. Budapest, Gondolat 1977.

Klengel, H.: Nomádok az ókori Elő-Ázsiában. Budapest, Gondolat 1985.

Komoróczy G.: Fénylő ölednek édes örömeiben. A sumer irodalom kistükré. Budapest, Európa 1983.

Kóthay K.A. – Gulyás A.: Túlvilág és mindennapok az ókori Egyiptomban. Források a Kr.e. 3–2. évezredből. Miskolc, Bíbor Kiadó 2007.

Kuhrt, A.: Az ókori Közel-Kelet. Piliscsaba, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, 2005.

Miller, J. M. – Hayes, J.H.: Az ókori Izrael és Júda története. Piliscsaba, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, 2003.

Oppenheim, A.L.: Az ókori Mezopotámia. Egy holt civilizáció portréja. Budapest, Gondolat 1982.

Postgate, N.: Early Mesopotamia. Society and Economy at the Dawn of History. London, Routledge 1992.

Tantárgy neve: Könyvtári ismeretek, könyvtártörténet	Tantárgy Neptun kódja: BTTON115HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
	Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Viskolcz Noémi főiskolai tanár	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 1.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A BA Történelem társadalomtudományi ismeretek fejlesztésére szolgáló alapkurzus két részből áll: az első felében megismertet a könyvtárak mint művelődési intézmények történetével, a félév második felében a könyvtári rendszerek áttekintése a cél, valamint a legcélszerűbb könyvtári adatbázisok megismerése és az adatbányászat felhasználói szintű elsajátítása a történeti tanulmányokhoz. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: - tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek, művelődési intézmények történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében - ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális szövegeit - tájékozott a jelenlegi könyvtári rendszerek főbb irányelveit illetően és ismeri a felvetődő szakmai szempontokat és vitákat képesség: - képes különböző forrásokból származó információk szembestésére és szintézisére - képes a hagyományosan és digitálisan létező források és keresőeszközök alkalmazására szakmai célfeladatai ellátása során - képessé válik egy megbízható és érvényes kutatás körülményeinek megtervezésére és a kapott eredmények publikálására	

attitűd: - tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit - törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. - igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására autonómia és felelősség: - tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait	
Tantárgy tematikus leírása: Gyakorlat 1. Bevezetés, kurzuskövetelmények ismertetése 2. A középkori könyvkultúra Európában és Magyarországon 3. A Bibliotheca Corviniana és egyéb magyarországi humanista könyvtárak 4. A magyar könyvtárak története 1711 és 1867 között: egyházi, főpapi, főúri, szak-, kölcsön-, tudós- és polgári könyvtárak 5. Az Országos Széchényi Könyvtár története a kezdetektől napjainkig 6. A magyar könyvtárak története a kiegyezéstől máig 7. A könyvtárügy aktuális kérdései Magyarországon 8. A könyvtári törvény és annak módosításai 9. A könyvtárak típusai 10. Könyvtári adatbázisok: információkeresés (EISZ, Scopus) 11. Könyvtári adatbázisok: információkeresés (EISZ, JSTOR) 12. Könyvtári adatbázisok: információkeresés (EISZ, Arcanum Digitális Tudástár, Hungaricana) 13. Könyvtári keresők: információkeresés (MTMT, Matarka stb.) 14. Projektmunka bemutatása, értékelés, összegzés, kurzuszáras	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Egyéni projektmunka: 20 tételből álló szakirodalmi lista összeállítása egy megadott témakörhöz, megadott szempontok alapján, amelynek bemutatására a kurzus 14. hetében kerül sor Gyakorlati jegy teljesítésének módja, értékelése: Az aláírás megszerzéséhez a gyakorlatok látogatása a Tanulmányi és vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint kötelező. A gyakorlati jegy az órán mutatott aktivitás és a projektmunka minőségének függvénye.	
Kötelező irodalom: <i>Babbie, Earl.</i> : A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Bp. Balassi, 1996. <i>Blummer, Barbara</i> : Improving Student Information Search. Chandos Publishing, 2014. <i>Madas Edit – Monok István</i> : A könyvkultúra Magyarországon a kezdetektől 1800-ig. Bp., Balassi, 2003. Ajánlott irodalom: <i>Kutrovácz Gábor–Láng Benedek–Zemplén Gábor</i> : A tudomány határai. Bp. Typotex 2008, 189-212. A Miskolci Egyetem Könyvtár külföldi és magyar adatbázisai http://www.lib.uni-miskolc.hu/web/konyvtar/adatbazisok;jsessionid=5D069ADFDD932C10444342CB88B19868	

Tantárgy neve: Bibliográfiai gyakorlat és esszéírás	Tantárgy Neptun kódja: BTTON114HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
	Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Sziszkoszné dr. Halász Dorottya, egyetemi adjunktus	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 1.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A tantárgy célja, hogy segítse a hallgatókat a jól strukturált, szabatosan és szakszerűen megfogalmazott tudományos írásművek (szemináriumi dolgozat, záródolgozat, tanulmány, recenzió stb.) elkészítéséhez szükséges készségek elsajátításában. A kurzus során az elméleti ismeretek (pl. forrástípusok, jegyzetelési és bibliográfiakészítési szabályok) megszerzése mellett nagy hangsúlyt kap azok gyakorlati alkalmazása.	
Fejlesztendő kompetenciák: tudás: a hallgató – ismeri a tudományos műfajokat és azok szabályrendszerét – átlátja a szakmai szövegek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait – ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit	

képesség:

a hallgató képes

- az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére, a történeti jelenségek értelmezésére
- hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket
- az adott tudományos műfaj szabályrendszerének megfelelően közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni

attitűd:

a hallgató

- ismeri és alkalmazza a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit
- törekszik a problémák sokoldalú módszertani megközelítésére
- törekszik az információk kritikus elemzésére és feldolgozására

autonómia és felelősség:

a hallgató

- felelősséget vállal az általa írt szakmai szövegekért
- megszerzett ismereteit alkalmazza önművelésében és önismeretében
- tudatosan képviseli a történettudomány módszereit

Tantárgy tematikus leírása:**Gyakorlat:**

1. Követelmények ismertetése, bevezetés
2. A történelem forrásai I.: forráskritikai alapfogalmak, módszerek
3. A történelem forrásai II.: szóbeli és írásbeli források
4. A kutatómunka tervezése, folyamata
5. Könyvtárismeret
6. Levéltárhasználat
7. Az Internet előnyei és hátrányai
8. Jegyzetelési szabályok, a hivatkozások rendszere
9. A bibliográfiakészítés szabályai
10. Stílus és struktúra
11. Hallgatói tudományos munkák: szemináriumi dolgozat, záródolgozat, TDK-dolgozat
12. Tudományos műfajok: tanulmány, recenzió, monográfia, szócikk
13. A tudományos előadás (prezentáció) sajátosságai
14. Írásbeli munkák értékelése, összegzés

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

Minden hallgató három írásbeli munkát készít a félév folyamán: egy bibliográfiát, egy recenziót és egy szemináriumi dolgozatot.

Gyakorlati jegy teljesítésének módja, értékelése:

A hallgatói írások értékelése 1-től 5-ig terjedő skálán történik. Mindegyik beadandó esetében a megszerezhető maximális pontszámnak legalább a felét el kell érni az elégtelen eredmény elkerüléséhez, így az osztályzás a következők szerint alakul: 50-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles.

A gyakorlati jegy az órai teljesítmény és a beadott munkák jegyeinek átlagából képződik.

Javításra a vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint van lehetőség.

Kötelező irodalom:

Adamik Tamás – A. Jászó Anna – Aczél Petra: Retorika. Osiris, Bp. 2004. 509–542, 551–562. o.

Eco, Umberto: Hogyan írjunk szakdolgozatot? Kairosz, Bp. 1996.

Gyurgyák János: Szerkesztők és szerzők kézikönyve. Osiris, Bp. 2000.

Kőfalvi Tamás – Makk Ferenc: Forrástani alapismeretek történelemből. Segédkönyv a történelem forrás-központú tanításához. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 2007.

Majoros Pál: Kutatásmódszertan avagy: hogyan írjunk könnyen, gyorsan jó diplomamunkát? Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 1997.

Writing a Good History Paper. History Department, Hamilton College, h.n.[Clinton] 2008.
<https://www.hamilton.edu/documents/writing-center/WritingGoodHistoryPaper.pdf>

Ajánlott irodalom:

A könyvtár kezelése. Szerk. Katsányi Sándor. KMK, Bp. 1990.

Fazekas Csaba: Bevezetés az újkori magyar történeti források tanulmányozásába. Segédanyag III. éves történelem szakos hallgatók számára. Miskolci Egyetem, Miskolc 2001.

Informatikai alapismeretek történelem szakos hallgatóknak. Szerk. Forisek Péter. Bölcsész Konzorcium, Bp. 2006. http://gepeskonyv.btk.elte.hu/adatok/Tortenelem/27Forisek/informatika_hefop.pdf

Könyvtárosok kézikönyve. I–V. Szerk. Horváth Tibor – Papp István. Osiris, Bp. 2001. II–III.

Mawdsley, Evan – Munck, Thomas: Computing for Historians. An Introductory Guide. Manchester UP,

Manchester 1993. Ungváry Rudolf – Vajda Erik: Könyvtári információkeresés. Typotex, Bp. 2002.
--

Tantárgy neve: Informatikai alapismeretek	Tantárgy Neptun kódja: BTTON104HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Kunt Gergely, egyetemi adjunktus	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 1.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlat
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali / levelező megjelölése
Tantárgy feladata és célja: A tárgy célja informatikai alapismeretek átadása a hallgatóknak, különösen tekintettel a Windows és Microsoft Word, Excel és a Powerpoint. A kurzus során olyan ismereteket sajátítanak el pl. (gépírás, lábjegyzetelés, tartalomjegyzék készítés, adatbáziskezelés), amelyek nélkülözhetetlenek az egyetemi tanulmányaikhoz. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: a hallgató képes használni a számítógépet, olyan mértékben, hogy segítse egyetemi tanulmányait képesség: - Képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére. - Képes hatékonyan kommunikálni írásban az internet segítségével. attitűd: - Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. autonómia és felelősség: - Tudatosan használja az informatikai eszközöket.	
Tantárgy tematikus leírása: 1-2. A Windows operációs rendszer 3-6. Word használatának alapjai 7-9. Az Excel használatának alapjai 10-12. A Powerpoint használatának alapjai 12-14. Az internet használata a történeti anyaggyűjtés során (források, szakirodalom)	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A hallgatónak kiadott informatikával összefüggő gyakorlati feladatok elvégzése, amelyen legalább 50%-ot kell teljesíteni, 51-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles.	
Kötelező irodalom: Mawdsley, E. - Munck, T.: Számítógép a történettudományban. Osiris, Budapest, 1996, Ajánlott irodalom: Cseh Gergő Bendegúz–Körmendy Lajos–Németh István–Rádi Péter–Reisz T. Csaba–Szőke Zoltán: A levéltárak helye az információs társadalomban, a levéltári anyag informatikai feldolgozása. <i>Levéltári Szemle</i>, 51. (2001) 1. sz. 4–36. Kőrösmey András–Németh István–Tuza Csilla: Az informatika alkalmazása a németországi levéltárakban – Egy tanulmányút szakmai tanulságai. <i>Levéltári Szemle</i>, 51. (2001) 1. sz. 55–59.	

Tantárgy neve: Bevezetés a muzeológiába Museology and Curatorship, An Introduction	Tantárgy Neptun kódja: BTTON117HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Gyulai Éva doc.	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 1.	Előfeltétel: –
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: (200-300 karakter) A képzés célja, hogy megismertessen a műgyűjtés antik kortól napjainkig tartó tevékenységének okaival, módjaival és hagyományaival, figyelmet fordítva a műgyűjtemények társadalmi háttérére is. Mivel az emberi tudás, kultúra és művészet alkotásait, „termékeit” őrző és gyűjtő múzeumok szinte mindenhol az	

uralkodók, az arisztokraták, ill. a polgárok műgyűjtése révén alakultak ki, így a gyűjtemények és a gyűjtés múltjának megismerése nélkülözhetetlen a kulturális örökség, illetve a múzeumok társadalmi szerepének értelmezéséhez. A múzeumok tevékenységét napjainkban számos nemzetközi és hazai jogszabály határozza meg, melyek kiterjednek a sajátos kulturális „gépezet” működésének hétköznapijaira és ünnepeire is (gyűjteménygyarapítás, nyilvántartás, megőrzés, tudományos feldolgozás, kiállítás rendezés, közönségkapcsolatok, marketing).

A magyarországi múzeumok munkáját meghatározó törvényi szabályozás (múzeumi, kulturális örökség védelméről szóló jogszabályok stb.) megismertetése mellett a stúdium foglalkozik az intézmények klasszifikációjával (szakmúzeumok, nemzeti múzeumok, művészeti gyűjtemények stb.), a múzeum mint hivatal és társadalmi intézmény működésével. A legfontosabb azonban a múzeum alapvető elméleti és gyakorlati tevékenységi formáinak megismertetése: gyűjtemények gyarapítása, a gyűjteményi táruk nyilvántartása, a raktározás régi és modern módszerei, a kiállításrendezés elméleti és gyakorlati feladatai, a múzeumok és közönségük viszonya, a múzeumpedagógia és ún. múzeumandragógia. Szó esik a kulturális örökségről, illetve a múzeumi tárgyról, a műtárgyról mint a bölcsészettudományok és egyéb diszciplínák forrásáról, valamint a múzeumokban folyó tudományos kutatás kérdéseiről is. A tárgy keretében a hallgatók megismerkednek a műtárgyvédelem és restaurálás legfontosabb kérdéseivel, a restaurátoretika fogalmával. A képzés során a hallgatók elsajátítják a muzeális emlék nyilvántartásának, leltározási gyakorlatának ismérveit, a dokumentáció és raktározás követelményeit, kiállítási tématerv és forgatókönyv készítésének szabályait is.

A tárgy alapján a hallgatók a 3. félévtől Muzeológia-specializációt választhatnak.

Fejlesztendő kompetenciák:

tudás: a muzeológia mint alkalmazott tudomány és módszer alapvető ismereteiben való tájékozottság

képesség: képes az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére; Képes az információk, érvek és elemzések különböző szempontok szerinti bemutatására, átgondolására; Képes felhasználni a régészet rokon tudományterületeinek eredményeit.

attitűd: érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak; céltudatos magatartással törekszik értékek feltárására és megtartására. Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét.

autonómia és felelősség: felelősséget érez Magyarország és a világ kulturális örökségének megőrzéséért.

Tantárgy tematikus leírása:

Előadás:

- 1–2. A műgyűjtés fogalma és a műgyűjtés-történet vázlatos ismertetése
 2. Kulturális és örökség és műtárgy fogalma, kapcsolatuk
 3. A múzeum mint történeti intézmény, az első múzeumok
 - 4–5. Az új- és jelenkori múzeumok, a muzeológia mint módszer
 - 6–7. A modern múzeumok törvényi szabályozása, klasszifikációja (általános és szakmúzeumok, szakmuzeológia és gyűjtési terület)
 - 8–9. A világ nagy múzeumai és Magyarország országos és egyéb múzeumai
 - 10–11. A muzeológia gyakorlata, a múzeumi tevékenység: gyűjtés, megőrzés/raktározás, nyilvántartás/feldolgozás, közzététel/bemutatás
 - 12–13. A kiállítás és a múzeumi katalógus ismérvei és módszertana
 14. Összegzés: hogyan lesz egy tárgyból (jelenségből) műtárgy (muzealizáció)
- A tematika egyben a 12 vizsgatételt is lefedi.

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

1 zárthelyi dolgozat a 7. témát követően a témákhoz kapcsolódó előadások anyagából és kötelező olvasmányokból. Értékelés: 2 = 30%, 3 = 50 %, 4 = 70 %, 5 = 85%;

Kollokvium teljesítésének módja, értékelése: félév végén kollokvium írásban vagy szóban, a vizsgakérdések megegyeznek a tematikával.

Ötfokozatú (1–5) értékelés: 2 = 40 %, 3 = 60 %, 4 = 70 %, 5 = 85 %; zh beszámítása 1/3 arányban az érdemjegyre.

Kötelező irodalom:

KOREK József: *A muzeológia alapjai*. Tankönyvkiadó, Bp., 1988

Az *Encyclopedia Britannica* Museology-szócikke (digitális változat a Britannica.com honlapján: www.britannica.com/topic/museology)

Ajánlott irodalom:

KREPS, Christina: Appropriate museology and the “new museum ethics” – Honoring diversity = *Nordisk Museologi (Nordic Museology)* 22. (2015)/2. 4–16. (digitális változata: <https://www.journals.uio.no/index.php/museolog/article/download/3044/2626>)

ENTZ Géza: *A magyar műgyűjtés történetének vázlata 1850-ig*. Bp., 1937. (Reprint: ME BTK Művelődéstörténeti és Muzeológiai Tanszék, Miskolc, 1996)

ERDŐSI Péter–SONKOLY Gábor: *A kulturális örökség*. Atélier Füzetek. L'Harmattan, Bp., 2004

A világ nagy múzeumai–Uffizi, British Museum, Louvre, Prado, Metropolitan, Kunsthistorisches Museum,

<i>Magyar Nemzeti Múzeum, Szépművészeti Múzeum. Bp., 1990–1992.</i> GYÖRGY Péter: <i>Digitális éden</i>. Budapest, 1998. (Különösen: a „Noé bárkája, Babel tornya, Édenkert” című tanulmányok) <i>Múzsák kertje a magyar múzeumok születése</i>. Szerk.: HOLLÓ Szilvia Andrea–GALI Ágnes. Pulszky Társaság–Magyar Múzeumi Egyesület. Budapest, 2002
--

Tantárgy neve: Bevezetés a régészetbe		Tantárgy Neptun kódja: BTTON118HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Pusztainé dr Fischl Klára, tanszékvezető egyetemi docens		
Közreműködő oktató(k):		
Javasolt félév: 1.	Előfeltétel: —	
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy	
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali	
Tantárgy feladata és célja: (200-300 karakter) A tantárgy tanulása során a hallgató megismerkedik az alapvető régészeti módszertani segédfogalmakkal, módszerekkel, társtudományokkal és a Kárpát-medence régészetének vázlatos történetével az ember megjelenésétől a középkorig. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: Tájékozott a régészet általános ismeretanyagában, ismeri annak módszertanát, legfontosabb szakkifejezéseit és szakirodalmát. Tájékozott a régészet különböző természettudományos módszereiben, és ismeri azok felhasználási lehetőségeit. képesség: Képes az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. attitűd: Hitelesen közvetíti a társadalom számára a régészet gondolkodásmódját és tudományos eredményeit. Hitelesen közvetíti a társadalom számára a régészet gondolkodásmódját és tudományos eredményeit. autonómia és felelősség: Felelősséget érez Magyarország és a világ kulturális örökségének megőrzéséért.		
Tantárgy tematikus leírása:		
Előadás:	Gyakorlat: 1-2, A régészet fogalma, módszerei, irodalma – bevezető előadás 3-10, Társtudományok és módszereik bemutatása önálló szemináriumi előadás keretében (ásatás, terepbejárás, geofizika, légifényképezés, GIS, archeobotanika, archeozoológia, archeometria, archeometallurgia) 11, A Kárpát medence története az emberré válástól a vaskorig – frontális előadás 12, A Kárpát medence története a római korban és a népvándorláskorban– frontális előadás 13, A Kárpát-medence régészete a honfoglalás és az Árpád-korban – frontális előadás 14, Kiállításlátogatás	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Gyakorlati jegy / <u>kollokvium</u> teljesítésének módja, értékelése: • Megajánlott jegy a szemináriumi előadásra 5 fokozatú értékelés		
Kötelező irodalom: Magyar régészet az ezredfordulón. Budapest, Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, Teleki László Alapítvány, 2003. 96386291077 Régészeti Kézikönyv. Magyar Régész Szövetség, Budapest, 2011. 7000 év története. fejezetek Magyarország régészetéből. Remshalden 2018 Colin Renfrew, Paul Bahn; Cím: Régészet; Alcím: Elmélet, módszer, gyakorlat. Osiris, 1999. Ajánlott irodalom: Határtalan régészet folyóirat Magyar régészet online folyóirat – angol változatban is		

Tantárgy neve: Bevezetés a levéltártudományba és a levéltári kutatás gyakorlatába		Tantárgy Neptun kódja: BTTON113HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
---	--	---

Tárgyfelelős: Dr. Süttő Szilárd, egy. docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 1.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A kurzus célja a történeti kutatáshoz szükséges levéltári ismeretek közvetítése, mint amilyenek a levéltári anyag fogalma, a levéltári rendszerek mibenléte és jellemzői, az iratokat létrehozó intézmények története, az egyes levéltárfajták (országos levéltár, területi levéltár, szaklevéltár, stb.) ismérvei, a történettudomány és a levéltári források kapcsolata, a segédletkészítés gyakorlata, továbbá a levéltári kutatás során legszükségesebb történeti segédtudományi ismeretek alkalmazása. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: A hallgató ismerje meg a levéltári munka aktuális kutatási kérdéseit, elemzési és értelmezési módszereit. képesség: A hallgató váljon képessé a levéltári anyagból nyerhető ismeretek megszerzésére és rendszerezésére. attitűd: A hallgató fejlesszen ki igényt a történettudományi elméletek írásos forrásokkal történő konfrontáltatására. autonómia és felelősség: A hallgató az írásos források révén alakítson ki olyan történetileg koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete szellemi fejlődését.	
Tantárgy tematikus leírása:	
	Gyakorlat: 1. A levéltári anyag fogalma. 2. A <i>pertinentia</i> és <i>provenientia</i> fogalma. 3. A regeszta fogalma, készítésének szabályai. 4. A Magyar Országos Levéltár története és szervezete. 5. A szaklevéltárak intézménye. 6. A területi levéltárak. 7. A levéltári anyag történeti hasznosítása. 8. Az állományvédelem és reprográfia. 9. A levéltári kutatáshoz szükséges legfontosabb történeti segédtudományi ismeretek. 10. A levéltári kutatáshoz szükséges legfontosabb kormányzattörténeti ismeretek. 11. A levéltári jog alapjai. 12. A levéltári informatika alapjai. 13. Összefoglalás. 14. Zárthelyi dolgozat írása.

Félévközi számonkérés módja és értékelése: Az órákon való aktív részvétel a kurzus végén írt zárthelyi dolgozaton alapuló, elégtelennél jobb kalkuluson eggyel javíthat. Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A félév végi zárthelyi dolgozat ötfokozatú értékelésének szintjei a következőképp határolódnak el: 50% és ez alatt elégtelen, 51–60% elégséges, 61–75% közepes, 76–90% jó, 91–100% jeles. A félév végi osztályzatot a félévközi munka a fent említett módon befolyásolhatja.	
Kötelező irodalom: – Levéltári kézikönyv. Szerkesztette Körmeny Lajos. Budapest, Osiris Kiadó / Magyar Országos Levéltár, 2009. 85–171., 279–343., 466–488.; 507–523.; 567–575. – <i>Süttő Szilárd</i>: Zur Frage der Rechtsprechung des Palatins und des Hofrichters in den letzten Jahren König Ludwigs des Großen von Ungarn. In: Wiener Archivforschungen. Festschrift für den ungarischen Archivdelegierten in Wien, István Fazekas. Herausgegeben von Zsuzsanna Cziráki, Anna Fundárková, Orsolya Manhercz, Zsuzsanna Peres und Márta Vajnági. (Publikationen der ungarischen Geschichtsforschung in Wien, Bd. X.) Wien, Institut für Ungarische Geschichtsforschung in Wien; Ungarische Archivdelegation beim Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Wien, 2014. 35–40. Ajánlott irodalom: – <i>Brenneke, Adolf – Leesch, Wolfgang</i>: Archivkunde. Ein Beitrag zur Theorie und Geschichte des europäischen Archivwesens; mit einem Lebensbild Adolf Brennekes. Bearbeitet nach Vorlesungsnachschriften und Nachlasspapieren und ergänzt von Wolfgang Leesch. (Nachdruck der Originalausgabe Leipzig 1953) München – New York, Saur, 1988. – Levéltári ismeretek kézikönyve. Szerkesztette Endrényi Ferenc. Budapest, Tankönyvkiadó, 1980. – <i>Ember Győző</i>: Levéltári terminológiai lexikon. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1982. – <i>Süttő Szilárd</i>: Az Anjou- és Zsigmond-kor határán (két okmánytár regesztái). In: Magyar Levéltárosok Egyesülete két konferenciája. Kaposvár 2002. szeptember 4–6. Budapest, Balassi Intézet 2003. május 14. Szerkesztette: Böör László. Budapest, Magyar Levéltárosok Egyesülete, 2003. 117–123.	

Tantárgy neve: A történelem tanulása	Tantárgy Neptun kódja: BTTON110HIS / BTTOL110HI Tárgyfelelős intézet ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Nagy Gábor egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 1.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: elsősorban történeti szakirodalom közös értelmezésével segíteni a hallgatókat a történelem tanulásában. Mivel az oktatásban korunknak is tükröződnie kell, magától értődő, hogy bizonyos máig élő toposzok, viselkedésminták (a nem létező Dugovics, az igazságos Mátyás, jobbagyi alázat, nemesi gőg, szittyá tudat stb.) eredete ismételten szóba kerül. A tárgy fontos célja a tanulni tanítás mellett az, hogy segítse a történelem szakos hallgatókat – felzárkóztató jelleggel – korábbi ismereteik rendszerezésében is.	
Fejlesztendő kompetenciák:	
tudás: a hallgató - megismeri a széles értelemezett történettudomány néhány alapvető szakkifejezését, - ismerkedik a magyar nyelvű szakmai szövegek értelmezésének módjaival	
képesség: a hallgató képes - a történettudomány/művelődéstörténet újabb eredményeinek megismertetésére az olvasott szakirodalmak alapján - a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére	
attitűd: a hallgató törekszik - átlátni a magyar nyelvű szakmai szövegek értelmezési eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait - önálló felkészülés során kellő mértékben tájékozódni - a levont következtetéseit közérthető módon bemutatni	
autonómia és felelősség: a hallgató	

- a történelemtudomány területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében - tudatosan képviseli a történettudomány által alkalmazott módszereket - nyitott a sokszínű etnikai és felekezeti szempontok megértésére	
Tantárgy tematikus leírása: Gyakorlat 1. Bevezetés, ismerkedés 2. A mintaszöveg együttes feldolgozása (Engel P.: A szegedi eskü és a váradi béke) 3. A mintaszöveg együttes feldolgozása (Engel P.: A szegedi eskü és a váradi béke) 4. Hunyadi kora (Engel) 5. Hunyadi kora (Tringli) 6. zárthelyi dolgozat 7. Mátyás Magyarország (Engel) 8. Mátyás Magyarország (Tringli) 9. Mátyás Magyarország (Kubinyi) 10. A Jagelló-kori Magyarország (Engel) 11. A Jagelló-kori Magyarország (Tringli) 12. A Jagelló-kori Magyarország (Kubinyi) 13. A Jagelló-kori Magyarország (Kulcsár) 14. zárthelyi dolgozat	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: A félév során a hallgatónak folyamatosan jegyzetelnie kell az órára készülve a kiadott irodalmat a tanár útmutatása alapján, a jegyzetei segítségével pedig részt kell vennie az órai beszélgetésekben. Az aláírás feltétele a háromnál nem több hiányzás, valamint a két zh megírása. Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A gyakorlati jegy megszerzéséhez mintkét zárthelyi dolgozat megírása szükséges. A teszt részből és esszéből álló feladatlapot legalább 50%-ra kell teljesíteni, 60% felett közepes, 76%-tól jó, 90%-tól jeles a két zh jegye, de a félévi jegyre a kiadott irodalom otthoni jegyzetelése, és az órai munka is hat.	
Kötelező irodalom: <i>Engel Pál:</i> A szegedi eskü és a váradi béke. In: Honor, vár, ispánság. Válogatott tanulmányok. Bp. 2003. 198–225. <i>Engel Pál:</i> Szent István birodalma. A középkori Magyarország története. Bp. 2001. XI-XII, 1–6., 217–267. <i>Kubinyi András:</i> Magyarország történeti vázlata a Jagelló-korban. Századok 1994, 288–318. <i>Kubinyi András:</i> Mátyás király. Bp. 2001. <i>Kulcsár Péter:</i> A Jagelló-kor. Bp. 1981. <i>Tringli István:</i> Az újkor hajnala. Magyarország története 1440–1541. Bp. 2003, 3–76.	
Ajánlott irodalom: Decreta regni Hungariae. Gesetze und Verordnungen Ungarns 1458–1490. <i>Francisci Döry</i> collectionem manuscriptam additamentis auxerunt, commentariis notisque illustraverunt <i>Georgius Bónis, Geisa Érszegi, Susanna Teke</i> . Bp. 1989. <i>Engel Pál:</i> Úrigyerekek tévúton. Népszabadság, 2001. május 12. (http://www.nol.hu/archivum/archiv-18825) <i>Szőcs Tibor:</i> Egy „legendás” hős: Dugovics Titusz története. HtK 122:1 (2009 márciusa) 3–35.	

Tantárgy neve: Latin nyelv I. Latin Language I.		Tantárgy Neptun kódja: BTTON112HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
		Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Gyulai Éva doc.		
Közreműködő oktató(k):		
Javasolt félév: 1.	Előfeltétel:	
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy	
Kreditpont:	Munkarend: nappali	
Tantárgy feladata és célja: A latin két féléves oktatása során a hallgatók a forgalomban lévő nyelvkönyvek főként klasszikus ókori szövegei és olvasmányai alapján sajátítják el a latin nyelv alapjait: alaktanát és mondattanának kezdeti ismereteit, a latinról magyarra való fordítás alapvető ismérveit. A stúdium elvégzése képessé teszi őket egyszerűbb latin nyelvű szövegek önálló értelmezésére. Megismerik a klasszikus és elektronikus szótárak használatát, a klasszikus és kései latinság fő jellemzőit, különbségeit. A latin nyelvet már középiskolai fokon ismerő hallgatók magasabb szinten, összefüggő szövegek fordításával folytathatják a latin nyelv elsajátítását, képzésükbe bevonjuk a magyarországi középkori és újabb kori latin források olvasását is.		
Fejlesztendő kompetenciák:		

tudás: a hallgató - megismeri a latin nyelv alapjait, - ismeri és használja a latin nyelv és nyelvtan alapvető szabályait és szókészletét, képes a latin-magyar kéziszótár használatára képesség: a hallgató képes - latin szövegek felismerésére, könnyített latin szövegek értelmezésére - a lehetőségek szerint helytálló bírálatot vagy véleményt megfogalmazni az adott témáról - eredeti ötletek és kérdések felvetésére attitűd: a hallgató törekedik - korrekten, szakszerűen kifejezni ki magát szóban és írásban - önálló felkészülés során kellő mértékben tájékozódni - a levont következtetéseiket közérthetően bemutatni autonómia és felelősség: a hallgató - ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében - tudatosan képviseli a megismert módszereket egyéb nyelvek tanulásában is - nyitott a sokszínű etnikai és felekezeti szempontok megértésére	
Tantárgy tematikus leírása: Gyakorlat: 1–2–3. FERENCZI–MONOSTORI I. lecke. A latin nyelvtan szerkezete; I–II. declinatio; ind. praes. imp. 4–5–6: FERENCZI–MONOSTORI II. lecke. III–V. declinatio, ind. praes. perf., praet. imp. 7–8–9. FERENCZI–MONOSTORI III. lecke. ind. fut. imp. és praet. perf. A melléknév fokozása, adverbiumok 10. Zárthelyi, nyelvtani gyakorlás 11–12–13. IV. lecke. Ind. fut. perf., a conjunctivus és használata, conj. praes., praet. fut. imp. 14. A kurzus zárása	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: 1 zárthelyi dolgozat a 9. témát követően a témákhoz kapcsolódó leckék anyagából. Értékelés: 2 = 30%, 3 = 50 %, 4 = 70 %, 5 = 85%; Gyakorlati jegy teljesítésének módja, értékelése: Ötfokozatú (1–5) értékelés az órai aktivitás és minősége alapján: 2 = 40 %, 3 = 60 %, 4 = 70 %, 5 = 85 %; zh beszámítása 1/2 arányban az érdemjegyre.	
Kötelező irodalom: FERENCZI Attila–MONOSTORI Martina: <i>Latin nyelvkönyv</i> . Tankönyvkiadó (több kiadásban) Ajánlott irodalom: BARTAL Antal: <i>Glossarium mediae et infimae latinitatis regni Hungariae</i> (Teubner/Franklin, Lipsiae/Budapest, 1901) [Reprint kiad.] Kossuth Ny., Budapest, 1983 FINÁLY Henrik: <i>A latin nyelv szótára</i> . Editio digitalis. Arcanum Adatbázis Kft., Budapest, 2002 GESZTELYI Tamás–N. HORVÁTH Margit <i>Latin nyelvkönyv történelem szakos hallgatóknak</i> . Tankönyvkiadó, Budapest, 1984 NAGY Ferenc–KOVÁTS Gyula–PÉTER Gyula: <i>Latin nyelvtan a középiskolák számára</i> . Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1996 P. MAYER Erika–TEGYEY Imre: <i>Gradus ad parnassum. Latin nyelvi feladat- és szöveggyűjtemény</i> . Tankönyvkiadó, Budapest, 1995	

Tantárgy neve: Latin nyelv II. Latin Language II.	Tantárgy Neptun kódja: BTTON201HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
	Tantárgyelem: kötelező
	Tárgyfelelős: Gyulai Éva doc.
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 2.	Előfeltétel: Latin nyelv I.
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont:	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A latin nyelv két féléves oktatása során a hallgatók a forgalomban lévő nyelvkönyvek főként klasszikus ókori szövegei és olvasmányai alapján sajátítják el a latin nyelv alapjait: alaktanát és mondattanának kezdeti ismereteit, a latinról magyarra való fordítás alapvető ismérveit. A stúdium elvégzése képessé teszi őket egyszerűbb latin nyelvű szövegek önálló értelmezésére. Megismerik a klasszikus és elektronikus szótárak használatát, a klasszikus és kései latinság fő jellemzőit, különbségeit. A latin nyelvet már	

középiskolai fokon ismerő hallgatók magasabb szinten, összefüggő szövegek fordításával folytathatják a latin nyelv elsajátítását, képzésükbe bevonjuk a magyarországi középkori és újabb kori latin források olvasását is.	
Fejlesztendő kompetenciák:	
tudás:	
a hallgató	
- megismeri a latin nyelv alapjait,	
- ismeri és használja a latin nyelv és nyelvtan alapvető szabályait és szókészletét, képes a latin-magyar kéziszótár használatára	
képesség:	
a hallgató képes	
- latin szövegek felismerésére, könnyített latin szövegek értelmezésére	
- a lehetőségek szerint helytálló bírálatot vagy véleményt megfogalmazni az adott témáról	
- eredeti ötletek és kérdések felvetésére	
attitűd:	
a hallgató törekedik	
- korrekten, szakszerűen kifejezni ki magát szóban és írásban	
- önálló felkészülés során kellő mértékben tájékozódni	
- a levont következtetéseiket közérthetően bemutatni	
autonómia és felelősség:	
a hallgató	
- ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében	
- tudatosan képviseli a megismert módszereket egyéb nyelvek tanulásában is	
- nyitott a sokszínű etnikai és felekezeti szempontok megértésére	
Tantárgy tematikus leírása:	
Gyakorlat:	
1. A conj. gyakorlása, imperativus, acc. cum inf.	
2. FERENCZI–MONOSTORI IV. lecke ismételése. A passivum, nom. cum inf.	
3–4–5. FERENCZI–MONOSTORI V. lecke. Conj. perfectumai, conjunctivus önálló használata	
6–7. FERENCZI–MONOSTORI VI. lecke. Conj. gyakorlása; mondattan elemei	
8. Zárthelyi, nyelvtani gyakorlás	
9–10–11. FERENCZI–MONOSTORI VII. lecke. Consecutio temporum	
12–13. Középkori és kora újkori latin szövegek	
14. A kurzus zárása	
Félévközi számonkérés módja és értékelése:	
1 zárthelyi dolgozat a 6. témát követően a témákhoz kapcsolódó leckék anyagából. Értékelés: 2 = 30%, 3 = 50 %, 4 = 70 %, 5 = 85%;	
Gyakorlati jegy teljesítésének módja, értékelése:	
Ötfokozatú (1–5) értékelés az órai aktivitás és minősége alapján: 2 = 40 %, 3 = 60 %, 4 = 70 %, 5 = 85 %; zh beszámítása 1/2 arányban az érdemjegyre.	
Kötelező irodalom:	
FERENCZI Attila–MONOSTORI Martina: <i>Latin nyelvkönyv</i> . Tankönyvkiadó (több kiadásban)	
Ajánlott irodalom:	
BARTAL Antal: <i>Glossarium mediae et infimae latinitatis regni Hungariae</i> (Teubner/Franklin, Lipsiae/Budapest, 1901) [Reprint kiad.] Kossuth Ny., Budapest, 1983	
FINÁLY Henrik: <i>A latin nyelv szótára</i> . Editio digitalis. Arcanum Adatbázis Kft., Budapest, 2002	
GESZTELYI Tamás–N. HORVÁTH Margit <i>Latin nyelvkönyv történelem szakos hallgatóknak</i> . Tankönyvkiadó, Budapest, 1984	
NAGY Ferenc–KOVÁTS Gyula–PÉTER Gyula: <i>Latin nyelvtan a középiskolák számára</i> . Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1996	
P. MAYER Erika–TEGYEY Imre: <i>Gradus ad parnassum. Latin nyelvi feladat- és szöveggyűjtemény</i> . Tankönyvkiadó. Budapest, 1995	

Tantárgy neve: Bevezetés a művelődéstörténetbe Culture History, an Introduction	Tantárgy Neptun kódja: BTTON213HIS
	Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
	Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Gyulai Éva doc.	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 2.	Előfeltétel:
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont:	Munkarend: nappali

Tantárgy feladata és célja:

A tárgy az egyetemes és magyarországi műveltség és művelődés történeti korszakainak és szektorainak (írásbeliség, nyelvhasználat, tudomány, ismeretátadás, iskola, anyagi kultúra, technikai ismeretek, szellemi műveltség, művészetek, környezetkultúra stb.) jellemzőivel ismerteti meg. A művelődés legfontosabb intézményei (egyházak, az uralkodó és a főúri elit udvarai, írásszervek, iskolák, könyvkultúra, művészetek stb.) működésének bemutatása mellett súlyt helyezünk a különböző társadalmi csoportok, rétegek és a művelődés, a műveltséghez való hozzáférés összefüggéseire is. Tárgyaljuk az egyes történeti korszakokra jellemző eszmearamlatokat, korstílusokat, a kultúra és tudomány kiemelkedő személyiségeinek életművét, illetve a műveltség terjedésének, átadásának jellemzőit is. A témák között szerepel a népi kultúra és modern szubkultúra is.

Az előadásokat projektoros vetítés kíséri.

Fejlesztendő kompetenciák:**tudás:**

a hallgató

- megismeri művelődéstörténet folyamatait,
- ismeri és használja az írásos és képi és egyéb művelődéstörténeti forrásokat, ezek elemzésének módszereit

képesség:

a hallgató képes

- a történettudomány/művelődéstörténet újabb eredményeinek megismertetésére az olvasott szakirodalmak alapján
- a lehetőségek szerint helytálló bírálatot vagy véleményt megfogalmazni az adott témáról
- eredeti ötletek és kérdések felvetésére

attitűd:

a hallgató törekedik

- korrekten, szakszerűen kifejezni ki magát szóban és írásban
- önálló felkészülés során kellő mértékben tájékozódni
- a levont következtetéseiket közérthetően bemutatni

autonómia és felelősség:

a hallgató

- a történelemtudomány területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében
- tudatosan képviseli a történettudomány által alkalmazott módszereket
- nyitott a sokszínű etnikai és felekezeti szempontok megértésére

Tantárgy tematikus leírása:**Előadás:**

- 1–2. A művelődés, műveltség, kultúra, civilizáció, anyagi és szellemi kultúra; ill. a művelődés-, kultur- és civilizációtörténet fogalma
2. A történelem és művelődéstörténet periodizációja, a korstílus fogalma, korstílusok; a műveltség szektorai, a művelődéstörténet irányzatai, forrásai. A műveltséghez való hozzáférés (a műveltség elsajátítása) társadalmi kérdései. A „magas kultúra”, közkultúra, pop és underground a kultúrában
3. Az őskori műveltség jellemzői, anyagi műveltség és az ősember művészete
4. Az ókori civilizációk, az írás és írásbeliség és a műveltség kapcsolata. 5–6. A klasszikus antikvitás kultúrái, a művészetek- irodalom és a műveltség kapcsolata, irodalom és életvitel, politikai és közéleti kultúra
7. Vallás és műveltség, a középkori kereszténység és műveltség, ezek intézményei (uralkodói udvar, egyházi intézmények, középkori egyetemek és iskolák stb.), a gótika mint korstílus
8. Humanizmus és reneszánsz fogalma, összefüggései (reneszánsz mint korstílus, művészet, életérzés, a főúri és polgári műveltség; a humanista műveltség elemei: tudomány, tudósok, a humanista iskola). A humanizmus és helye az esztétikában, a nyomtatott könyv és olvasója a humanizmus korában.
9. A kora újkor kulturális intézményei (iskolák, főúri udvarok, könyvtárak, nyomdák stb.)
10. A barokk mint korstílus (barokk irodalom és művészet, mecénások stb.)
11. A felvilágosodás korának tudományos és kulturális eszméi, intézményei, teljesítményei
12. A polgárosodás műveltsége a 19. században, művészeti és irodalmi stílusok, eszméi és politikai irányzatok, társadalom és kultúra összefüggései, a népi kultúra és felfedezése, a kultúra és tudomány modern intézményrendszerének kiépülése (akadémia, tudományos egyesületek, szakosodó felsőoktatás, sajtó, múzeum, iskolán kívüli művelődés, színház és irodalmi élet stb.). A modern kor társadalmi-kulturális innovációja, elit kultúra és népi műveltség a 19. században, állami intézmények a kultúrában.
- 13–14. A modern műveltség jellemzői, alap- és felsőoktatás a modern világban, az állam mint a kultúra fenntartója, népi kultúra és tömegkultúra. A művelődés új szektorai és műfajai, új kulturális média: film, televízió, internet stb. elit kultúra, közkultúra és popkultúra a XX. században

A tematika egyben a 12 vizsgatételt is lefedi.	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: 1 zárthelyi dolgozat a 7. témát követően a témákhoz kapcsolódó előadások anyagából és kötelező olvasmányokból. Értékelés: 2. 30%, 3.50 %, 4.70 %, 5. 85%; Kollokvium teljesítésének módja, értékelése: félév végén kollokvium írásban vagy szóban, a vizsgakérdések megegyeznek a tematikával. Ötfokozatú (1–5) értékelés a vizsga alapján: 2. 40 %, 3. 60 %, 4. 70 %, 5. 85 %; zh beszámítása 1/3 arányban az érdemjegyre.	
Kötelező irodalom: <i>Léderer Emma:</i> Egyetemes művelődéstörténet. Holnap, Budapest, 2007 <i>Watson, Peter:</i> Terrible Beauty: A Cultural History of the Twentieth Century: The People and Ideas that Shaped the Modern Mind: A History Paperback, 2001 Ajánlott irodalom: <i>Arnold, John</i> (ed.): The Oxford Handbook of Medieval Christianity. Oxford University Press, 2014 <i>B. Gelencsér Katalin:</i> Művelődéstörténet. Tanulmányok és kronológia a magyar nép művelődésének, életmódjának és mentalitásának történetéből. Budapest–Salgótarján, 1998 <i>Bálint István János</i> (szerk.): Adalékok a 16–20. századi magyar művelődés történetéhez. Budapest, 1987 (OSZK Kiadványai Új Sorozat 2.) <i>Barbier, Frédéric–Bertho Lavenir, Catherine:</i> A média története Diderot-tól az internetig. Osiris kézikönyvek. Osiris, Budapest, 2004 <i>Domanovszky Sándor</i> (szerk.): Magyar Művelődéstörténet I-V. Szekszárd, 1993. Reprint kiadás. <i>Fülöp Hajnalka et al.:</i> Bocskor, csizma, paduka. Kalandozás a lábbeli körül. Kiállítási vezető. Néprajzi Múzeum, Budapest, 2017 <i>Kosáry Domokos:</i> Művelődés a XVIII. századi Magyarországon (több kiadásban) <i>Madas Edit:</i> Könyvkultúra Magyarországon. Budapest, 1998 <i>Sarkady János et al.:</i> A görög kultúra aranykora (több kiadásban) <i>Zimányi Vera</i> (szerk.): Óra, szablya, nyoszolya. Életmód és anyagi kultúra Magyarországon a 17-18. században. (Társadalom-és Művelődéstörténeti Tanulmányok 9.) Budapest, 1994	

Tantárgy neve: Ókortörténet (előadás, ókori Hellász)	Tantárgy Neptun kódja: BTTON206HIS
	Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
	Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Szlávik Gábor, egyetemi docens (Dr. habil., CSc)	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 2.	Előfeltétel:-
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A tizennégy nagyobb egységre bontott előadás-sorozat keretében a hallgatók megismerkednek az ókori Görögország történetének főbb eseményeivel; ezen belül pedig az egyes görög területek meghatározó fejlődési trendjeivel – a természetföldrajzi alapoktól és őstörténeti előzményektől kezdve a nagy bronzkori civilizációkon át a görög polis születéséig, majd annak egyes történeti alakváltozataiig. A kurzus fő vonalát Athén és Spárta történeti szerepének vizsgálata képezi; külön. az archaikus, majd a klasszikus korban. Az előadás döntően gazdaság- és társadalomtörténeti indíttatású, ezeken a területeken kerül sor részletesebb elemzésre. A kronologikus sorrendben haladó előadások kitérnek a görög művelődéstörténet főbb kérdéseire is, markánsan kiemelve mindazokat az elemeket, amelyek napjainkig éreztetik hatásukat az európai kultúrában.	
Fejlesztendő kompetenciák:	
tudás: - Tájékozott az egyetemes politikai-, gazdaság- és társadalomtörténeti jelenségek, valamint kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, illetve adatainak körében. - Ismeri az európai identitás szakterületileg legfontosabb eseményeit, kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait.	
képesség: - Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdések körébe tartozó ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. - Értelmezi az európai kulturális és történeti jelenségeket, és azok történeti beágyazottságát.	
attitűd: - Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. - Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és	

bemutatni.

autonómia és felelősség:

- A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.
- Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.

Tantárgy tematikus leírása:

Előadás

1. Általános bevezetés: a görög történelem fogalma, korszakolása, valamint – komparatív – jelentősége az ókori államalakulatok és társadalmak rendszerében. Az előadás-sorozatban érintett történeti események tágabb, ill. szűkebb földrajzi színterének vázlatos bemutatása. Primer és szekunder források. Egy „demokratikus berendezkedésű polis”, Athén megjelenítése az antik történetíróknál, valamint az újabb kutatások tükrében. A görög történelem mint a közösségi és egyéni szintű cselekvések mintája a későbbi korok számára.
2. Neolitikum és bronzkor a későbbi Hellas területén. A minói Kréta (a három világrész metszéspontjában fekvő Kréta szigete az ún. potamikus civilizációk peremterületévé válik. (2a) Fogalmi meghatározások mindezek keretében: centrum és periféria; fejlődés és elmaradás
3. A mykénéi palotaközpontok és a mediterrán világ
4. Az ún. sötét kor. A vaskori átalakulás, a görög polis kialakulása
5. A nagy görög gyarmatosítás kora – okai, irányai és következményei. Az archaikus (és klasszikus) kori gyarmatvárosok főbb típusai: az apoikia és az emporion; vö. kléruchia
6. Az athéni állam létrejötte és az arisztokratikus köztársaság kora. Törvényhozás és egyeduralom Attikában az archaikus korban
7. A spártai állam és társadalom
8. A görög–perzsa háborúk kora a Kallias-féle békéig (Kr. e. 449)
9. Az athéni állam a klasszikus korban. (9a) Belső történet: az athéni demokrácia három lényegi vonása: I.: „a nép hatalma” (a népszuverenitás elve); II.: a törvény előtti egyenlőség elve (*isonomia*); III.: „az egyén szabadsága” (*autonomia-eleutheria*), ill. a teljes jogú polgárokat megillető „egyéni szabadságjogok”. (9b) Az athéni demokrácia valós képe: törvényhozása, adminisztrációja és intézményei. (9c) Külső történet: a délosi szövetség (az első Délos–attikai tengeri szövetség) és athéni arché (kb. adófizetési körzetekből álló „gyarmatbirodalom”)
10. A (második) peloponnészoszi háború (Kr. e. 431–404)
11. Küzdelem a hegemoniáért: (11a) Spárta, majd Thébaii uralma Hellas felett. (11b) Makedónia felemelkedése; küln. II. Philipposz uralkodásának korában. (11c) A görög polis története a Kr. e. IV. században, a Chairóneiai csatáig (Kr. e. 338)
12. Nagy Sándor hódításai és a hellénisztikus monarchiák kialakulása. (12b) A görög gyarmatvárosok egy új típusa a hellénizmus korában: a katoikiák.
13. A hellénisztikus monarchiák és kései görög államszövetségek kora. – A ptolemaiosi Egyiptom. Az Antigonidák és a Seleukidák állama. A Pergamoni Királyság. Az Achaiai és az Aitol szövetség. Rhodos szerepe
14. Visszapillantás és kitekintés

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

Kollokvium

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

A hallgató a vizsgán nyújtott teljesítményének értékelése öt fokozatú. Úgymint: elégséges érdemjegy (2) = 40 %; közepes érdemjegy (3) = 60 %; jó érdemjegy (4) = 70 %; jeles érdemjegy (5) = 85 %-tól

Kötelező irodalom

1. Németh Gy. – Hegyi W. Gy.: Görög–római történelem I–II, Osiris Kiadó, Budapest, 2011, I,19 skk; I,45–322. és I,567 sk. Internetes hozzáférhetőségben is: https://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop425/2011_0001_520_gorog_romai_tortenelem/2011_0001_520_gorog_romai_tortenelem.pdf
2. Sarkady J. – Hegyi D. – Németh Gy. – Kertész I.: Görög történelem a kezdetektől Kr. e. 30-ig, Osiris Kiadó, Budapest, 2003³.
3. Németh Gy. (szerk.): Görög–római szöveggyűjtemény, Osiris Kiadó, Budapest, 2011 (2003³), 81–85 (No. 47); 100–103 (No. 61); 155–158. (No. 98-99) és küln. 162–328 (No. 102–206).
4. Levi, P.: A görög világ atlasza. Budapest, 1994.
5. Németh Gy. – Ritoók Zs. – Sarkady J. – Szilágyi J. Gy.: Görög művelődéstörténet, Budapest, 2006.
6. Murray, O. – Price, S.: The Greek City: From Homer to Alexander, Clarendon Press, Oxford 1991.

Ajánlott irodalom

1. J. Boardman – J. Griffin – O. Murray (szerk.): Az ókori görögök és rómaiak története, Budapest, Maecenas [Kiadó], 1996 (angol ered. 1986⁵), 333 skk (az ókori Görögország története).
2. Sarkady J. (összeáll.): A demokrácia bölcsője. Budapest, 1960. (Kronologikus sorrendben haladó, fejezetenként áttekintő bevezetésekkel ellátott forrásgyűjtemény.)
3. Sarkady J. (összeáll.): Gazdasági élet az ókori Görögországban. Budapest, 1970. (Kronologikus sorrendben haladó, fejezetenként áttekintő bevezetésekkel ellátott forrásgyűjtemény.)
4. Ritoók Zs. (összeáll.): Régi görög hétköznapiak. Budapest, 1960. (Kronologikus sorrendben haladó, fejezetenként áttekintő bevezetésekkel ellátott forrásgyűjtemény.)
5. Swiderkowna, A.: A hellenizmus kultúrája (sorozatcím: Európa nagy korszakai), Gondolat [Kiadó], Budapest 1981 (lengyel eredeti: 1974), küln. 96 skk (Alexandreia).
6. Szerzői kollektíva, Az antik Róma, Corvina (kiadó), Budapest, é.n. [= kiadási évszám jelölése nélkül = 1967; olasz eredeti: 1963).
7. The Cambridge Ancient History Vol. V: The Fifth Century BC, 2nd edition (szerk. D. M. Lewis et alii), Cambridge University Press, Cambridge 1992.
8. The Cambridge Ancient History Volume VII Part 1: Volume 7, Part 1, The Hellenistic World, 2nd edition (szerk. F. W. Walbank et alii), Cambridge University Press, Cambridge 1984.

Tantárgy neve: Ókortörténet (ókori Róma)	Tantárgy Neptun kódja: BTTON207HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Szlávik Gábor, egyetemi docens (Dr. habil., CSc)	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 2.	Előfeltétel:-
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: K
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A tizennégy nagyobb egységre bontott előadás-sorozat keretében a római állam történetével ismerkedhetnek meg a hallgatók. A képzés elsődleges célja a Földközi-tenger medencéjét sajátos politikai és gazdasági egységbe, illetve időszakosan és regionálisan: egyfajta mentális egységbe is foglaló Imperium Romanum növekedésének, majd a mediterrán térség páratlan fellendülését eredményező – ám megannyi ellentmondástól terhelt – virágkorának bemutatása. A kurzus tárgya a már hanyatló birodalom hosszan elhúzódó válságának elemzése is. Az ókori Róma történetével foglalkozó évfolyam-előadások sorozatán részt vevő hallgatók már az antik szerzőknél is preferált „történeti nézőpontok” elsődleges érvényesítése mellett (Róma városa, a vezető rendek, a hadsereg, a provinciák) megannyi más megközelítési szempontot is érvényesítő betekintést nyerhetnek a római társadalomtörténet kérdéseibe (l. küln. a nyugati, ill. a keleti provinciák városi vezető rétegének, <i>municipalis ordo</i>jának eltérő strukturális vonásait). A képzés második szakasza különös hangsúllyal érinti a principatusnak (a monarchia e sajátosan „római”, államjogilag, de ténylegesen is nehezen klasszifikálható típusának) a kifermődéséhez, majd megszilárdulásához vezető okokat; amiként záró részében kitér majd a dominatus létrejöttét előidéző politikai tényezőkre, a társadalmi szerkezet kényszerű átalakulására (8–9. előadás), valamint a Birodalom feltartóztathatatlan hanyatlásának valószínűsíthető okaira (12; vö. 13. előadás) is. A kronologikus sorrendben haladó évfolyam-előadások a római művelődéstörténet főbb kérdéseit is tárgyalják; markánsan kiemelve mindazokat az elemeket, amelyek napjainkig éreztetik hatásukat az európai kultúrában. MEGJEJYZÉS: az Európa tényleges egységesülését célzó jelenlegi törekvéseket tekintve, bizonyos aktualitással bír a császárok Rómájának – a lényegi elemek megragadásával történő – bemutatása. Annak, az eltérő fejlettségű területeket sokáig hatékonyan működő egységbe foglalni tudó birodalomnak a bemutatása, amelynek keretei között a megannyi ellentmondástól marcangolt (így a rabszolgaság a marxista kutatók által korábban túlhangsúlyozott ellentmondásaitól is terhelt) mediterrán világ, néhány századnyi haladékos nyerve, lényegi, majd többé-kevésbé lényeginek mondható vonásai megőrzésével, még egyáltalán fennmaradhatott. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: • Tájékozott az egyetemes politikai-, gazdaság- és társadalomtörténeti jelenségek, valamint kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, illetve adatainak körében. • Ismeri az európai identitás szakterületileg legfontosabb eseményeit, kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. képesség:	

- Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdések körébe tartozó ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére.
- Értelmezi az európai kulturális és történelmi jelenségeket, és azok történelmi beágyazottságát.

attitűd:

- Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.
- Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

autonómia és felelősség:

- A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.
- Kialakít olyan történelmi és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.

Tantárgy tematikus leírása:**Előadás**

1. Általános bevezetés I.: a „római” történelem fogalma, korszakolása, valamint – komparatív – jelentősége az ókori államalakulatok és társadalmak rendszerében. Az előadás-sorozatban érintett történelmi események tágabb, illetve szűkebb földrajzi színterének vázlatos bemutatása. Primer és szekunder források.
2. Általános bevezetés II.: A királyság kori Róma és a római köztársaság időszakának megjelenítése az antik történetíróknál, a XVIII–XX. század középfokú iskolai oktatásában, valamint az újabb kutatások tükrében. A „római” történelem mint a közösségi és egyéni szintű cselekvések mintája a későbbi korok számára. Egy sajátos vonásokkal bíró, és egy sajátos vonásokkal felruházott korszak: a késői császárság kora.
3. A korai Róma és az etruszkok: az Appennini-félsziget népei és az ókori Itáliához tartozó területek részletes (regionális) természetföldrajza. A korai Itália. A vaskori Itália népei. Az etruszkok *ethnogenesise* és a dél-itáliai, ill. a szicíliai görögök. Róma kialakulása (a *synoikismos* folyamata). A királyság kora: a latin–szabin „pásztorkirályok”, majd az etruszk uralkodók kor.
4. A rendi küzdelmek kora, Itália meghódítása. Belső történet Kr. e. 287-ig: a patricius–plebeius küzdelmek kora Külső történet Kr. e. 265-ig: Itália meghódítása. A korai köztársaság államszerkezete, társadalmi és gazdasági viszonyai. A római gazdaság és társadalom a Kr. e. II. században 133-ig.
5. Küzdelem a hegemoniáért: a nyugati mediterrán térség természetföldrajza. Róma és Karthágó küzdelmei a III. században. A keleti mediterrán térség természetföldrajza. Róma és a hellenisztikus államok története Egyiptom provinciává szervezéséig.
6. A köztársaság válsága. Belső történet Kr. e. 31-ig: a Gracchusok kora. A polgárháborúk kora az actiumig csatáig (Kr. e. 31.). Ezen belül küln. a sullai „alkotmány” és Caesar „monarchiája”.
7. Gracchusoktól Neroig (A): Augustus principatusa
8. A Gracchusoktól Neroig (B): A Claudiusok kora
9. A Flaviusok kora. (9b) A római kultúra a kései köztársaság idején, ill. a császárság első évszázadában
10. Az Antoninusok kora
11. A Kr. u. második század gazdasági-társadalmi virágzása
12. A Severusok kora. (12b) A katonai anarchia időszaka. In: Pannonia története és régészeti emlékei Kr. u. 167-ig
13. A dominatus kora. In: Pannonia története és régészeti emlékei a helyi provinciális igazgatás összeomlásáig. (13b) A birodalom két részre, egy nyugati és egy keleti félre történő osztása, majd kettészakadása, a Nyugat-római Birodalom bukása.
14. Visszapillantás és kitekintés.

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

Kollokvium

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

A hallgató a vizsgán nyújtott teljesítményének értékelése öt fokozatú. Úgymint: elégséges érdemjegy (2) = 40 %; közepes érdemjegy (3) = 60 %; jó érdemjegy (4) = 70 %; jeles érdemjegy (5) = 85 %-tól

Kötelező irodalom:

1. Németh Gy. – Hegyi W. Gy., Görög–római történelem, Osiris Kiadó, Budapest, 2011, 25 skk; 323–565. és 568–570. Internetes hozzáférhetőségben is: https://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop425/2011_0001_520_gorog_romai_tortenelem/2011

_0001_520_gorog_romai_tortenelem.pdf

2. *Németh Gy.* (szerk.), Görög–római szöveggyűjtemény, Osiris Kiadó, Budapest, 2011, 81–85 (No. 47); 100–103 (No. 61); 155–158. (No. 98–99) és külön. 162–328 (No. 102–206).
3. *J. Boardman – J. Griffin – O. Murray* (szerk.): Az ókori görögök és rómaiak története, Maecenas [Kiadó], Budapest, 1996 (angol ered. 1986), 406 skk. és 545 skk (az ókori Róma története).
4. *Salles, C.*, Hétköznapi élet a római császárok korában, Corvina Kiadó (sorozatcím: Mindennapi történelem), Budapest, 2008 (francia eredeti: 2004).
5. *Cornell, T.–Matthews J.*, A római világ atlasza, Helikon Kft., Budapest. 1991 (angol ered. 1982).
6. *The Cambridge Ancient History Vol. XI: The High Empire, AD 70–192*, 2nd edition (szerk. A. K. Bowman et alii), Cambridge University Press, Cambridge 2000.

Ajánlott irodalom:

1. *Ferenczy E. – Maróti E. – Hahn I.*, Az ókori Róma (Egyetemi tankönyv), Tankönyvkiadó, Budapest, 1992 – azóta több, változatlan utánnyomásban
2. *Havas László – Hegyi W. Gy. – Szabó E.*, Római történelem, Osiris Kiadó – Osiris tankönyvek (szerk. Németh Gy.), Budapest, 2007 (Mindkét jegyzet a római történelem minden korszakához részletes bibliográfiát tartalmaz.)
3. *Pallottino, M.*, Az etruszkok, Gondolat [Kiadó], Budapest, 1980 (olasz eredeti: 1975).
4. *Alföldy G.*, Római társadalomtörténet, Budapest, Osiris kiadó, 20002 (19961; német ered. 19843), külön. 96–151 (5: A principatus korának társadalmi rendje). (6) Maróti E. – Horváth I. K. – Castiglione L., A régi Róma aranykora (sorozatcím: Európa nagy korszakai), Budapest, Gondolat [Kiadó], 1974, külön. 253–339 (IV: A mindennapok kultúrája).
5. *The Cambridge Ancient History Vol. XII: The Crisis of Empire, AD 193–337*, 2nd edition (szerk. A. [K.] Bowman et alii), Cambridge University Press, Cambridge 2005.
6. *The Cambridge Ancient History Vol. XIII: The Late Empire, AD 337–425*, 2nd edition (szerk. A. Cameron – P. Garnsey), Cambridge University Press, Cambridge 1997.

Források:

7. Római történeti chrestomathia (Ókori történeti chrestomathia III; szerk. *Borzsák I.*), Tankönyvkiadó, Budapest 1963 (azóta több – változatlan – utánnyomásban).
8. *Appianos*, A római polgárháborúk (Ford. *Hahn István*). I–II. Bp. 1967.
9. *Marcus Tullius Cicero*, Válogatott művei (Vál. *Havas László*). Bp. 1974.
10. *Florus*, Róma háborúi (Ford. *Havas László*). Bp. 1979.
11. *Historia Augusta*, (Ford. *Terényi István*). Bp. 1968.
12. *Josephus Flavius*, A zsidó háború (Ford. *Révay József*). Bp. 1957. (Azóta több kiadásban.)
13. *Julius Caesar*, A polgárháború (Ford. *Ürögdi György*). Bp. 1968.
14. *Julius Caesar*, A gall háború (Ford. *Szepessy Tibor*). Bp. 1964.
15. *Livius*, A római nép története a Város alapításától, Európa Könyvkiadó, Budapest, 1963–1976 (Ford. *Kis Ferencné*, ill. *Muraközi Gyula*); azóta több kiadásban! A fentebb megjelölt kiadásból, az első kötetből (Bp. 1963): I–II könyv; a harmadik kötetből (Bp. 1970): XXI–XXI. könyv. Az első kötetből ismerni kell *Borzsák István* utószavát is!
16. *Tacitus* összes művei I–II (ford. *Borzsák I.*), Bibliotheca classica, Budapest, 1970.
17. *Suetonius*, A Caesarok élete (Ford. *Kis Ferencné*). Bp. 1961; azóta több kiadásban!
18. *Plutarkhosz*, Párhuzamos életrajzok (Ford. *Máthé Elek*). Bp. 1978; azóta több kiadásban!

Tantárgy neve: Középkori magyar történelem I.	Tantárgy Neptun kódja: BTTON209HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Tringli István, egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 2.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: Célja a 11–12. századi Árpád-kori magyar történelem részletes feldolgozásán keresztül a középkori politikai történelem módszerének, forrásai ismeretének és az Árpád-kor politikatörténetének elsajátítása. A tárgy különös hangsúlyt fektet a dinasztia, a hatalomgyakorlás elméleti, szimbolikus és gyakorlati kormányzati kérdéseire. Az előadás nem fedi le sem a teljes Árpád-kor történetét, de még annak politikai	

történetét sem, azt a hallgatók a vizsgára önállóan dolgozzák fel. A kora-Árpád kornak a történettudományban vitatott jelenségei bemutatásán keresztül a hallgatók megismerik a tudományos vitákat, azok érvrendszerét, az előadó orientálja őket a kritikus gondolkodásra, a történelmi jelenségek összefüggéseinek kritikus keresésére.

Fejlesztendő kompetenciák:

tudás:

- Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében.
- Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait.
- Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel.
- Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

képesség:

- Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát.
- Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni.
- Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére.

attitűd:

- változók.
- Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét.
- Igénye van az Európán kívüli társadalmak történelmének és kultúrájának megismerésére.
 - Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit.
 - Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.
- Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni

autonómia és felelősség:

- Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.
- Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.
- Nyitott a magyar és más kultúrák háttérére.

Tantárgy tematikus leírása:

Előadás:

1. Kurzusismertetés, források, irodalom, a dinasztológia fogalma
Uralkodó, uralkodóház, ország, nemzet, nép, állam
2. Árpádok, vagy a szent királyok nemzetsége?
3. A hatalom öröklése, dinasztikus országmegosztások
4. Szent István uralma
5. Kelet- Közép és Dél-Európa a 11. században
6. A szent István-kori külkapcsolatok
7. A trónharcok- 1.
8. A trónharcok-2.
9. A trónharcok-3.
10. László és Kálmán kora
11. Kálmántól II. Gézáig
12. Az Árpádok déli terjeszkedése
13. Az Árpádok és az orosz fejedelemségek
14. II. Gézától III. Béláig

Kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

A hallgatók az utolsó órán zárthelyi dolgozatot írnak: előre megadott történeti topográfiai ismeretekből egy vaktérképet töltenek ki. A zárthelyi teljesítése és az azon való megfelelés előfeltétele a kollokviumra bocsátásnak. Értékelése: max. 30 pont, min: 23 pont, megfelelt/ nem felelt meg. A meg nem felelt a szóbeli vizsgán új topográfiai dolgozatot ír a kollokvium részeként. Ha itt sem felel meg, kollokviuma elégtelen, ha megfelel, elkezdheti a szóbeli vizsgát.

A kollokvium szóbeli vizsga, amelynek során a hallgatók az előre magkapott tételek közül egyet húznak, ezt fejtik ki. A kifejtett tételek és az azok kapcsán feltett kérdésekre adott válaszokat a vizsgáztató röviden szóban értékeli.

Kötelező irodalom:

Kristó Gyula: Magyarország története 895-1301. Bp. Osiris, 1998.

Magyarország története. Előzmények és magyar történet 1242-ig. főszerk.: Székely György, Bp.

Akadémiai, 1987.	
Zsoldos Attila: Az Árpádok és alattvalóik. Bp., MTA TTI, 1997.	
Gábor Varga: Ungarn und das Reich vom 10. bis zum 13. Jahrhundert. München, Ungarisches Institut, 2003.	
Képes Krónika ford. Geréb László, Bp. 1978. vagy ford: Bollók János, 2004.	
Ajánlott irodalom:	
A.A.Vasiliev: History of the Byzantine Empire. 1958. University of Wisconsin Press, https://muse.jhu.edu/book/31109	
Pauler Gyula: A magyar nemzet története az Árpádházi királyok alatt. Athenaum, Bp. 1899. 1984.(reprint)	
Makk Ferenc: A tizenkettedik század története. Bp. Pannonica, 2000.	
Font Márta: Árpád-házi királyok és Rurikida fejedelmek, Szegedi Középkorász Műhely, Szeged, 2005. (Szegedi középkortörténeti könyvtár)	
Az államalapítás korának írott forrásai. Szerk. Kristó Gyula, Szeged, Szegedi Középkorász Műhely, 1999. (Szegedi középkortörténeti könyvtár)	
Írott források az 1050-1116 közötti magyar történelemről. Szerk.: Makk Ferenc, Thoroczkay Gábor. Szeged, Szegedi Középkorász Műhely, 2006. (Szegedi középkortörténeti könyvtár)	

Tantárgy neve: Középkori magyar történelem II. – Anjou-Magyarország helye az európai és a magyar középkorban		Tantárgy Neptun kódja: BTTON214HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Süttő Szilárd, egy. docens		
Közreműködő oktató(k):		
Javasolt félév: 2.	Előfeltétel: nincs	
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium.	
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali	
Tantárgy feladata és célja: Az előadás témája az Anjou-kori Magyarország helye és helyzete a későközépkori Európában, az európai és magyar viszonyok megfelelései és különbségei, illetve a magyar fejlődés autochton sajátosságai, különös tekintettel egyes régóta vitatott kérdésekre. Ilyenek pl. a korszakban végbemenő politikai, kormányzati és hadszervezeti változások; a <i>honor</i> -rendszer kialakulása és viszonya a patrimonialis királysághoz; az egyes trónharcok és belviszályok lefolyása valamint klasszifikálása; a kor kül- és katonapolitikájának sajátosságai; az Anjouk örökségének sorsa Zsigmond korában és a változások recepciója a magyar nemesség körében, továbbá egyes uralkodóink megítélésének mindezzel kapcsolatos változásai..		
Fejlesztendő kompetenciák: tudás: A hallgató legyen tisztában a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. képesség: A hallgató legyen képes értelmezni a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. attitűd: A hallgató mérlegelje a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. autonómia és felelősség: A hallgató alakítson ki olyan történetileg koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.		
Tantárgy tematikus leírása:		
Előadás: 1. A XIV. század Európában. 2. Az Árpád-kor hozadéka. 3. Az Anjouk trónra kerülése. 4. A vérségi jog kérdése. 5. A <i>honor</i> -rendszer. 6. Az Anjouk személyi politikája. 7. A hadszervezet sajátosságai. 8. Az Anjouk külpolitikájának lényegi vonásai. 9. Az Anjouk és a török veszély. 10. A rendiség az Anjou-korban. 11. Nőuralom Magyarországon. 12. Kis Károly trónra kerülése, uralkodása. 13. Zsigmond trónra kerülése, viszonya az Anjouk örökségéhez. 14. A korszak historiográfiai áttekintése, megítélésének változásai.		
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Aláírás nyeresének feltétele az előadás látogatása vagy az annak anyagára épülő zárthelyi dolgozat utolsó		

előtti órán való eredményes megírása, egyszeri javítási lehetőséggel.

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

Szóbeli kollokvium, ötfokozatú (1–5).

Kötelező irodalom:

– *Engel Pál – Kristó Gyula – Kubinyi András*: Magyarország története 1301–1526. Budapest, Osiris, 1998. 11–135.

– *Süttő Szilárd*: Anjou-Magyarország alkonya. Magyarország politikai története Nagy Lajostól Zsigmondig, az 1384–1387. évi belviszályok okmánytárával. I–II., Szeged, Belvedere Meridionale, 2003. I. kötet 17–155.

– *Süttő Szilárd*: Der Dynastiewechsel Anjou–Luxemburg in Ungarn. In: Sigismund von Luxemburg. Ein Kaiser in Europa. Tagungsband des internationalen historischen und kunsthistorischen Kongresses in Luxemburg, 8–10. Juni 2005. Hrsg. von Michel Pauly und François Reinert, Mainz am Rhein, Verlag Philipp von Zabern, 2006, 79–87.

Ajánlott irodalom:

– *Bertényi Iván*: A tizennegyedik század története. H. n., Pannonica Kiadó, 2000.

– *Engel Pál*: Társadalom és politikai struktúra az Anjou-kori Magyarországon, Budapest, MTA Történettudományi Intézete, 1988. (Új kiadás: uő.: Honor, vár, ispánság. Válogatott tanulmányok. Válogatta, szerkesztette, a jegyzeteket gondozta: Csukovits Enikő. Budapest, Osiris, 2003. 302–319.)

– *Engel Pál*: Adatok az Anjou-kori magyar hadseregről. In: *Analecta Mediaevalia I.* (A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar Mediavisztika Tanszékének kiadványsorozata.) Tanulmányok a középkorról. Szerkesztette Neumann Tibor, h. n., 2001. 73–82.

– *Hoensch, Jörg K.*: Kaiser Sigismund. Herrscher an der Schwelle zur Neuzeit 1368–1437. München, Verlag C. H. Beck, 1996.

– *Hóman Bálint – Szekfű Gyula*: Magyar történet, II. kötet, Budapest, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, 1936.²

– *Kristó Gyula*: Az Anjou-kor háborúi, Budapest, Zrínyi Kiadó, 1988.

– *Süttő Szilárd*: Nápolyi László. In: Magyarország vegyesházi királyai. Szerkesztette: Kristó Gyula. Szeged, Szukits Könyvkiadó, 2003. 85–92.

– *Török József*: A tizennegyedik század magyar egyháztörténete. Budapest, Mikes Kiadó, 2004.

– *Veszprémy László*: Az Árpád- és Anjou-kor csatái, hadjáratai. Budapest, Zrínyi Kiadó, 2008. 157–207.

Tantárgy neve: Ős- és ókori történeti szeminárium	Tantárgy Neptun kódja: BTTON208HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
	Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Szlávik Gábor, egyetemi docens (Dr. habil., CSc)	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 2.	Előfeltétel:-
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A kurzus leírása: Az ókori Róma, illetve a Róma uralta mediterrán térség meghatározó gazdasági, társadalmi és politikai fejleményeinek vizsgálata, a Kr. e. II. évezred kezdetétől a Nyugat-római Birodalom bukásáig (Kr. u. 476-ig). A kurzus célja: A hallgatóknak alapvető elméleti ismereteket és gyakorlati módszereket kell elsajátítaniuk az Ókortörténet c. tantárgy tanulmányozásához, Az ókori Róma története c. tantárgy programján belül. Képzési metódus: a BA-szemináriumok követelményrendszerének megfelelően; az egyetemi jegyzet főbb tanegységei alapján. A KÉPZÉS itt, a szemináriumi foglalkozások keretében, részben önálló munkával történik: referátumok alapján, tanári segítséggel. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: • Tájékozott az egyetemes politikai-, gazdaság- és társadalomtörténeti jelenségek, valamint kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, illetve adatainak körében. • Ismeri az európai identitás szakterületileg legfontosabb eseményeit, kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. képesség: • Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdések körébe tartozó ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. • Értelmezi az európai kulturális és történeti jelenségeket, és azok történeti beágyazottságát. attitűd: • Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.	

- Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

autonómia és felelősség:

- A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.
- Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.

Tantárgy tematikus leírása:

Gyakorlat

Választható referátum-témák:

1. Itália népei; az etruszkok. Róma kialakulása, a királyság kora.
2. A patricius-plebeius küzdelmek kora. Itália meghódítása.
3. A korai köztársaság államszerkezete, társadalmi és gazdasági viszonyai.
4. Róma és Karthágó küzdelmei a Kr. u. III. században.
5. Róma és a hellenisztikus államok története Egyiptom provinciává szervezéséig (Kr. e. 30-ig).
6. A római gazdaság és társadalom a Kr.e. II. században Kr. e. 133-ig.
7. A Gracchusok reformjai; a két szicíliai rabszolga felkelés.
8. A szövetséges háború; Marius és Sulla kora; a Spartacus-felkelés.
9. Pompeius keleti sikerei; Catilina első és második összeesküvése.
10. Caesar és az I. triumvirátus; Caesar „monarchiája”.
11. Polgárháborúk Caesar meggyilkolásától Actiumig.
12. Augustus principatusa.
13. A Claudiusok kora.
14. A Flaviusok kora.
15. A római kultúra a kései köztársaság idején ill. a császárság első évszázadában.
16. Az Antoninusok kora.
17. A Kr. u. II. század gazdasági-társadalmi virágzása.
18. A Severusok kora.
19. A katonai anarchia időszaka.
20. A dominatus kora.
21. A birodalom kettészakadása, a Nyugat-római birodalom bukása.

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

Gyakorlat

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

Félévközi számonkérés módja: Értékelhető referátum készítése. További követelmény: az órákon való folyamatos és aktív részvétel. Három hiányzás lehetséges!

Kötelező irodalom és ajánlott irodalom:

1. Németh Gy. – Hegyi W. Gy., Görög-római történelem, Osiris Kiadó, Budapest, 2011, 25 skk; 323-565. és 568-570. Internetes hivatkozás: https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_gorog_romai_tortenelem/pr01.html
2. Németh Gy. (szerk.), Görög-római szöveggyűjtemény, Osiris Kiadó, Budapest, 2011, 81-85 (No. 47); 100-103 (No. 61); 155-158. (No. 98-99) és küln. 162-328 (No. 102-206).
3. Mócsy A. – Fitz J. (szerk.), Pannónia régészeti kézikönyve. Bp. 1990.
4. Ferenczy E. – Maróti E. – Hahn I., Az ókori Róma (Egyetemi tankönyv). Bp., Tankönyvkiadó, 1992 – azóta több, változatlan utánnyomásban;
5. Hegyi W. Gy. – Szabó E., Római történelem, Osiris Kiadó – Osiris tankönyvek (szerk. Németh Gy.), Budapest, 2007 (Mindkét jegyzet a római történelem minden korszakához részletes bibliográfiát tartalmaz.);
6. Havas L., Itália őstörténete és Róma története a kezdetektől a köztársaság koráig (Kari jegyzet). Bp. 1986.
7. Alföldy G., Római társadalomtörténet, Bp., Osiris kiadó, 20002 (19961; német ered. 19843).
8. Cornell, T.–Matthews J.: A római világ atlasza, Helikon Kft., Bp. 1991 (angol ered. 1982).
9. Az ókori görögök és rómaiak története (szerk. J. Boardman–J. Griffin–O. Murray), Bp., Maecenas, 1996 (angol ered. 19685), 333 skk (Görögország és Róma), 545 skk (Róma).
10. Grant, M., Róma császárai. Életrajzi kalauz a császárkori Róma uralkodóiról (sic!) Kr. e. 31– kr. u. 476 között, Budapest, Egyetemi könyvtár/Corvina, 1996 (angol ered. 1985).
11. Reich, J., Az ősi Itália (A múlt születése c. sorozat részeként), Helikon kiadó, Budapest, 1987 (angol ered. 1979).

MEGJEGYZÉS: a hallgató által választott témákhoz idegen nyelvű irodalom is felhasználható. Az idegen

nyelvű irodalmak kiválasztása a munka hozzáférhetősége alapján történik, mindenkor figyelembe véve a referátum készítőjének idegen nyelvi felkészültségét.

Források:

1. *Borzák I.*(szerk.), Római történeti chrestomathia (Ókori történeti chrestomathia III) Tankönyvkiadó, Budapest 1963 (azóta több – változatlan – utánnomásban). (A Ferenczy–Maróti–Hahn munkájaként megjelent régebbi egyetemi jegyzethez kapcsolódóan, annak – a tankönyv szövegében is rendszeresen hivatkozott (!) – szerves kiegészítéseként)
2. Ammianus Marcellinus, Róma története (Ford. Szepesy Gy.), Bp., Európa könyvkiadó, 1993.
3. Appianos, A római polgárháborúk (Ford. Hahn István). I-II. Bp., Akadémiai kiadó, 1967.
4. Marcus Tullius Cicero: Válogatott művei (Vál. Havas László). Bp., Európa könyvkiadó, 1974.
5. Julius Caesar: Feljegyzései a gall háborúról (Ford. Szepessy Tibor); Feljegyzései a polgárháborúról (Ford. Ürögdi György), Bp., Bibliotheca classica/Magyar Helikon, 1968.
6. T. Livius, A római nép története a város alapításától I-IV. könyv (Ford. Kis Ferencné). Bp., Európa könyvkiadó, 1965 (I. kötet), Livius: XXI-XXII. könyv (Ford. Muraközy Gyula). Bp. 1970 (III. kötet)..
7. Ifjabb Plinius, Levelek, Bp., Európa könyvkiadó (Ford. Maróti E. et al.), 1966 — azóta több kiadásban (I. pl. 19812).
8. Suetonius, A Caesarok élete (Ford. Kis Ferencné). Bp., Bibliotheca classica/Magyar Helikon, 1975 (az 1961. évi kiadás javított változata). Vagy ue. – további kiegészítésekkel és módosításokkal az Osiris kiadó gondozásában, 2004-ben megjelent teljes életmű (Suetonius összes művei) részeként.
9. Tacitus: Összes művei I-II (Ford. Borzsák István). Bp., Bibliotheca classica/Magyar Helikon, 1970.
10. Historia Augusta (Ford. és vál. Terényi István). Bp., Gondolat kiadó 1968.
11. Császárok története (HISTORIA AVGUSTA), Multiplex Media – Dup, Debrecen, 2003

Tantárgy neve: A történelem segédtudományai I.	Tantárgy Neptun kódja: BTTON203HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Tringli István egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 2.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: Néhány fontosabb, a történelem egyetemi tanulása során használt segédtudomány alapjainak ismerete, azok gyakorlati alkalmazása, legfontosabb segédkönyveinek, elektromos segédleteinek ismerete. Az oktatás gyakorlatias: a heraldika, a kronológia és a diplomatika esetében azok egyes elemeit az órán gyakorolják a hallgatók. A kurzus célja, hogy a hallgatók történelem tanulása során felmerülő forrásokat helyesen értelmezzék. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: - Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. - Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. - Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. - Ismeri a latin nyelv alapjait. képesség: - Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. - Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. - Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására. attitűd: - Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. - Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. - Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. - A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. - Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét.	

- Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. - Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. - Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni. autonómia és felelősség: - Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. - A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. - Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. - Nyitott a magyar és más kultúrák háttérére.	
Tantárgy tematikus leírása: gyakorlat: 1. Mik a segédtudományuk? Művelésük története Európában és Magyarországon. 2. Írástan 3. A könyv: a kódex és a nyomtatott könyv 4. Oklevéltan 5. Irrattan 6. Címertan 1. 7. Címertan 2. 8. Pecséttan 9. Éremtan 10. A számírás története, a számolás és a könyvelés 11. A térképrajzolás története 12. Régi időszámítási módszerek 1. 13. Régi időszámítási módszerek 2. 14. Mértéktan	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Két írásbeli zárthelyi az órán szóba került anyagból + egy címer leírása, egy oklevél részeinek felismerése, egy magyar nyelvű dátum feloldása. Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A félév végi jegy a két zárthelyi átlaga. A jegyek átlaga a félévi jegy. A beszámolók ponthatárai: 91-100%= 5, 81-90% = 4, 71-80%= 3, 61-70% = 2	
Kötelező irodalom: <i>Borsa Iván, Bottló Béla, Illa Bálint:</i> Történeti segédtudományi alapismeretek. Bp. 1963. https://library.hungaricana.hu/hu/view/MolDigiLib_LevSzakTov_Felsofok_05/?pg=140&layout=s <i>Bertényi Iván</i> Kis magyar címertan. Bp. Gondolat, 1983. <i>Arno von Brandt:</i> Werkzeug des Historikers. Mainz, Kohlhammer, 1958. A történelem segédtudományai Szerk.: Kállay István, Bp., ELTE, 1986. Ajánlott irodalom: <i>Clavis mediaevalis.</i> Harrassowitz, Wiesbaden, 1962. <i>Meisner Heinrich Otto:</i> Ujkori oklevél-és irrattan. Bp. 1954. https://library.hungaricana.hu/hu/view/MolDigiLib_LevSzakTov_Felsofok_05/?pg=140&layout=s <i>Jakó Zsigmond- Radu Manolescu:</i> A latin írás története. Bp. Európa, 1987. <i>Heinz Quirin</i> Einführung in das Studium der mittelalterlichen Geschichte. Stuttgart, Steiner, 1985. <i>Szentpétery Imre:</i> Magyar oklevéltan Bp. Hatágú Síp, 1995 (reprint) <i>Szentpétery Imre:</i> A kronológia kézikönyve. Bp. Könyvtérképesítő, 1985.	

Tantárgy neve: Középkori magyar történelem (szeminárium) – Az Árpád, Anjou- és Zsigmond-kor politika- és hadtörténete	Tantárgy Neptun kódja: : BTTON210HIS
	Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
Tantárgyelem: kötelező	
Tárgyfelelős: Dr. Süttő Szilárd, egy. docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 2.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A kurzus az Árpád-, az Anjou- és a Zsigmond-kor politika- és hadtörténeti problémáinak elemzésével foglalkozik. A félév során a hallgatók oktatói irányítás mellett egy-egy kérdés önálló kidolgozásával a – túlnyomórészt – magyar medievisztikai szakirodalom és a kiadásban, esetleg fordításban hozzáférhető	

források felhasználását gyakorolják. Tudásukról szemináriumi referátumok és korreferátumok formájában adnak számot.

Fejlesztendő kompetenciák:

tudás: A hallgató lássa át a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait.

képesség: A hallgató értelmezze a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát.

attitűd: A hallgató törekedjen történeti tudásának folyamatos fejlesztésére.

autonómia és felelősség: A hallgató alakítson ki olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.

Tantárgy tematikus leírása:

Gyakorlat:

- 1.) Bevezetés: A korszak magyar politika- és hadtörténetének forrásai és irodalma.
- 2.) A korszak hadviselésének fő jellemzői.
- 3.) A (kettős) honfoglalás.
- 4.) A kalandozások.
- 5.) Az államalapítás.
- 6.) A tatárjárás.
- 7.) Az Anjouk trónrakerülése, I. Károly országgyűjtése.
- 8.) A nápolyi hadjáratok.
- 9.) Dalmácia és Velence Nagy Lajos korában.
- 10.) Zsigmond trónrakerülése.
- 11.) Nikápoly és következményei.
- 12.) Dalmácia elvesztése.
- 13.) Az ország védelme a törökök és husziták ellen.
- 14.) Összefoglalás.

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

Az órákon a hallgatók egy-egy ötfokozatúlag (1–5) értékelendő referátumot, ill. két-két ugyanúgy osztályozandó korreferátumot tartanak.

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

Ötfokozatú gyakorlati (1–5) jegy; az órai munka (10%), a referátum (50%) és a korreferátumok (20–20%) beszámításával.

Kötelező irodalom:

- *Borosy András*: A XI–XIV. századi magyar lovasságról. In: Uő.: Hadakozók, keresztesek, hadi érdek a középkori Magyarországon. Válogatott tanulmányok. Argumentum Kiadó [Budapest], 2010. 19–59. (Eredetileg: Hadtörténelmi Közlemények 1962. [Új folyam IX. évf., 2. sz.] 119–174.)
- *Schauvelberger, Walter*: Kriegführung und Kriegerum zur Sempacher Zeit (1385–1389). Eine kleine Gedenkschrift zu einem großen Ereignis. (Heft Nr. 4 der Schriftenreihe der Gesellschaft für militärhistorische Studienreisen.) Zürich, 1986.
- *Süttő Szilárd*: Megjegyzések a XI–XIV. századi magyar haderő parasztkatonáiról és hadakozásukról. In: Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Philosophica tomus XVIII., fasciculus 1. (Libellus saecularis. Ünnepi tanulmányok Tóth Péter 65. születésnapja alkalmából.) Miskolc, 2014. 217–233.

Ajánlott irodalom:

- *Borosy András*: Hadi érdek Magyarországon a XIII. században. In: Uő.: Hadakozók, keresztesek, hadi érdek a középkori Magyarországon. Válogatott tanulmányok. Argumentum Kiadó [Budapest], 2010. 60–93. (Eredetileg: Hadtörténelmi Közlemények 1985. [Új folyam XXXII. évf.] 507–540.)
- *Borosy András*: Hadi érdek Magyarországon a XIV. században. In: Uő.: Hadakozók, keresztesek, hadi érdek a középkori Magyarországon. Válogatott tanulmányok. Argumentum Kiadó [Budapest], 2010. 94–156. (Eredetileg: Hadtörténelmi Közlemények 2004. [117. évf.] 379–442.)
- *Contamine, Philippe*: War in the Middle Ages. Oxford–Cambridge/Massachusetts, Basil Blackwell, 1990⁶. (Eredetileg: La Guerre au moyen âge. Paris, Presses Universitaires de France, 1980. Translated by Michael Jones. English translation first published 1984.)
- *Deér József*: A magyar törzsszövetség és patrimoniális királyság külpolitikája. (Eredetileg megjelent: Kaposvár, 1928.) Reprint: (szerk. Bárány Attila), Gödöllő-Máriabesnyő, Attraktor, 2003.
- *Delbrück, Hans*: Geschichte der Kriegskunst im Rahmen der politischen Geschichte. Sonderausgabe (2003, Nikol, Hamburg) der Neuauflage (2000, Walter de Gruyter, Berlin). (Teil 1: Das Altertum, Neuauflage des Nachdrucks von 1964 der 3. Auflage 1920; Teil 2: Die Germanen, Neuaufl. des Nachdr. von 1966 der 3. Aufl. 1921; Teil 3: Das Mittelalter, Neuaufl. des Nachdr. von 1964 der 2. Aufl. 1907; Teil 4: Die Neuzeit, Neuaufl. des Nachdr. von 1962 der 1. Aufl. 1920.)
- *Engel Pál*: Adatok az Anjou-kori magyar hadseregről. In: Analecta Mediaevalia I. (A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar Mediavisztika Tanszékének kiadványsorozata.)

- Tanulmányok a középkorról. Szerkesztette Neumann Tibor, h. n., Argumentum Kiadó–Pázmány Péter Katolikus Egyetem, 2001. 73–82.
- *Erben, Wilhelm*: Kriegsgeschichte des Mittelalters. München und Berlin (Beiheft 16 der Historischen Zeitschrift), 1929.
- A magyar hadtörténelem évszázadai. Szerk.: Király Béla–Veszprémy László. Budapest, Atlanti Kutató és Kiadó Közalapítvány, 2003. 13–58.
- Magyar békeszerződések 1000–1526. Szerkesztette: Köblös József. Pápa, Jókai Mór Városi Könyvtár, 2000.
- Korai magyar történeti lexikon (9–14. század). Főszerkesztő Kristó Gyula. Budapest, Akadémiai Kiadó 1994.
- *Kristó Gyula*: Az Anjou-kor háborúi, Budapest, Zrínyi Kiadó, 1988.
- *Kristó Gyula*: Háborúk és hadviselés az Árpádok korában. [Szeged,] Szukits Könyvkiadó, 2003.
- Magyarország hadtörténete, I–II., főszerk.: Liptai Ervin, Budapest, Zrínyi Katonai Kiadó, 1985.², I. 13–94. p.
- *Makk Ferenc*: Magyar külpolitika (896–1196). (Szegedi Középkortörténeti Könyvtár, sorozatszerkesztő Kristó Gyula, 2.) Szeged, Szegedi Középkorász Műhely, 1993.
- *Mályusz Elemér*: Zsigmond király uralma Magyarországon. Budapest, Gondolat, 1984.
- *Pauler Gyula*: Néhány szó hadi viszonyainkról a XI–XIII. században. In: Hadtörténelmi Közlemények 1888. (I. évf.) 501–526.
- *Pauler Gyula*: A magyar nemzet története az Árpádházi királyok alatt. I–II. 2., jav. kiadás, Budapest, 1899. (Reprint: Budapest, 1984., Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése–Állami Könyvterjesztő Vállalat.)
- *Pálosfalvi Tamás*: Nikápolytól Mohácsig 1396–1526. Budapest, Zrínyi Kiadó 2005.
- A magyar katona vitézségének ezer éve, I–II., szerk.: Pilch Jenő, Budapest, Franklin-Társulat, é. n. I. 3–120. p.
- Nagy képes millenniumi hadtörténet. 1000 év a hadak útján. Szerk.: Rác Árpád. Budapest, Rubicon, 2000. 9–86.
- *Rázsó Gyula*: A magyar feudalizmus korának főbb hadtörténeti eseményei. In: „Tisza” nyári egyetem. Válogatás a nyári egyetemen elhangzott előadásokból. Válogatta Mekis Ferenc. 1–2. füzet, Szolnok, TIT Hadtudományi Választmánya–TIT Szolnok Megyei Szervezete, 1989. 1. füzet, 20–39.
- *Schaufelberger, Walter*: Der Alte Schweizer und sein Krieg. Studien zur Kriegführung vornehmlich im 15. Jahrhundert. 3. Auflage, Frauenfeld, Verlag Huber, 1987. (Első kiadás: Zürich, Europa Verlag, 1952.)
- *Schmidtchen, Volker*: Kriegswesen im späten Mittelalter: Technik, Taktik, Theorie. Weinheim, VCH, Acta humaniora, 1990.
- *Süttő Szilárd*: Anjou-Magyarország alkonya. Magyarország politikai története Nagy Lajostól Zsigmondig, az 1384–1387. évi belviszályok okmánytárával. I–II., Belvedere Meridionale, Szeged, 2003.
- *Süttő Szilárd*: Idegen kereskedőkből magyar hadvezérek (Ozorai Pipo és a Tallóci fivérek a magyar medieviztikában). In: Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Philosophica, tomus XIV., fasciculus 2. Miskolc, 2009. 7–22.
- *Süttő Szilárd*: „Faleris... proiectis”. Liudprand vitatott megjegyzése a kalandozó magyarok felszereléséről. In: Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Philosophica, tomus XVI., fasciculus 2. Miskolc, 2011. 169–177.
- *Veszprémy László*: Az Árpád- és Anjou-kor csatái, hadjáratai. Budapest, Zrínyi Kiadó, 2008.

Tantárgy neve: Európa a kora középkorban (Középkori egyetemes történelem)	Tantárgy Neptun kódja: BTTON211HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Horváth Emőke	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 2.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: Az előadás áttekintést nyújt az Európában zajló IV-X. század közötti egyházi, politikai, társadalmi és gazdasági változásokról. Vizsgálja a római-germán kapcsolatrendszert, az egyes barbár államalakulatokat és kitekint az arab világra, illetve a Bizánci Birodalomra, elemzi ezek kölcsönhatását Európával.	
Fejlesztendő kompetenciák: tudás: a hallgató - megismeri és értelmezi az európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát, folyamatait	

képesség:

- problémamegfogalmazás, önálló ítéletalkotás képessége,
- korrekt, szakszerű és érthető kifejezőkészség szóban és írásban

attitűd:

- a hallgató érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak
- kritikai attitűd fejlesztése

autonómia és felelősség:

a hallgató

- tudatosan képviseli a történettudomány által alkalmazott módszereket
- nyitott a sokszínű etnikai és felekezeti szempontok megértésére

Tantárgy tematikus leírása:**Előadás:**

1. A középkor fogalma, egyes korszakai
2. A germán népcsoportok jellemzői. A római-barbár kapcsolatrendszer egyes állomásai.
3. A jelentősebb barbár államalakulatok sajátos vonásai
4. A keresztény vallás megerősödése és elterjedése a Római Birodalomban, a korai egyházviták
5. A szerzetesség kiformalódása Keleten és eszméjének megjelenése Nyugaton
6. A nyugati szerzetesség a XI. századig
7. A pápaság intézménye és szerepe Itáliában
8. Bizánc a VI-VIII. században
9. Bizánc a IX-X. században
10. Kelet-Európa a kora középkorban
11. Arábia Mohamed előtt, Mohamed tevékenysége, az iszlám jellemzői
12. Az arab hódítás, Hispánia és Itália a kora középkorban
13. A Karoling állam, Nagy Károly tevékenysége, a Karoling birodalom szétesése és az utódállamok
14. A társadalom átalakulása, a hűbéri viszony

Félévközi számonkérés módja és értékelése: szóbeli vizsga az előre kiadott tételek és a megadott szakirodalom alapján.

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: szóbeli vizsga az előre kiadott tételek és a megadott szakirodalom alapján.

Kötelező irodalom:*Források:*

Bíborbanszületett Konstantin: A birodalom kormányzása. Ford. Moravcsik Gy. Bp., 1950.

Iordanes: *Getica.* L'Harmattan, Bp. 2001. vagy *Jordanes:* A gótok eredete és tettei. Középkori krónikások III.köt. Brassói Lapok, Brassó, 1904.

Prokopiosz: Titkos történet. Helikon, Bp. 1984.

Szent Benedek Regulája. Bencés, Pannonhalma 1993.

Sz. Jónás Ilona (szerk.): Középkori egyetemes történeti szöveggyűjtemény. Osiris, Bp. 1999.

<https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/kozepkori-egyetemes/index.html>

Szakirodalom:

Bréhier, Louis: Bizánc tündöklése és hanyatlása. Bizantinológiai Intézeti Alapítvány, Bp. 1999.

Brown, Peter: Az európai kereszténység kialakulása. Atlantisz, Bp. 1999.

Chadwick, Owen: A korai egyház. Osiris, Bp. 2003.

King, Peter: A monachizmus Nyugaton. Szent István Társulat, Bp. 2007. 11-290.

Merrills, Andy H: Vandals, Romans and Berbers. New Perspectives on Late Antique North Africa. Ashgate, Aldershot, 2004.

Meyendorff, John: Birodalmi egység és keresztény szakadások. Bizantinológiai Intézeti Alapítvány, Bp. 2001.

Papp Imre: Nagy Károly és kora. Csokonai, Debrecen, 1997.

Watt, Montgomery: Az iszlám rövid története. Akkord, Bp. 2000. 13-103.

Zimmermann, Harald: A középkori pápaság. Gondolat/Janus, Bp. 2002.

Ajánlott irodalom:

Elukin, Jonathan: Living Together. Living Apart. Princeton-Oxford, 2007. 43-74

Gurevics, Aron: A középkori ember világlképe. Kossuth, Bp. 1974.

Marosi Ernő (szerk.): A középkori művészet történetének olvasókönyve. Corvina, Bp. 1997.

Matthew, Donald: A középkori Európa atlasza. Helikon, Bp. 1989.

Meyerson, Mark D.- English, Edward D.: *Christians, Muslims and Jews in Medieval and Early Modern Spain*. Notre Dame, Indiana, 2000.
 Ostrogorsky, Georg: A bizánci állam története. Osiris, Bp. 2001.
 Puskely Mária: Keresztény szerzetesség. I. Szent István Társulat, Bp. 1996.
 Szántó Konrád: A Katolikus Egyház Története I. Szent István Társulat, Bp. 1986.

Tantárgy neve: Kuba és az USA kapcsolata 1959-2018 között Szabadon választható tárgy I.	Tantárgy Neptun kódja: BTTON215SZV Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
	Tantárgyelem: szabadon választható
Tárgyfelelős: Dr. Horváth Emőke	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 2.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: Az előadás a kubai forradalom győzelmétől napjainkig tekinti át a kubai-amerikai kapcsolatok történetét. A Fidel Castro vezette forradalom győzelmét követően fokozatosan feszültté vált, majd megromlott a két ország közötti viszony, amely végül oda vezetett, hogy 1961-ben az USA megszakította a diplomáciai kapcsolatokat Kubával. Természetesen ezt követően sem szűnt meg az ellenségeskedés közöttük, a konfliktus csúcspontja pedig a kubai rakétaválság idején következett be. Barack Obama elnöksége alatt jelentős közeledés indult meg mindkét fél részéről, ami elvezetett ahhoz, hogy rendeződjenek a diplomáciai kapcsolatok a két ország között. A félév folyamán áttekintjük, hogy milyen bel- és külpolitikai mozgatórugók álltak a két fél ellenségeskedése mögött és mindezt nemzetközi kontextusba helyezzük.	
Fejlesztendő kompetenciák: tudás: a hallgató - megismeri a hidegháború történetének egy korszakát, a szuperhatalmak közötti ellentétek okait és elhelyezi a kubai-amerikai viszony alakulását ezen a rendszeren belül képesség: a problémamegfogalmazás, önálló ítéletalkotás képessége, - korrekt, szakszerű és érthető kifejezőkészség szóban és írásban attitűd: a hallgató - érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak - kritikai attitűd fejlesztése autonómia és felelősség: a hallgató - tudatosan képviseli a történettudomány által alkalmazott módszereket - nyitott a sokszínű etnikai és felekezeti szempontok megértésére	
Tantárgy tematikus leírása: Előadás: 1. Bevezetés 2. Kuba Batista diktatúrája idején 3. A Batistával szembeni politikai és fegyveres ellenállás 4. A mozgalom vezető alakjai 5. Castro útja az USA-ba, a forradalom győzelmét követően 6. Kuba és a hidegháborús politika 7. Kennedy és Kuba 8. Szovjet-amerikai konfliktus, a kubai rakétaválság 9. Egyes amerikai elnökök (Johnsontól Carterig) Kuba politikája 10. Jimmy Carter Kuba politikájának új hangjai 11. Cartertől Clintonig – változások az USA Kuba politikájában 12. A kubai bevándorló közösség sajátos jegyei napjainkban 13. Barack Obama közeledése Kubához 14. Donald Trump új politikája	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: szóbeli vizsga az előre kiadott tételek és szakirodalom alapján. Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: szóbeli vizsga az előre kiadott tételek és	

a megadott szakirodalom alapján.

Kötelező irodalom:

Anderle Ádám: Kuba története. Akkord, Bp. 2004.

Szarka Evelin: A büszke Kuba. Publikon, Pécs, 2013.

LeoGrande, William M. - Kornbluh, Peter: Back Channel to Cuba. University of North Carolina Press, Chapel Hill, 2014.

Anderle Ádám (szerk.): Tanulmányok Kuba történetéről. József Attila Tudományegyetem, Szeged, 1985.

Glant Tibor: „Már a kubai rakétaválság sem a régi”. Gondolatok a hidegháború legforróbb pillanatának. 50. évfordulója alkalmából. In: *Aetas*, (29) 2. 126-142. (2014)

Ajánlott irodalom:

Kerekes György: A Kubai Köztársaság külpolitikája: A kubai forradalom nemzetközi feltételei, 1959 január – 1963 január. Kandidátusi értekezés. MSZMP Társadalomtudományi

Intézet, Bp. 1969.

Békés Csaba – Kalmár Melinda: Hruscsov, a kubai rakétaválság és a szovjet blokk. In: *Act Sci Soc* 42 (2014): 85–96.

Békés Csaba: Szuperhatalmi politika a hidegháborúban. 1945-1962. *Magyar Tudomány*, 2008/3, 292.

Kecskés D. Gusztáv: A szovjet csatlós államok a NATO perspektívájában az 1962-es kubai rakétaválság idején. In: *Világtörténet* (2012) 1–2, 121–145.

Badella, Alessandro: Between Carter and Clinton: Obama's Policy Towards Cuba. *Caribbean Journal of International Relations & Diplomacy*. Vol.2, No.2, June, 2014, 29-59.

Tantárgy neve: Bevezetés a vallástörténetbe	Tantárgy Neptun kódja: BTTON313HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Horváth Emőke	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 2.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati kegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A szeminárium célja, hogy a hallgatók bevezetést nyerjenek az alapvető vallási fogalmakba, röviden megismerjék a legfontosabb világvallásokat. Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> a hallgató - megismeri a legfontosabb világvallásokat és azok történeti beágyazottságát, folyamatait <i>képesség:</i> - a problémamegfogalmazás, önálló ítéletalkotás képessége, - korrekt, szakszerű és érthető kifejezőkészség szóban és írásban <i>attitűd:</i> - érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak - kritikai attitűd fejlesztése <i>autonómia és felelősség:</i> a hallgató - tudatosan képviseli a történettudomány által alkalmazott módszereket - nyitott a sokszínű etnikai és felekezeti szempontok megértésére	
Tantárgy tematikus leírása: 1. A vallás fogalma, a vallással foglalkozó tudományok, a vallás a történelemben 2. A szent fogalma, a szent helyek, idők és terek 3. Ósvallások, törzsi vallások 4. Az antik görögség és Róma vallása 5. A zsidó vallás 6. Az iszlám 7. A hinduizmus 9. A buddhizmus	

10. A kereszténység kialakulása és elterjedése a Mediterráneumban
11. A keleti kereszténység
12. A nyugati kereszténység
13. A protestantizmus
14. Zárthelyi dolgozat

Félévközi számonkérés módja és értékelése: A rendszeres óralátogatás mellett a félév során minden hallgatónak a vállalt témából referátumot (kb. 35-40 percben ppt is) kell készítenie és zárthelyi dolgozatot kell írnia.

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A gyakorlati jegy megszerzéséhez referátumot kell készíteni és zárthelyi dolgozatot kell írni. A dolgozatot legalább 50% + 1 pont szinten kell teljesíteni, 50-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles.

A gyakorlati jegy a referátum, az órai részvétel és a zárthelyi dolgozat jegyeinek átlagából alakul ki.

Javítási lehetőség a vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint.

Kötelező irodalom:

- Adriányi Gábor: *Az egyháztörténet kézikönyve*. Budapest, 2001.
 John Bowker: *A világ vallásai*. Budapest, 2005
 Mircea Eliade: *A szent és a profán*. Budapest, 1987.
 Mircea Eliade: *Vallási hiedelmek és eszmék története* 1-3., Budapest, 1995-98.
 Horváth Pál: *Vallásismeret*. Budapest, 1997.
 David Smith: *Hinduism and Modernity*. Oxford, 2003.
 David Starr-Glass: *A judaizmus*. Budapest, 2000.
 Mokinka Tworuschka-Udo Tworuschka: *A vallások világa*. Budapest, 2007.
 K. K. Klostermaier: *Bevezetés a hinduizmusba*. Budapest, 2001.
 A. Skilton: *A buddhizmus rövid története*. Budapest, 1997.
 K. Armstrong: *Az iszlám rövid története*. Budapest, 2003

Ajánlott irodalom:

- Mircea Eliade: *Vallási hiedelmek és eszmék története* 1-3., Budapest, 1995-98.
 Max Weber: *Vallásszociológia*. Budapest, 2005.
 Friedrich Schleiermacher: *A vallásról, beszédek a vallást megvető művelt közönséghez*. Budapest, 2000.
 John Fraser: *Az Aranyág*. Budapest: 1993
 Sigmund Freud: *Totem és tabu*. Budapest, 1990.
 Sabbatucci, Dario: *Kultúra és vallás*.
<http://www.vallastudomany.hu/jegyzetek/RELB13101/sabbatucci.htm/?searchterm=Sabbatucci>
 Finkelstein – Mazar: *The Quest for the Historical Israel: Debating Archaeology and the History of Israel*. Atlanta, 2007.

Tantárgy neve: Középkori egyetemes történelem (Európa a XI-XV. században)	Tantárgy Neptun kódja: BTTON304HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
	Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Horváth Emőke	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 3.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: Az előadás áttekinti a XI-XV. századi Európa politika,- egyház,- társadalom-, gazdaság,- és művelődéstörténetét, illetve egyes régióit, így külön kitekint a Mediterráneumra, Bizáncra és Kelet-Európára. A szerzetesség és a pápaság története szintén hangsúlyosan jelen van a tematikában. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: a hallgató - megismeri és értelmezi az európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát, folyamatait képesség: - a problémamegfogalmazás, önálló ítéletalkotás képessége, - korrekt, szakszerű és érthető kifejezőkészség szóban és írásban	

attitűd:

- érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak
- kritikai attitűd fejlesztése

autonómia és felelősség:

a hallgató

- tudatosan képviseli a történettudomány által alkalmazott módszereket
- nyitott a sokszínű etnikai és felekezeti szempontok megértésére

Tantárgy tematikus leírása:**Előadás:**

1. Bevezetés. Európa egyes történeti régiói
2. A pápaság helyzete VII. Gergely fellépésétől. A pápaság és a császárság viszonya
3. Új szerzetesi eszmények a XI. században. Új típusú szerzetesi közösségek a XIII. században. A devotio moderna.
4. A mezőgazdaság és társadalom változásai
5. A keresztes hadjáratok és a keresztes államok
6. Az Ibériai-félsziget, Itália a XI-XV. században
7. A rendiség kialakulása. Az angol és a francia rendi monarchia jellemzői. A rendiség Európa más országaiban
8. A középkori városok, Európa urbánus régiói, egyedi jellemzők
9. A Latin Császárság és Konstantinápoly visszafoglalása
10. Csehország és Lengyelország. A Habsburgok felemelkedése
11. A száz éves háború és politikai - gazdasági következménye
12. A kereskedelem és az ipar a XI-XV. században
13. Oktatás és műveltség a XI-XV. században
14. A reneszánsz és a humanizmus kibontakozása

Félévközi számonkérés módja és értékelése: szóbeli vizsga az előre kiadott tételek és a megadott szakirodalom alapján.

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: szóbeli vizsga az előre kiadott tételek és a megadott szakirodalom alapján.

Kötelező irodalom:*Források:*

Assisi Szent Ferenc művei. Agapé, Újvidék, Szeged, Csíksomlyó, 1993.

Froissart krónikája. Vál.: Kulcsár Zsuzsa, Gondolat, Bp. 1971.

Komnéné Anna, *Alexias*. Officina, Bp. 1943. és Lectum, Szeged 2002.

Sz. Jónás Ilona (szerk.): Középkori egyetemes történeti szöveggyűjtemény. Európa és Közel-Kelet, IV-XV. század. Osiris, Bp. 1999.

<https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/kozepkori-egyetemes/index.html>

Szakirodalom:

Angi-Barta-Bárány-Orosz-Papp-Pósán: Európa az érett és a kései középkorban. Multiplex Media-Debrecen University Press, Debrecen, 2001.

Duby, Georges: A katedrálisok kora. Gondolat, Bp. 1984.

Gerics József: A korai rendiség Európában és Magyarországon. Akadémiai, Bp. 1987. 1-100.

Huizinga, Johan: A középkor alkonya. Európa, Bp. 1982.

Jacques Le Goff: *Az értelmiség a középkorban.* Magvető, Bp. 1979., 2000.

Jacques Le Goff: Assisi Szent Ferenc. Európa, Bp. 2002.

Meyerson, Mark D. - English, Edward D.: Christians, Muslims and Jews in Medieval and Early Modern Spain. Notre Dame, Indiana, 2000.

Steven Runciman: A keresztes hadjáratok története. Osiris, Bp. 1999., 2002. <http://docplayer.hu/4056926-A-keresztes-hadjaratok-tortenete.html>

Zimmermann, Harald: A középkori pápaság. Gondolat, Bp. 2002.

Watt, Montgomery: Az iszlám rövid története. Akkord, Bp. 2000.

Sashalmi Endre: A nyugat-európai államfejlődés vázlata. Pannonica, Bp. 2006.

Szűcs Jenő: Vázlat Európa három történeti régiójáról. In: Történelmi Szemle, 1981/3, 313-359.

http://www.tti.hu/images/kiadvanyok/folyoiratok/tsz/tsz1981_3/szucs.pdf

Ajánlott irodalom:

Gonda I.- Niederhauser E.: Németország története. Akadémiai, Bp. 1982

Aron Gurevics: A középkori ember világképe. Kossuth, Bp. 1974.

Jakó Zsigmond.: *Társadalom, egyház, művelődés.* Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség, Bp.

1997.

Jedin, Hubert: *A zsinatok története*. Ecclesia, Bp. 1998.Marosi Ernő (szerk.): *A középkori művészet történetének olvasókönyve*. Corvina, Bp. 1997.

Tantárgy neve: Kora újkori magyar történelem I.	Tantárgy Neptun kódja: BTTON305HIS / BTTOL305HI Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Nagy Gábor egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 3.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: áttekinteni Mátyás halálától II. Mátyás trónra léptéig a Magyar–Horvát Királyság történetét, valamint az oszmán érdekszférában létrejövő Erdélyi Fejedelemséget, és a közvetlen megszállás alá kerülő Hódoltságát. A hallgatók vázlatos ismereteket szerezhetnek a Jagellók korának Magyarországról, különös tekintettel a társadalomszerkezet alakulására, ismerkednek a hosszú 16. század politikai viszonyaival, vázlatosan pedig az említett területek, különösen a királyság katonai és pénzügyi igazgatásának átalakulásával. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: a hallgató - tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel, - ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit képesség: a hallgató képes - értelmezni a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát, - átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni, - történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben ismereteket önálló elsajátítani, rendszerezni, - hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket, - a lehetőségek szerint helytálló bírálatot vagy véleményt megfogalmazni az adott témáról - eredeti ötletek és kérdések felvetésére attitűd: a hallgató - tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. - a történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. - mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. - törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. - igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. - törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni. autonómia és felelősség: a hallgató - felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek, - a történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. - tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. - nyitott a magyar és más kultúrák hátterére	
Tantárgy tematikus leírása: Gyakorlat 1. A Magyar-Horvát Királyság Mátyás halálakor 2. A Jagelló-kor vázlata 3. A két király kora 4. A Hódoltság története 1568-ig 5. A királyságtól elszakított, de be nem kebelezett területek Báthori István fejedelemségéig 6. A királyság a század harmadik negyedében 7. A felekezeti viszonyok változásai a három országrészben 8. A 16. századi Magyarország gazdaságának a vázlata	

9. Az első tizenöt éves háború 10. Erdély a századforduló éveiben 11. Bocskai mozgalma 12. Az 1606. évi bécsi egyezségek, a zsitvatoroki béke 13. Az 1608. évi uralomváltások 14. zárthelyi dolgozat
Félévközi számonkérés módja és értékelése: - Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A kollokviumra bocsátás feltétele, hogy az utolsó órán az előadás lexikális (nevek, évszámok, események, fogalmak) részéből összeállított zárthelyi dolgozat megírása legalább 65%-os eredménnyel. A kollokviumi tételek megegyeznek az egyes órák tárgyával.
Kötelező irodalom: Magyarország története 1526–1686. Főszerk. Pach Zsigmond Pál. Szerk. R. Várkonyi Ágnes. I. köt. 2. kiad. Bp. 1987. <i>Pálffy Géza:</i> A Magyar Királyság és a Habsburg Monarchia története a 16. században. Bp., 2010 <i>Pálffy Géza:</i> Szent István birodalma a Német-római Birodalom határvidékén: A Magyar Királyság és a Német-római Császárság a 16–17. században. Történelmi Szemle, 49. (2007) 3. szám, 327–349. <i>Péter Katalin:</i> A reformáció: kényszer vagy választás? Budapest, 2004. <i>Sinkovits István:</i> Magyar történeti szöveggyűjtemény I. Bp. 1968 <i>Thomas Winkelbauer:</i> Ständefreiheit und Fürstenmacht. Länder und Untertanen des Hauses Habsburg im konfessionellen Zeitalter. (Österreichische Geschichte 1522–1699, Teil I.) Ueberreuter, Wien, 2003. <i>Tringli István:</i> Az újkor hajnala. Magyarország története 1440–1541. Bp. 2003. Ajánlott irodalom: <i>Kulcsár Péter</i> (szerk.): Humanista történetírók. Budapest, 1977 <i>Nagy Gábor</i> (szerk.): Magyar história (Forrásgyűjtemény). Debrecen, 1998. <i>Nagy Gábor:</i> „Barbarorum iuga, exterorum dominatio” Beiträge zur Modifizierung des ungarischen Feindbildes im 16. Jahrhundert. In: Norbert Spannenberger, Varga Szabolcs (szerk.): Ein Raum im Wandel: Die osmanisch-habsburgische Grenzregion vom 16. bis zum 18. Jahrhundert. Stuttgart, 2014, 159–180.

Tantárgy neve: Kora újkori magyar történelem II. (A Magyar Királyság kora újkori története; The Hungarian Kingdom in the Early Modern)	Tantárgy Neptun kódja: BTTON309HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. habil Tózsá-Rigó Attila	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 3.	Előfeltétel: –
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A tárgy célja áttekintést nyújtani a kora újkori Magyar Királyság történetéről. Kiemelt cél megismerni azokat az tényezőket, amelyek erősítették a Magyar Királyság európai integrációját politikai dezintegráció korában. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: A hallgatónak tájékozottnak kell lenniük a kora újkori magyar és a vonatkozó egyetemes politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzőivel. képesség: A hallgatónak képesnek kell lenniük Képes a politika-, társadalom- és gazdaságtörténeti kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. attitűd: A hallgató érti és elfogadja a kora újkori történeti jelenségek meghatározó voltát. autonómia és felelősség: A hallgató kialakít olyan történetileg koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását	
Tantárgy tematikus leírása:	
Előadás: 1. A kora újkor jellemző folyamatai, Európa második expanziója 2. A Magyar Királyság és az Oszmán Birodalom geostratégiai helyzete a 16. század elején 3. A Magyar Királyság három részre szakadása 4. Az 1541 utáni oszmán expanzió (1541-1568) 5. A reformáció és a felekezeti képződés első szakasza 6. Társadalmi átalakulás a három részre szakadt Magyarországon 7. Gazdasági integráció a politikai hanyatlás korában 8. Az Erdélyi Fejedelemség történetének első szakasza	

9. A tizenötéves háború
10. A Magyar Királyság a 17. század második harmadában. Politikai útkeresés, társadalmi-gazdasági változások
11. Erdély a harmincéves háború időszakában
12. Visszafoglaló háborúk
13. A hadügyi forradalom hatásai a térség konfliktusaiban
14. A Kárpát-medence nyelvi-etnikai összetételének átalakulása a korszakban

Félévközi számonkérés módja és értékelése: –

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

A hallgatóknak az előadások során ismertetett tételsor alapján szóbeli vizsgát kell tenni. Az ötfokozatú értékelés során figyelembe vett szempontok: szakterminológia pontos használata. A tétel tér- és időbeli kontextusba történő elhelyezése. A tétel felépítése. Előadások során elhangzott tényanyag. Összefüggés-rendszerek megértése és szóbeli prezentálása.

Kötelező irodalom:

Pálffy Géza: A tizenhatodik század története. Pannonica Kiadó. Bp., 2000.

Ágoston Gábor – Oborni Teréz: A tizenhetedik század története. Pannonica. Bp., 2000.

Ajánlott irodalom:

Keul István: Early Modern Religious Communities in East-Central Europe. Ethnic Diversity, Denominational Plurality and Corporative Politics in the Principality of Transylvania (1526–1691). Brill. Leiden – Boston 2009.

Pálffy Géza: A Magyar Királyság és a Habsburg Monarchia a 16. században. MTA TTI. Bp., 2010.

Tózsá-Rigó Attila: A dunai térség szerepe a kora újkori Közép-Európa gazdasági rendszerében. ME Kiadó. Miskolc, 2014.

Tantárgy neve: Kora újkori egyetemes történelem I.	Tantárgy Neptun kódja: BTTON307HIS / BTTOL307HI Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Nagy Gábor egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 3.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: áttekinteni Európa 16. századi történetét (csak kitekintésképp pedig a felfedezett területekét). A felölelt anyag súlypontjai a központi hatalom és a rendek küzdelmei, a konfesszionális viszonyok változásai, és a kontinentális hegemoniáért vívott a francia-Habsburg küzdelmek. A korszak politika-, társadalom-, gazdaság- és művelődéstörténeti vázlatának bemutatása során szóba kerül az itáliai és az Itálián kívüli reneszánsz, a Nyugat második nagy expanziója, a reformáció, a különböző polgárháborúk, az angol és a holland minta, stb. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: a hallgató - tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel, - ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit képesség: a hallgató képes - értelmezni a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát, - átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni, - történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben ismereteket önálló elsajátítani, rendszerezni, - hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérteni a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket, - a lehetőségek szerint helytálló bírálatot vagy véleményt megfogalmazni az adott témáról - eredeti ötletek és kérdések felvetésére attitűd: a hallgató - tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. - a történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. - mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. - törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére.	

- igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.
 - törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.
- autonómia és felelősség:**
- a hallgató
- felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek,
 - a történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.
 - tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.
 - nyitott a magyar és más kultúrák háttérére

Tantárgy tematikus leírása:**Előadás**

1. Európa a 15–16. század fordulóján
2. Új utak keresése: a felfedezések
3. Új utak keresése: a reformáció első évtizedei
4. A francia–Habsburg küzdelmek egy szakasza: az itáliai háborúk
5. A Német-római Birodalom Károly és Ferdinánd korában
6. A Francia Királyság Ferenc és II. Henrik korában
7. Anglia a 16. században
8. II. Fülöp uralma
9. A franciaországi polgárháborúk kora
10. Németalföld: szabadságharc, polgárháború
11. Skandinávia a 16. században
12. A Rzeczpospolita a 16. század második felében
13. A pálya szélén: Oroszország a Romanovok előtt
14. zárthelyi dolgozat; kitekintés

Félévközi számonkérés módja és értékelése: -**Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése:**

A kollokviumra bocsátás feltétele az utolsó órán az előadások lexikális (nevek, évszámok, események, fogalmak) részéből összeállított zárthelyi dolgozat megírása legalább 65%-os eredménnyel. A kollokviumi tételek címe megegyezik az egyes órák tárgyával.

Kötelező irodalom:

Braudel, Fernand: A Földközi-tenger és a mediterrán világ II. Fülöp korában. Bp. 1996

Cameron, Rondo: A világ gazdaság rövid története a kőkorszaktól napjainkig. Bp. 2002

Franciaország története. Szerk. *Georges Duby*, Bp. 2005.

Poór János (szerk.): Kora újkori egyetemes történeti szöveggyűjtemény. Bp., 2000.

Poór János (szerk.): A kora újkor története. Bp. 2009.

Thomas Winkelbauer: Ständefreiheit und Fürstenmacht. Länder und Untertanen des Hauses Habsburg im konfessionellen Zeitalter. (Österreichische Geschichte 1522–1699, Teil I.) Ueberreuter, Wien, 2003.

Ajánlott irodalom:

Cortázar, García de-Vesga, González: Spanyolország története. Bp. 2001, 171–193.

Péter Katalin: A reformáció: kényszer vagy választás? Budapest, 2004.

Tantárgy neve: Kora újkori egyetemes történelem II.	Tantárgy Neptun kódja: BTTON314HIS / BTTOL314HI Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyfelelős: kötelező
Tárgyfelelős: Nagy Gábor egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 3.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: szabadon választható, újkori tárgyú előadásként a Svéd Királyság 18. századi történetén keresztül megmutatni, miként állt át a nagyhatalmiság összeomlásával az államszervezet, és maga a társadalom a csaknem másfél évszázadnyi folyamatos háborúskodásról a békés üzemmódra, míg végül, a francia-európai háborúk közepette, a történeti svéd állam összeomlásával miként alakultak ki azok az alkotmányos keretek, amelyekben a 20. századi jóléti demokrácia kifejlődött.	
Fejlesztendő kompetenciák:	

tudás:

a hallgató

- tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel,
- ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit

képesség:

a hallgató képes

- értelmezni a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát,
- átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni,
- történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben ismereteket önálló elsajátítani, rendszerezni,
- hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket,
- a lehetőségek szerint helytálló bírálatot vagy véleményt megfogalmazni az adott témáról
- eredeti ötletek és kérdések felvetésére

attitűd:

a hallgató

- tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit.
- a történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti.
- mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét.
- törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére.
- igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.
- törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

autonómia és felelősség:

a hallgató

- felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek,
- a történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.
- tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.
- nyitott a magyar és más kultúrák háttérére

Tantárgy tematikus leírása:**Előadás**

1. A sokk: a nagyhatalmiság összeomlása, a nystadi béke
2. Az egyeduralkodó összeomlása, az új törvényi keretek kialakítása
3. A szabadság kora (frihetstiden) I.: Arvid Horn
4. A szabadság kora II.: a kalaposok hatalmon
5. Akadémiák, művészeti és oktatási intézmények, népszámlálások
6. Hadsereg és egyház a 18. századi királyságban
7. Az „ofrålse ståndspersoner”; a városok
8. A bányák és műhelyek népe; az agrártársadalom
9. Romák, zsidók, katolikusok
10. A szabadság korának felszámolása, III. Gusztáv, a felvilágosult monarcha
11. III. Gusztáv második államcsínye, az orosz háború, az összeesküvés
12. 1809, „annus mirabilis”
13. Skandinávia átrendeződése 1812–1815-ben
14. zárthelyi dolgozat

Félévközi számonkérés módja és értékelése: -**Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése:**

Az aláírás megszerzésének feltétele az utolsó órán írandó zárthelyi dolgozat legalább 60%-os eredménye. A zh anyaga az előadásokon szóba kerülő nevekből, évszámokból, eseményekből, fogalmakból, helyekből áll össze. A kollokviumi tételek címe azonos az előadásokéval.

Kötelező irodalom:

Kouri, E. I.–Olesen, J. E. (szerk.): The Cambridge history of Scandinavia, Vol. 2: 1520–1870. Cambridge, 2016

Nagy Gábor: Nystadtól Åboig – Fredrikshamnon át: Svédország 1721–1812 közötti történetéről. In: Máté Zsolt (szerk.): Háborúk és békekötések a 18-20. századi orosz-szovjet történelemben. Pécs, 2014, 67–90.
Scandinavia in the Age of Revolution. Nordic Political Cultures, 1740–1820. (ed. by Pasi Ihalainen, Michael Bregnsbo, Karin Sennefelt, Patrik Winton.) Ashgate, 2011.

Ajánlott irodalom:

Képes György: Az 1809. évi svéd alaptörvény. In: Jogtörténeti Parerga. Ünnepi tanulmányok Mezey Barna

60. születésnapja tiszteletére. (Szerk. Máthé Gábor Révész T. Mihály Gosztanyi Gergely) Bp, 2013.
Képes György: A Dán Királyság alkotmánytörténete a kezdetektől 1848-ig. (a www.academia.edu oldalán elérhető, de itt szétlő a keretet)

Tantárgy neve: A történelem kutatás módszertana	Tantárgy Neptun kódja: BTTON315HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Tringli István egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 3.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A hallgató elsajátítja a történelem tanulmányozásának elméleti alapjait, a fontosabb elméletek kultúrtörténeti hátterét. Megismerik a modern történeti tudományok antik és középkori alapjait. Megismerik a történeti források őrzési helyeit, ezek segédleteit. Különös hangsúlyt fektet a tárgy arra, hogy a hallgató megértse, hogy mi a különbség a forrás és a feldolgozás között, megértse a feldolgozások történeti beágyazottságát. A hallgató e tárgy segítségével tisztábban mozoghat a további képzés során felmerülő fogalmak, problémák között. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: - Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. - Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. - Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét. - Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. - Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. képesség: - Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. - Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. - Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. attitűd: - Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. - Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. autonómia és felelősség: - A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. - Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. - Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.	
Tantárgy tematikus leírása: gyakorlat: 1. Történetfilozófiai bevezető 2. Mi az egyetem? 3. Egyetemtörténet 4. Az európai történeti gondolkodás néhány ókori és középkori eleme 1. 5. Az európai történeti gondolkodás néhány ókori és középkori eleme 2. 6. A Biblia 7. Az ikonográfia 8. A hagiográfia 9. Római jog – közös jog 10. A könyvtár 11. A múzeum 12. A levéltár 13. A műemlék 14. Könyvtár-levéltár vagy múzeumlátogatás Félévközi számonkérés módja és értékelése:	

A hallgatók a félév során két zárthelyi beszámolót írnak. A jegyek átlaga a félévi jegy. A beszámolóknak ponthatóai: 91-100%= 5, 81-90% = 4, 71-80%= 3, 61-70% = 2

Kötelező irodalom:

Levéltári kézikönyv. Körmendy Lajos, Bp. 2009.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/MolDigiLib_VSK_leveltari_kezikonyv/?pg=0&layout=s

A műemlékvédelem alapjai. Szerk. Kőszegi Lajos, Bp. Porta Speciosa, 2010.

Winfried Schulze Einführung in die Neuere Geschichte 2010. 5.Aufl.

Ajánlott irodalom:

A Biblia világa. Szerk.: Rapcsányi László. Bp. Minerva, 1981.

Peter Stein: A római jog Európa történetében. Bp. Osiris, 2005.

Sellin, Volker Einführung in die Geschichtswissenschaft. Göttingen, Vandenhoeck, 1995.

Történelemelmélet I-II. Szerk.: Gyurgyák János, Bp. Osiris, 2008.

Wolfgang. E.J. Weber: Geschichte der europäischen Universität. Stuttgart, Kohlhammer, 2002.

Tantárgy neve: A keresztes hadjáratok	Tantárgy Neptun kódja: BTTON311HIS
Középkori egyetemes történelem II.	Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
	Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Horváth Emőke	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 3.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A szeminárium célja, hogy átfogó képet nyújtson a lovagréteg kialakulásáról, a keresztes hadjáratok történetéről, a kor társadalmi átalakulásairól, a pápaság helyzetéről és Bizánchoz fűződő kapcsolatáról. A kurzus részletesen foglalkozik az első keresztes hadjárat elindítását megelőző társadalmi változásokkal, a pápaság helyzetével. Kitér a nagy egyházszakadás kérdésére, Nyugat és Bizánc kapcsolatára. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: a hallgató - megismeri a kereszténység intézményesülésének folyamatát, más vallásokhoz fűződő viszonyát, az egyház és állam kapcsolatát képesség: a problémamegfogalmazás, önálló ítéletalkotás képessége, - korrekt, szakszerű és érthető kifejezőkészség szóban és írásban attitűd: a hallgató - érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak - kritikai attitűd fejlesztése autonómia és felelősség: a hallgató - tudatosan képviseli a történettudomány által alkalmazott módszereket - nyitott a sokszínű etnikai és felekezeti szempontok megértésére	
Tantárgy tematikus leírása: Gyakorlat: 1. Bevezetés, a követelmények ismertetése. A téma irodalma. 2. A lovagi réteg kialakulása. A lovagi kultúra. 3. A pápaság helyzete az első keresztes hadjárat előestéjén 4. A középkori zarándoklatok: a jeruzsálemi zarándoklat 5. Az első keresztes hadjárat 6. A keresztesek berendezkedése Keleten. A Jeruzsálemi Királyság 7. Bizánc és a keresztes államok viszonya 8. A negyedik keresztes hadjárat 9. A Latin Császárság 10. A lovagrendek megszületése: a templomosok és a johanniták 11. A keresztes hadjáratok és Magyarország 12. A keresztesek fegyverzete és harcmodora 13. Várépítészet Keleten 14. Zárthelyi dolgozat	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: A rendszeres óralátogatás mellett a félév során minden	

hallgatónak a vállalt témából szemináriumi dolgozatot (kb. 35-40 percben, ppt is) kell készítenie, valamint zárthelyi dolgozatot kell írnia.

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A gyakorlati jegy megszerzéséhez szemináriumi dolgozatot kell készíteni és zárthelyi dolgozatot kell írni. A dolgozatot legalább 50% + 1 pont szinten kell teljesíteni, 50-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles.

A gyakorlati jegy a referátum, az órai részvétel és a zárthelyi dolgozat jegyeinek átlagából alakul ki.

Javítási lehetőség a vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint.

Kötelező irodalom:

Források:

Anna Komnéné: Alexias. Bp. 1943. és Szeged, 2002.

Veszprémy László (szerk.): *Az első és második keresztes háború korának írott forrásai*. Középkori Keresztény Írók 1. Szent István Társulat, Bp. 1999.

Sz. Jónás Ilona (szerk.): *Középkori egyetemes történeti szöveggyűjtemény*. Európa és Közel-Kelet, IV-XV. század. Osiris, Bp. 1999.

Szakirodalom:

Csukovits Enikő: *Középkori magyar zarándokok*. História–MTA Történettudományi Intézete, Bp. 2003.

Amin Maalouf: *A keresztes háborúk arab szemmel*. Európa, Bp. 2015.

James Ross Sweeney: *Magyarország és a keresztes hadjáratok a 12–13. században* In: Századok 118 (1984) 114–124.

Steven Runciman: *A keresztes hadjáratok története*. Osiris, Bp. 1999.

Pierre A. Sigal: *Isten vándorai*. Gondolat, Bp. 1989.

Jonathan Riley-Smith: *The Crusades, Christianity and Islam*. Columbia University Press, New York, 2011.

Ajánlott irodalom:

Áldásy Antal: *A keresztes hadjáratok története*. Attraktor, Bp. 2009.

Trubadúrok és trouvère-ek. *Az udvari szerelem költészete*. szerk. Szabics I. Eötvös, Bp. 1998.

Geoffroy de Villehardouin: *Bizánc megvétele*. Európa, Bp. 1985.

Carole Hillenbrand: *The Crusades. Islamic Perspectives*. Routledge, New York, 2000.

Zemplényi Ferenc: „A középkori udvari kultúra funkcióváltása a középkorban”. In: *Magyar reneszánsz udvari kultúra*. Szerk.: R. Várkonyi Ágnes. Gondolat, Bp. 1987, 52-86.

Magyarország és a keresztes háborúk. Lovagrendek és emlékeik. Szerk.: Laszlovszky J. – Majorossy J. – Zsengellér J. Gödöllő, Attraktor, 2006.

Tantárgy neve: Kora újkori magyar történelem	Tantárgy Neptun kódja: BTTON306HIS / BTTOL306HI Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Nagy Gábor egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 3.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: segíteni a BTTOL305HIS kódjelű, kora újkori magyar történeti tárgyú előadásban foglaltak feldolgozását, ezért a tematikája azzal megegyező: áttekinti Mátyás halálától II. Mátyás trónra léptéig a Magyar–Horvát Királyság történetét, valamint az Erdélyi Fejedelemségét, és a Hódoltságát. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: a hallgató - tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel, - ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit képesség: a hallgató képes - értelmezni a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát, - átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni, - történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben ismereteket önálló elsajátítani, rendszerezni, - hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket, - a lehetőségek szerint helytálló bírálatot vagy véleményt megfogalmazni az adott témáról	

- eredeti ötletek és kérdések felvetésére

attitűd:

a hallgató

- tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit.
- a történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti.
- mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét.
- törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére.
- igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.
- törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.

autonómia és felelősség:

a hallgató

- felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek,
- a történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.
- tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.
- nyitott a magyar és más kultúrák háttérére

Tantárgy tematikus leírása:

Gyakorlat

1. A Magyar-Horvát Királyság Mátyás halálakor
2. A Jagelló-kor vázlata
3. A két király kora
4. A Hódoltság története 1568-ig
5. A királyságtól elszakított, de be nem kebelezett területek Báthori István fejedelemségéig
6. A királyság a század harmadik negyedében
7. A felekezeti viszonyok változásai a három országrészben
8. A 16. századi Magyarország gazdaságának a vázlata
9. Az első tizenöt éves háború
10. Erdély a századforduló éveiben
11. Bocskai mozgalma
12. Az 1606. évi bécsi egyezségek, a zsitvatoroki béke
13. Az 1608. évi uralomváltások
14. zárthelyi dolgozat

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

A félév során minden hallgatónak egy referátumot kell tartania (a referátum az adott óra tárgyához kapcsolódik), kb. 30 percben. E referátum szerkesztett változatát, amely már a referálást követő vita tanulságait is tartalmazza, a félév vége előtt elektronikus alakban be kell adnia.

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

Az aláírás feltétele a háromnál nem több hiányzás, és a referátum bemutatása. A gyakorlati jegy megszerzésének feltétele a zárthelyi dolgozat megírása. E zh értékelése: 50%-tól elégséges, 60%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles. A referátum értékelése a gyakorlati jegy felét adja.

Kötelező irodalom:

Kubinyi András: A Jagelló-kori Magyarország történeti vázlata. In: Századok, 1994/2. 288–319.
Magyarország története 1526–1686. Főszerk. Pach Zsigmond Pál. Szerk. R. Várkonyi Ágnes. I. köt. 2. kiad. Bp. 1987.
Pálffy Géza: A Magyar Királyság és a Habsburg Monarchia története a 16. században. História, MTA, Bp., 2010
Pálffy Géza: Szent István birodalma a Német-római Birodalom határvidékén: A Magyar Királyság és a Német-római Császárság a 16–17. században. In: Történelmi Szemle, 49. (2007) 3. szám, 327–349.
Péter Katalin: A reformáció: kényszer vagy választás? Budapest, 2004.
Sinkovits István: Magyar történeti szöveggyűjtemény I. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1968
Thomas Winkelbauer: Ständefreiheit und Fürstenmacht. Länder und Untertanen des Hauses Habsburg im konfessionellen Zeitalter. (Österreichische Geschichte 1522–1699, Teil I.) Ueberreuter, Wien, 2003.

Ajánlott irodalom:

Galavics Géza: „Kössünk kardot az pogány ellen”. Török háborúk és képzőművészet, Bp. 1986.
Mikó Árpád: A reneszánsz Magyarországon. Bp. 2009.
A Magyar Művelődéstörténeti Lexikon. Főszerk. Kőszeghy Péter. Bp. 2003–2016. vonatkozó szócikkek
Nagy Gábor: Lux veritatum: Bocskai, szabadság, harc. Publicationes Universitatis Miskolcensis. Sectio Philosophica XIII(2008):(2) 73–110.
Szakály Ferenc: Mezőváros és reformáció. Bp. 1995.

Tusor Péter: Katolikus konfesszionalizáció a kora újkori Magyarországon. Piliscsaba, 2014.
<http://www.tk.pilisart.hu/>

Tantárgy neve: Kora újkori egyetemes történelem (Európai politika- és hadtörténet a kora újkorban; Political- and military history in the early Modern	Tantárgy Neptun kódja: BTTON312HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. habil Tózsá-Rigó Attila	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 3.	Előfeltétel: –
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A kurzus célja prezentációk, forráselemzés és csoportmunka keretében mélyelemzésekkel feldolgozni a kora újkori Európa politika- és hadtörténetének fontosabb tendenciáit, eseményeit Fejlesztendő kompetenciák: tudás: A hallgató tájékozott kora újkori Európa politika- és hadtörténetének szakterminológiájában, a fontosabb események kontextusba helyezve tudja tárgyalni. Legalább egy modern idegen nyelven képes eligazodni a szakirodalomban, különös tekintettel a szakterminológiára képesség: Értelmezi a vonatkozó európai történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. attitűd: A hallgató érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Igénye van az Európán kívüli társadalmak történelmének és kultúrájának megismerésére. autonómia és felelősség: A hallgató kialakít olyan történetileg koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.	
Tantárgy tematikus leírása: A hitújítás kezdeti szakaszának politikai (a császár és a protestáns rendek viszonya) és hadtörténeti vonzatai (a német parasztháború, a svájci polgárháború) 1530/31-ig. V. Károly császárrá koronásától a schmalkaldeni háborúig. (1530-1547). A Confeissio Augustana és annak hatásai Európa vallási térképére. A schmalkaldeni szövetség kialakulása. A schmalkaldeni háború, V. Károly lemondása Európa politikai viszonyai a 16. század második felében –a Császárság és a Habsburgok. A haditechnika és a hadművészet fejlődése a 16. században A Nyolcvanéves háború (Németalföld) – a spanyol hegemonia „megtörése” (1566-1648) Európa politikai viszonyai a 16. század második felében – Franciaország helyzete (a cateau-cambrésis-i béke, Medici Katalin kormányzása, A franciaországi vallásháború, avagy a „nyolc háború” 1598-ig) A „hosszú háború” az oszmánok ellen. Közép-Európa államai a 16. század második felében (Lengyelország – Oroszország – Svédország). A tengeri hadviselés fejlődése (a Levantei hatalmak visszaszorulása, Lepanto, A győzhetetlen armada pusztulása stb.) Európai hatalmi viszonyok a 16-17. század fordulóján 1618-ig. (az ellenreformáció hatásai, a Protestáns Unió és a Katolikus Liga megalakulása). A harmincéves háború első/cseh szakasza 1618-1625. (A cseh rendek felkelése, Fehérhegy, az Erdélyi Fejedelemség bekapcsolódása az európai „nagypolitikába”) A harmincéves háború második/dán szakasza 1625-1629 (angol-dán-holland szövetség, Richelieu diplomáciai „háttér munkája”, Wallenstein és Tilly hadműveletei) A harmincéves háború harmadik/svéd szakasza 1630-1648. Gusztáv Adolf hadügyi reformja Svédországban, Svédország belépése, Lützen, a protestáns német fejedelmek átállása, Franciaország belépése, 1642-től a császáriak katonai kudarcai) A vesztfáliai béke és annak következményei Európa történelmére. A francia hegemonia megvalósítására tett kísérletek a 17. század második felében. Európa „belső expanziója a 17. század utolsó két évtizedében	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: prezentáció, zárthelyi dolgozat, szemináriumi dolgozat a félév elején kiadott követelményeknek megfelelően, aktív órai részvétel (forrás- és szakirodalom-elemzés) Gyakorlati jegy teljesítésének módja, értékelése: A gyakorlati jegyhez szükséges, fent vázolt követelmények egyenlő arányban számítanak bele a félévi értékelésbe	
Kötelező irodalom: <i>Krász Lilla:</i> A reformáció és a német vallásháborúk. In: A kora újkor története. Szerk. Poór János. Bp., 2009. 283–311. <i>Papp Imre:</i> A francia vallásháborúk és a nantes-i ediktum. In: A kora újkor története. Szerk. Poór János.	

Bp., 2009. 312–331.

Ajánlott irodalom:

Poór János (szerk.): A kora újkor története. Bp., 2009.

Chadwick, Owen: A reformáció. Bp., 2003.

McGrath, Alister E.: Kálvin. Bp., 1996.

Geoffrey Parker: The Military Revolution: Military Innovation and the Rise of the West, 1500–1800. Cambridge University Press, 1996.

Tantárgy neve: Magyarország története 1526–1792	Tantárgy Neptun kódja: BTTON402HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Horváth Zita egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): -	
Javasolt félév: 4.	Előfeltétel: -
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: aláírás, kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali / levelező
Tantárgy feladata és célja: A kurzus során a Magyar Királyság és az Erdélyi Fejedelemség 16-18. századi történetének legfontosabb fejezeteit tárgyaljuk. A politikatörténeti események mellett a gazdaság és társadalom változásai is bemutatásra kerülnek. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: - a korszak történeti eseményeinek, jelenségeinek, személyeinek ismerete; - a fogalmi gondolkodás és az absztrakció értő használata képesség: - korrekt, szakszerű és érthető kifejezőkészség szóban és írásban attitűd: - a problémamegfogalmazás, önálló ítéletalkotás képessége - kritikai attitűd autonómia és felelősség: a hallgató - a történelemtudomány területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében - tudatosan képviseli a történettudomány által alkalmazott módszereket - nyitott a sokszínű etnikai és felekezeti szempontok megértésére	
Tantárgy tematikus leírása: Előadás 1. A mohácsi csata és következményei 2. Buda elfoglalása, az ország három részre szakadása 3. A Habsburg berendezkedés, igazgatás 4. A török hódoltság 5. Az Erdélyi Fejedelemség 6. A kora újkori gazdasági folyamatok 7. A tizenötéves háború 8. A Bocskai-felkelés 9. A harmincéves háború 10. I. Lipót magyar politikája 11. A török kiűzése évtizedei 12. A Rákóczi-szabadságharc és következményei 13. Mária Terézia uralma 1765-ig 14. A felvilágosult abszolutizmus: Mária Terézia és II. József	
Félévközi számonkérés módja és értékelése:	

-

A kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

A kollokviumon alapját az óra anyaga, illetve a szakirodalom ismerete jelenti. A kollokviumon legalább 50%-ot kell teljesíteni, 51-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles

Kötelező irodalom:

Ágoston Gábor-Oborni Teréz: A tizenhetedik század története. Bp., 2000.

Pálffy Géza: A tizenhatodik század története. Bp., 2000.

R. Várkonyi Ágnes: A királyi Magyarország 1541-1686. Bp., 1999.

Ajánlott irodalom:

Fejtő Ferenc: II. József. Bp. 1997.

G. Etényi Nóra-Horn Ildikó-Szabó Péter: Koronás fejedelem. Bp., 2006.

Hegy Klára: Török berendezkedés Magyarországon. Bp., 1995.

Ifj. Barta János: A nevezetes tollvonás. Bp., 1978.

Kulcsár Krisztina: II. József utazásai Magyarországon, Erdélyben, Szlavóniában és a Temesi Bánságban 1768–1773. Bp. 2004.

Reinalter, Helmut: Joseph II. Reformier auf dem Kaiserthron. München, 2011.

Stollberg-Rilinger, Barbara: Maria Theresia. Die Kaiserin und ihrer Zeit. Eine Biographie. München, 2017.

Tantárgy neve: Újkori magyar történelem II.	Tantárgy Neptun kódja: BTTON406HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. hab. Tóth Árpád, egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 4.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A kurzus áttekintést nyújt Magyarország történetéről a hosszú 19. században. Az előadások során az államiság működésének vizsgálatán túl a polgári átalakulás különféle gazdasági, társadalmi és kulturális aspektusai kapnak még kiemelkedő hangsúlyt. Visszatérően utalunk az európai, illetve a közép-európai összehasonlító kontextus összefüggéseire, párhuzamaira és eltéréseire. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: a hallgató - megismeri az újkori magyar történelem folyamatait és a fontosabb vitakérdéseit, - megismeri a korabeli Magyarország államszerkezetét és a korabeli lakosság életét meghatározó gazdasági, társadalmi és kulturális körülményeket képesség: a hallgató képes - a történettudomány újabb eredményeinek megismertetésére az olvasott szakirodalom alapján - a lehetőségek szerint helytálló bírálatot vagy véleményt megfogalmazni az adott témáról - eredeti ötletek és kérdések felvetésére attitűd: a hallgató törekszik - korrekten, szakszerűen kifejezni ki magát szóban és írásban - önálló felkészülés során kellő mértékben tájékozódni - a levont következtetéseiket közérthetően bemutatni autonómia és felelősség: a hallgató - a történelemtudomány területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében - tudatosan képviseli a történettudomány által alkalmazott módszereket - az újkori magyar történelemben kialakult struktúrák és gyakorlatok ismeretében képes értékelni a modernitás különféle (pl. alkotmányos, jogállami) „vívmányait” és ennek a képességnek birtokában megnövekedett felelősséggel tud résztvenni állampolgárként a helyi és országos ügyekben	
Tantárgy tematikus leírása: 1. Magyarország a Habsburg Birodalomban (központi és helyi igazgatás; az országgyűlés szervezete és működése; birodalmi és magyarországi hatalmi szervek) 2. A politikai közélet mozgalmái II. József halálától a jakobinus szervezkedés felszámolásáig (a	

- felvilágosult politika irányzatai; az 1790-1791-es országgyűlés története és fontosabb törvényei; a jakobinus mozgalom története, vezető személyiségei és jelentősége)
3. A reformkori politikai élet irányzatai (Széchenyi röpiratainak liberalizmusa; Széchenyi és Kossuth konfliktusának természete; az ellenzéki mozgalom irányzatai; a „fontolva haladók”; a reformországgyűlések fontosabb vitakérdései és a reformpolitizálás értékelése)
4. A Magyar Királyság társadalmi tagoltsága a 19. század első felében (a történeti-jogi rendiség; a regionális és felekezeti-etnikai sokszínűség; városhálózat és a „vidék”; a családi-nemi szerepek)
5. A sokszínű nemesség (jogi tagolódás; a nemesség tradicionális és modern szerepei a kulturális és a gazdasági életben)
6. Középrétegek (a régi és az új típusú polgárság, és viszonyuk; értelmiségi foglalkozások és honorácior rendi státusz)
7. Az agrárnépesség (tagolódás; 1767-1853: jogállapot az úrbéri rendeletről az úrbéri pátensig; a zsellérsedés)
8. A késő rendi társadalom korszakának mérlege (a születés szerinti státusz súlya; a mobilitás csatornái: nemesedés, vegyes házasság és felekezetváltás, asszimiláció, felsőbb iskoláztatás és egyesületi aktivitás)
9. A reformkor gazdasági élete (a mezőgazdaság tradicionális és új elemei; a kapitalizmus korai formái; az ipar szervezete a céhektől a manufaktúrákig)
10. Polgári és nemzeti törekvések a művelődésben (tannyelv az iskolákban; az iskolarendszer: a klasszikus humanista műveltséghez való viszony és a modern tudományosság kereteinek kialakulása; a nemzeti mozgalom hatása az irodalomra, a képzőművészetre és a zeneéletre)
11. Az 1848-as országgyűlés és a szabadságharc (a polgári forradalom okai és nemzetközi összefüggései; az áprilisi törvények értékelése; a szabadságharc politikai és katonai története; siker és bukás egyenlege)
12. A neoabszolutizmus kora (katonai, majd polgári közigazgatás; politikai irányzatok és törekvések; a provizórium; a kiegyezés felé vezető út)
13. A dualizmus kori Magyarország politikai élete (irányzatok, pártviszonyok, kormányok; nemzetiségi és közjogi kérdés; fontosabb ügyek; az egyházpolitikai reform)
14. Összefoglalás, kurzuszárás

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

Óralátogatás a szabályzat szerint. Félévközi számonkérés nincs.

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

A kollokvium szóbeli, a tételsor az egyes előadások (1-13.) témáinak felel meg.

Kötelező irodalom:

Gergely András (szerk.): Magyarország története a 19. században. Osiris, Budapest, 2003.

Katus László: A modern Magyarország születése. Pécsi Egyetemi Kiadó, Pécs, 2012.

Kontler László: A History of Hungary. Atlantisz, Budapest, 1999.

Kövér György-Gyáni Gábor: Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig. Osiris, Budapest, 2001.

Bán Péter (szerk.): Magyar történeti fogalomtár. I-II. Gondolat, Budapest, 1989.

Ajánlott irodalom:

Bácskai Vera-Nagy Lajos: Piackörzetek, piacközpontok és városok Magyarországon 1828-ban. Akadémiai, Budapest, 1984.

Benda Kálmán: Emberbarát vagy hazafi? Tanulmányok a felvilágosodás korának magyarországi történetéből? Gondolat, Budapest, 1978.

Berend T. Iván – Szuhay Miklós: A tőkés gazdaság története Magyarországon, 1848-1944. KJK, Budapest, 1974.

Gergely András: Egy nemzet az emberiségnek. Tanulmányok a magyar reformkorról és 1848-ról. Magvető, Budapest, 1987.

Hanák Péter: Magyarország a Monarchiában. Gondolat, Budapest, 1975.

Kaposi Zoltán: Uradalmi társadalom és gazdaság a 18-19. században. Nordex; Dialóg Campus, Budapest, 2000.

Katus László: Economic Growth in Hungary during the Age of Dualism (1867-1913). A Quantitative Analysis. In: Berend T. Iván (szerk.) *Social-economic researches on the history of East-Central Europe.* Budapest: Akadémiai Kiadó, 1970. pp. 35-127. (Studie historica Academiae Scientiarum Hungaricae; 62.)

Kecskeméti Károly: Országgyűlés és parlamenti élet Magyarországon, 1608-1918. Napvilág, Budapest, 2008.

Kosáry Domokos: Kossuth Lajos a reformkorban. Osiris, Budapest, 2002.

Szabó István: A magyarság életrajza.. Budapest, 1941. 122-247. (reprint kiadás: Akadémiai, Budapest, 1990.)

Szekfü Gyula: Három nemzedék. Budapest, 1920.

Varga János: A jobbágyi földbirtoklás típusai 1767-1848. Akadémiai, Budapest, 1967.

Tantárgy neve: Újkori egyetemes történelem I.		Tantárgy Neptun kódja: BTTON404HIS
		Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
		Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Tóth Árpád, egyetemi docens		
Közreműködő oktató(k):		
Javasolt félév: 4.	Előfeltétel: nincs	
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium	
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali/levelező	
Tantárgy feladata és célja: A politikatörténeti tematikájú előadás a hosszú 19. század első felének egyetemes történelmét vizsgálja, ami során egyrészt a nemzetközi diplomáciára, a nagyhatalmi kooperációk, konfliktusok és erőviszonyok formálódására fókuszál, másrészt kiemelt figyelmet fordít egyes európai államok belpolitikájára, az európai politikai rendszerek fejlődésére is. Az előadás Franciaországgal, Angliával, Itáliával, Oroszországgal, Spanyolországgal és a német térséggel részletesebben is foglalkozik.		
Fejlesztendő kompetenciák:		
tudás: a hallgató		
- megismeri a nagy francia forradalomtól az 1848/1849-es eseményekig ívelő korszak európai politikai fejlődésének tendenciáit, folyamatait		
- ill. a nagyhatalmi erőviszonyok formálódását és Európa térképének változásait a 19. század első felében		
képesség: a hallgató		
- képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és képes a történeti-kulturális jelenségeket európai kontextusban értelmezni		
- képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére		
- képes a történetírás eredményeinek megismertetésére a szélesebb közönség számára		
attitűd: a hallgató		
- törekszik önálló felkészülés során kellő mértékben tájékozódni		
- igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására		
- a történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti		
autonómia és felelősség: a hallgató		
- olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot alakít ki, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását		
- nyitott az eltérő nemzeti nézőpontok megértésére, előítéletektől mentes		
- a történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében		
Tantárgy tematikus leírása:		
Gyakorlat		
1. Bevezetés: a felvilágosodás korának Európája		
2. A nagy francia forradalom		
3. Napóleon Franciaországa és a francia háborúk Európája		
4. Európa a Szent Szövetség idején (kongresszusok, forradalmak, nemzetközi diplomácia)		
5. A Bourbon-restauráció és a júliusi monarchia Franciaországban		
6. Német államok a 19. század első felében (1806–1848)		
7. Az Osztrák Császárság 1804-től 1848-ig		
8. Egység- és szabadságmozgalmak Itáliában (1815–1848)		
9. Spanyolország a 19. század első felében		
10. A „keleti kérdés” és a görög szabadságharc		
11. Oroszország és Kelet-Európa a 19. század első felében		
12. Az ipari forradalom Angliája		
13. 1848/1849: európai forradalmak és nemzetközi konfliktusok		
14. Elővizsga lehetőség		
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Az aláírás feltétele az előadások – Hallgatói Követelményrendszerben előírtaknak megfelelő – látogatása.		
Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése:		

Az írásbeli vizsga 40 feleletválasztós tesztkérdésből áll: 0–20: elégtelen (1) 21–25: elégséges (2) 26–30: közepes (3) 31–35: jó (4) 36–40: jeles (5) Javítási lehetőség a vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint.	
Kötelező irodalom: 19. századi egyetemes történelem, 1789–1914. Európa és az Európán kívüli országok. Szerk. Vadász Sándor. Osiris, Bp. 2011. <i>Diószegi István:</i> A hatalmi politika másfél évszázada, 1789–1939. História – MTA Történettudományi Intézete, Bp. 1997. <i>Hobsbawm, Eric:</i> The Age of Capital: 1848–1875. Weidenfeld&Nicolson, London 1975.	
Ajánlott irodalom: A hosszú 19. század rövid története. Szerk. Bebesi György. Comenius, Pécs 2005. <i>Csorba László:</i> Garibaldi élete és kora. Kossuth, Bp. 2008. <i>Font Márta – Krausz Tamás – Niederhauser Emil – Szvák Gyula:</i> Oroszország története. Maecenas, Bp. 1997. <i>Hobsbawm, Eric:</i> The Age of Revolution: Europe, 1789–1848. Weidenfeld&Nicolson, London 1962. <i>Ormos Mária – Majoros István:</i> Európa a nemzetközi küzdőtéren (Felemelkedés és hanyatlás, 1814–1945). Osiris, Bp. 2003. <i>Price, Roger:</i> Franciaország története. Maecenas, Bp. 1994. <i>Szántó György Tibor:</i> Anglia története. Akkord, Bp. 2003. <i>Winkler, Heinrich August:</i> Németország története a modern korban. I. Osiris, Bp. 2005.	

Tantárgy neve: Újkori egyetemes történelem II.		Tantárgy Neptun kódja: BTTON407HIS
		Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
		Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Tóth Árpád, egyetemi docens		
Közreműködő oktató(k):		
Javasolt félév: 4.	Előfeltétel: nincs	
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium	
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali/levelező	
Tantárgy feladata és célja: A politikatörténeti tematikájú előadás a hosszú 19. század második felének egyetemes történetét vizsgálja, ami során egyrészt a nemzetközi diplomáciára, a nagyhatalmi kooperációk, konfliktusok és erőviszonyok alakulására, az új nemzetállamok létrejöttére fókuszál, másrészt kiemelt figyelmet fordít egyes európai államok belpolitikájára, az európai politikai rendszerek fejlődésére is. Az előadás Franciaországgal, Angliával, Itáliával, Oroszországgal, Spanyolországgal és a német térséggel részletesebben is foglalkozik.		
Fejlesztendő kompetenciák:		
tudás: a hallgató - megismeri az 1848/1849-es eseményektől a Nagy Háborúig ívelő korszak európai politikai fejlődésének tendenciáit, folyamatait, jelenségvilágát - továbbá a nagyhatalmi erőviszonyok formálódását, ill. Európa térképének változásait a hosszú 19. század második felében		
képesség: a hallgató - képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és képes a történeti-kulturális jelenségeket európai kontextusban értelmezni - képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére - képes a történetírás eredményeinek megismertetésére a szélesebb közönség számára		
attitűd: a hallgató - törekszik önálló felkészülés során kellő mértékben tájékozódni - igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására - a történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti		
autonómia és felelősség: a hallgató		

- olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot alakít ki, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását - nyitott az eltérő nemzeti nézőpontok megértésére, előítéletektől mentes - a történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében	
Tantárgy tematikus leírása: Gyakorlat 1. Bevezetés: Európa a 19. század első felében 2. Nemzetközi konfliktusok és diplomácia 1849-től 1856-ig 3. Poroszország és a német egység létrejötte 4. Az egységes Itália születése (1849–1870) 5. Franciaország a II. Köztársaság és a II. Császárság korában 6. Franciaország a III. Köztársaság kikiáltásától a Nagy Háborúig 7. A Német Birodalom története 1871-től 1914-ig 8. Az Osztrák–Magyar Monarchia története a Nagy Háborúig 9. Olasz Királyság története 1870-től a Nagy Háborúig 10. Spanyolország a hosszú 19. század második felében 11. Oroszország és Kelet-Európa a hosszú 19. század második felében 12. Anglia a viktoriánus korban 13. Nemzetközi konfliktusok és diplomácia 1871-től 1914-ig 14. Elővizsga lehetőség	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Az aláírás feltétele az előadások – Hallgatói Követelményrendszerben előírtaknak megfelelő – látogatása. Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: Az írásbeli vizsga 40 feleletválasztós tesztkérdésből áll: 0–20: elégtelen (1) 21–25: elégséges (2) 26–30: közepes (3) 31–35: jó (4) 36–40: jeles (5) Javítási lehetőség a vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint.	
Kötelező irodalom: 19. századi egyetemes történelem, 1789–1914. Európa és az Európán kívüli országok. Szerk. Vadász Sándor. Osiris, Bp. 2011. <i>Diószegi István:</i> A hatalmi politika másfél évszázada, 1789–1939. História – MTA Történettudományi Intézete, Bp. 1997. <i>Hobsbawm, Eric:</i> The Age of Capital: 1848–1875. Weidenfeld&Nicolson, London 1975. Ajánlott irodalom: A hosszú 19. század rövid története. Szerk. Bebesi György. Comenius, Pécs 2005. <i>Csorba László:</i> Garibaldi élete és kora. Kossuth, Bp. 2008. <i>Font Márta – Krausz Tamás – Niederhauser Emil – Szvák Gyula:</i> Oroszország története. Maecenas, Bp. 1997. <i>Hobsbawm, Eric:</i> The Age of Empire: 1875–1914. Weidenfeld&Nicolson, London 1987. <i>Ormos Mária – Majoros István:</i> Európa a nemzetközi küzdőterén (Felemelkedés és hanyatlás, 1814–1945). Osiris, Bp. 2003. <i>Price, Roger:</i> Franciaország története. Maecenas, Bp. 1994. <i>Szántó György Tibor:</i> Anglia története. Akkord, Bp. 2003. <i>Winkler, Heinrich August:</i> Németország története a modern korban. I. Osiris, Bp. 2005.	

Tantárgy neve: Újkori magyar történelem (szeminárium)		Tantárgy Neptun kódja: BTTON403HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
		Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Rada János, egyetemi tanársegéd		
Közreműködő oktató(k):		
Javasolt félév: 4.	Előfeltétel: nincs	
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy	
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali/levelező	
Tantárgy feladata és célja: Jórészt igazodva az előadások tematikájához a szemináriumok során Magyarország 1790 és 1914 közötti történelmét tekintjük át – fókuszálva a polgári átalakulás folyamatára. A hallgatók a 19. század kutatásának – az előző korszakhoz képest jelentősen kiterjedt – forrásbázisát is megismerik a foglalkozások keretében.		

Fejlesztendő kompetenciák:**tudás:**

a hallgató

- megismeri az újkori történeti források főbb csoportjait,
- továbbá elmélyíti tudását a 19. századi magyar történelem tárgyában

képesség:

a hallgató

- képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és képes a történeti-kulturális jelenségeket európai kontextusban értelmezni
- képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére
- képes összefüggő szövegek, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, vizuális szövegek (mozgó-, állóképek, térképek, diagramok) megértésére, értelmezésére

attitűd:

a hallgató

- a történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti
- igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására
- törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni, bemutatni

autonómia és felelősség:

a hallgató

- olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot alakít ki, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását
- a történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében
- tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait

Tantárgy tematikus leírása:**Gyakorlat**

1. Bevezetés; kurzuskövetelmények ismertetése
2. Az újkori forrásanyag általános specifikumai, főbb csoportjai és tipológiája
3. Magyarország a francia háborúk korában
4. „Felvilágosult romantika” és nemzetépítés
5. Reformkor és nemesi liberalizmus
6. A nemesi liberalizmus irányzatai 1848 előtt (Széchenyi, Wesselényi, Kossuth és a centralisták)
7. Áprilisi törvények
8. 1848/1849: forradalom és szabadságharc Magyarországon
9. Újabsoolutizmus és modernizáció
10. Kiegyezés (előzmények, polémiák és az új közjogi rendszer)
11. Magyarország története a dualizmus idején, 1890-ig
12. Magyarország története a dualizmus idején, 1890-től 1914-ig
13. Nemzetiségek és nemzetiségi politika
14. Zárthelyi dolgozat

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

A hallgatók folyamatosan haladnak olvasmányaiikkal, és a szemináriumi foglalkozások során hétről hétre számot adnak tudásukról – megfogalmazva önálló véleményüket is egy-egy vizsgált témában. Továbbá a félév során előadást tartanak egy általuk választott témából (min. 30 perc, PPT segítségével), majd a félév végén zárthelyi dolgozatban adnak számot tudásukról.

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

A gyakorlati jegy megszerzéséhez zárthelyi dolgozat megírása szükséges, amelyet legalább 50%-os szinten kell teljesíteniük (50–60% elégséges; 61–75% közepes; 76–90% jó; 91–100% jeles).

A félév végi aláírás feltétele a rendszeres órai részvétel és a prezentáció megfelelő teljesítése, a jegyet pedig a zárthelyi dolgozat és a prezentációra kapott pontok összegzett eredménye adja. (A szemináriumok során legaktívabb hallgatók többletpontokat kapnak.)

Javítási lehetőség a vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint.

Kötelező irodalom:

Fazekas Csaba: Bevezetés az újkori magyar történeti források tanulmányozásába. ME BTK Magyar Középkori, Korajújkori és a Történelem Segédtudományai Tanszék, Miskolc 2001.

(Web: www.uni-miskolc.hu/~bolfazek/forras.htm)

Magyarország története a 19. században. Szerk. Gergely András. Osiris, Bp. 2005.

Gergely András: Egy nemzetet az emberiségnek. Tanulmányok a magyar reformkorról és 1848-ról.

Magvető, Bp. 1987. 9–120.

Gerő András: Dualizmusok. A Monarchia Magyarországa. Új Mandátum, Bp. 2010.

Ajánlott irodalom:

A magyar polgári államrendszerek. Szerk. Pölöskei Ferenc – Ránki György. Tankönyvkiadó, Bp. 1980. Ezer év törvényei.

(Web: net.jogtar.hu/ezer-ev-torvenyei)

Kossuth Lajos: Írások és beszédek 1848–49-ből. Válogatta, sajtó alá rendezte, az összekötő szöveget, jegyzeteket és névmagyarázásokat írta Katona Tamás. Neumann, Bp. 1994.

Országgyűlési Dokumentumok 1861-1990 (Naplók, irományok).

(Web: https://library.hungaricana.hu/hu/collection/orszaggyulesi_dokumentumok/)

Pesti Napló 1852–1939.

(Web: adtplus.arcanum.hu/hu/collection/PestiNaplo/)

Széchenyi István: Hitel. Pest 1830.

Tantárgy neve: Újkori egyetemes történelem	Tantárgy Neptun kódja: BTTON405HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Sziszkoszné dr. Halász Dorottya, egyetemi adjunktus	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 4.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A szeminárium célja az Egyesült Államok belpolitikai fejlődésének és külkapcsolatai történetének áttekintése az önálló államiség 18. század végi megteremtésétől a 19–20. század fordulójáig. Nyomon követjük a brit hatalomtól függetlenségét kivívott ország belső megerősödésének és első külpolitikai szárnypróbálgatásainak történetét egészen a nagyhatalommá válást megalapozó eseményekig. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: a hallgató – megismeri az Amerikai Egyesült Államok és a nemzetközi kapcsolatok idevonatkozó újkori történetét – ismeri a történettudomány alapvető szakkifejezéseit, a forrásolvasás módszereit – ismeri a történelmi kutatásokhoz szükséges problémamegoldó technikákat képesség: a hallgató képes – az Egyesült Államok szempontjából értelmezni a történelem jelenségeit – történelmi kutatásra, a gyűjtött információk értelmezésére, hatékony kommunikációjára írásban és szóban – önállóan megtervezni és végrehajtani az adott korszak eseményeinek bemutatását a szakirodalom segítségével attitűd: a hallgató törekszik – Európán kívüli társadalmak történelmének megismerésére – szakszerűen és érthetően kifejezni magát szóban és írásban – az információk kritikus elemzésére és bemutatására, önálló ítéletalkotásra autonómia és felelősség: a hallgató – nyitott más kultúrákra – felelősséget vállal szóbeli előadásaiért és szakmai szövegeiért – tudatosan képviseli a történettudomány által alkalmazott módszereket – megszerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében	

Tantárgy tematikus leírása: Gyakorlat: 1. Követelmények ismertetése, előkészítés 2. Nagy-Britannia és a gyarmatok kapcsolata 1763-ig 3. A függetlenségi háború okai, lefolyása és külpolitikája (1763–1783) 4. A Konföderáció évei és az alkotmány születésének története (1781–1789) 5. A föderalisták: Washington és Adams 6. A republikánusok: Jefferson, Madison, Monroe és J. Q. Adams 7. Az első demokraták: Jackson és Van Buren; A politikai pártok fejlődése (1789–1860) 8. A piac forradalma és következményei 9. A nyilvánvaló elhivatottság kora (1815–1860) 10. A „másik” Amerika: a Dél társadalma és az abolíciós mozgalom 11. Polgárháború: okok, hadiesemények, külpolitika 12. A Rekonstrukció története 13. A nagyhatalommá válás útján: bel- és külpolitika az „aranyozott korban” 14. Zárthelyi dolgozat	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: A félév során minden hallgató ppt-vel kísért prezentációt készít egy előre egyeztetett témából (kb. 35-40 percben), aminek írásbeli verzióját szemináriumi dolgozat formájában is benyújtja. Emellett bekapcsolódik az aktuális témához kapcsolódó órai beszélgetésekbe/vitákba. Gyakorlati jegy teljesítésének módja, értékelése: A gyakorlati jegy megszerzéséhez a félév végén zárthelyi dolgozat írására kerül sor. A kifejtendő kérdéseket tartalmazó feladatlapok értékelése 1-től 5-ig terjedő skálán történik. A megszerezhető maximális pontszámnak legalább a felét el kell érni az elégtelen eredmény elkerüléséhez, így az osztályzás a következők szerint alakul: 50-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles. A gyakorlati jegy az órai teljesítmény, a prezentáció, a szemináriumi dolgozat és a zárthelyi dolgozat jegyeinek átlagából képződik. Javításra a vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint van lehetőség.	
Kötelező irodalom: Dokumentumok az Egyesült Államok történetéhez, 1774–1918. Szerk. Urbán Aladár. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 1992. Hahner Péter: Az USA elnökei. Animus, Bp. 2012. Magyarics Tamás: Az Egyesült Államok külpolitikájának története. Mítosz és valóság: érdekek és értékek. Antall József Tudásközpont, Bp. 2014. Sellers, Charles – May, Henry – McMillen, Neil R.: Az Egyesült Államok története. Maecenas, Bp. 1999. Tindall, George Brown – Shi, David Emory: America. A Narrative History. Brief Fourth Edition. W. W. Norton & Co., New York–London 1996.	
Ajánlott irodalom: Mitchell, Ralph: Az Egyesült Államok alkotmánya. Történet, dokumentum, mutatók. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 1998. Schlesinger, Arthur M., Jr.: The Age of Jackson. Little, Brown and Company, Boston 1945. Új rend egy új világban. Dokumentumok az amerikai politikai gondolkodás korai történetéhez. (Történelmi Figyelő 4.) Szerk. Lévai Csaba. Multiplex Media–Debrecen UP, Debrecen 1997. Urbán Aladár: Köztársaság az Újvilágban. Az Egyesült Államok születése, 1763–1789. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 1994.	

Tantárgy neve: Szabadon választható tárgy II. (A középkori és kora újkori magyar történelem elbeszélő forrásai)	Tantárgy Neptun kódja: BTTN408SZV
	Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
Tantárgyelem: kötelezően választott	
Tárgyfelelős: Tringli István, egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 4.	Előfeltétel:
Óraszám/hét: heti 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A hallgató megismeri a középkori magyar történeti elbeszélő forrásokat, azok tartalmát, felépítését, alkalmazhatóságukat a történeti kutatásban. A műfaji és korbeli sajátosságok felismerése segít abban, hogy helyesen lássa e művek helyét a nyugati európai történetírásban. Az előadás minden mű esetében két részből áll: először közli a műről szóló általános ismereteket, majd e mű egy-két jellemző részletét elemzi az oktató, melybe bevonja a hallgatókat is. Az elbeszélőkről szóló tudományos vitákat az előadó röviden	

bemutatja, orientálja a hallgatókat arra, hogy az elbeszélőkkel kapcsolatban olyan kérdéseket tegyenek fel, amelyek összhangban vannak a koruk műveltségével.

Fejlesztendő kompetenciák:

tudás:

- Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében.
- Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait.
- Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét.
- Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait.
- Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel.
- Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

képesség:

- Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát.
- Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni.
- Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére.

attitűd:

- Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak.
- Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét.
- Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét.
- Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére.
- Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.
- Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni.
- Szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre törekszik.

autonómia és felelősség:

- A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.
- Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.
- Nyitott a magyar és más kultúrák háttérére.

Tantárgy tematikus leírása:

előadás

1. Általános forrástan
2. A magyar elbeszélők kiadásai
3. Az európai műfajok, antik előzményeik
4. A 14. századi magyar krónikaszerkesztmény 1.
5. A 14. századi magyar krónikaszerkesztmény 2.
6. Anonymus
7. Kézai Simon
8. Kükkülei János
9. Turóci János
10. Antonio Bonfini
11. Ludovico Tubero
12. Spalatoi Tamás
13. A stájer rimes krónika
14. Jakob Unrest

A kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

A hallgatók szóbeli vizsgát tesznek előzetesen megadott tételsorból, mely két részből áll: a 13. elemzett forrás egy jellegzetes helyének felismeréséből, majd egy másik forrás, illetve forrásokhoz kapcsolódó anyag kifejtéséből.

Kötelező irodalom:

Kristó Gyula: A magyar historiográfia I. Bp. Osiris 2002.

Mályusz Elemér: A Thuróczy-krónika és forrásai. Bp. Akadémiai, 1967.

Grundmann, Herbert: Geschichtsschreibung im Mittelalter. Göttingen, Vandenhoeck, 1987.

a művek magyar fordításai, azok hiányában az oktató saját fordításai

Ajánlott irodalom:

Györffy György: Krónikáink és a magyar őstörténet. Régi kérdések-új válaszok. Bp. Balassi, 1993.
Kulcsár Péter: A történelemszemlélet előzményei. Bp. Balassi 2014.
 Quellenkunde zur deutschen Geschichte im Spätmittelalter (1350-1500). hrsg. Winfried Dotzauer, Darmstadt, WBG, 1996.

Tantárgy neve: Jelenkori magyar történelem (szeminárium)	Tantárgy Neptun kódja: BTTON502HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Kunt Gergely, egyetemi adjunktus	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 5.	Előfeltétel: BTTON403HIS
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: (200-300 karakter) A „rövid 20. század” magyar történelmét, az előadások tematikájához igazodva, a társadalom- és művelődéstörténet, valamint a politikatörténet szempontjából tárgyaljuk. A szemináriumok kínálatából a hallgatók érdeklődésük szerint a korszak valamely részproblémáját vizsgáló órát választanak, ahol mód nyílik az újabb kutatási módszerek és irányok megismerésére is. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: - Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. - Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. képesség: - Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. - Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. attitűd: - Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. - A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. - Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. autonómia és felelősség: - Nyitott a magyar és más kultúrák háttérére.	
Tantárgy tematikus leírása: 1. Historiográfia I. Az intencionalista és funkcionalista értelmezés 2. Historiográfia II. A népi történetírás gazdasági racionalitása 3. A holokauszt európai eseményei 4. A népi történetírás Magyarországon 5. A holokauszt mint tapasztalat 6. A holokauszt mint emlékezet 7-12. Az emlékezet és az elbeszélés példái 13. zárthelyi dolgozat 14. A félév értékelése	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Önálló prezentáció a hallgató által választott témából. Aktív órai részvétel. A félévvégi jegyet alapvetően a zh eredménye határozza meg, de 10-10 százalékban beleszámítom a prezentációt és az aktív órai részvételt is Gyakorlati jegy teljesítésének módja, értékelése: A gyakorlati jegy prezentáció, az órai részvétel és a zárthelyi dolgozat jegyeinek átlaga. A zh tesztből és esszékérdésekből áll, amelyen legalább 50%-ot kell teljesíteni, 51-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles.	
Kötelező irodalom: <i>Bauer, Jehuda</i> : Definíálható-e a Holocaust? Valóság 1987/11. <i>Bauman, Zygmunt</i> : A modernitás és a holokauszt. Bp. 2001. <i>Braham, Randolph</i> : A népi történetírás politikája. Bp. 1997. <i>Kovács Mónika</i> (szerk.): Holokauszt: történelem és emlékezet. Bp. 2005. Ajánlott irodalom: <i>Csíki Tamás</i> : Holokauszt, emlékezet, identitás. Kommentár 2008/3.	

Dan Michman: Holokauszt és történetírás. Bp. 2008.
Erős Ferenc: Az identitás labirintusai. Bp. 2001.
Kádár Gábor-Vági Zoltán: Hullarablás. Bp. 2005.
Kovács Éva-Vajda Júlia: Mutatkozás. Bp. 2002.
Molnár Judit: Zsidósors 1944-ben az V. csendőrkörületben. Bp. 1995
Rákos Imre-Szita Szabolcs (szerk): Mondjátok el mi történt. Bp. 2002.
Tomka Béla: A Holocaust genezise. Valóság 1992/10.

Tantárgy neve: Jelenkori magyar történelem I. Magyarország története a két világháború között		Tantárgy Neptun kódja: BTTON501HIS
		Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
		Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Csíki Tamás, egyetemi docens		
Közreműködő oktató(k):		
Javasolt félév: 5.	Előfeltétel: nincs	
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium	
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali	
Tantárgy feladata és célja: Az előadás az I. világháború politikai és társadalmi következményeit, majd a bethleni konszolidációt mutatja be. A fő cél annak vizsgálata, hogy a kialakított parlamentáris és kormányzati rendszer, a közigazgatás, a pártstruktúra, valamint a polgári-politikai szabadságjogok érvényesülése vagy a civil társadalom működése mennyiben tért el a polgári demokráciáktól, s mely elemei közelítették az autoritativ államberendezkedéshez. Az 1930-as évek történetéből a gazdasági válság politikai hatásait elemezzük.		
Fejlesztendő kompetenciák:		
tudás:		
- Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. - Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel.		
képesség:		
- Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. - Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére.		
attitűd:		
- Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. - A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti.		
autonómia és felelősség:		
- Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. - A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.		
Tantárgy tematikus leírása:		
1. Az 1918-19-es forradalmak 2. Az ellenforradalom tábor 1919-20-ban (pártok, szervezetek, irányzatok). 3. A hatalmi rendszer kiépítése. 4. A 20-as évek konszolidációja. 5. A bethleni rendszer hatalmi, politikai sajátosságai. 6. A megcsonkított gazdaság és annak helyreállítása. 7. A világgazdasági válság. 8. Szélsőjobboldali irányzatok és mozgalmak a '30-as években. 9. Az alkotmányos jobboldaliság problémái. A Gömbös-kormány. 10. A "haladó konzervatív" kormányzás és kudarca. A Darányi-kormány. 11. Az úri jobboldaliság. Imrédy reformtervei. 12. Revíziós politika a 30-as években. 13. Magyarország a II. világháborúban. 14. A korszak megítélésének változásai történetírásunkban.		
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Az aláírás feltétele a rendszeres óralátogatás (a Tanulmányi és Vizsgaszabályzatban foglaltak alapján a maximális hiányzás nem haladhatja meg a féléves óraszám 40%-át); a félév végén kollokvium.		
Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A kollokvium teljesítésének módja írásbeli és szóbeli rész. (A tesztből álló írásbelin legalább 50%-ot kell teljesíteni, 50-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles. A szóbelin a hallgató tudásanyagát, érvelését és vitakészségét 1-től 5-ig terjedő skálán mérem. A kollokvium végeredménye a két jegy átlaga, ha bármelyik elégtelen,		

ismételni kell a vizsgát.)
Kötelező irodalom: <i>Romsics Ignác:</i> Magyarország története a XX. században. Bp., Osiris, 1999. <i>Ormos Mária:</i> A gazdasági világválság magyar visszhangja. Bp., PolgArt, 2004. <i>Vonyó József:</i> Gömbös Gyula és a jobboldali radikalizmus. Pécs, Pannónia, 2001. <i>Hanebrink, Paul:</i> In defense of Christian Hungary. Religion, Nationalism, and Antisemitism, 1890–1944. Ithaca and London, Cornell University Press, 2006. Ajánlott irodalom: <i>Lackó Miklós:</i> Nyilasok, nemzetiszocialisták 1935–1944. Bp., Kossuth, 1966. <i>Romsics Ignác:</i> Bethlen István. Bp., Osiris, 2005. <i>Klimó, Árpád:</i> Nation, Konfession, Geschichte: Zur nationalen Geschichtskultur Ungarns im europäischen Kontext. München, Oldenbourg, 2003.

Tantárgy neve: Jelenkori egyetemes történelem I. Egyetemes történelem 1914 és 1939 között	Tantárgy Neptun kódja: BTTON503HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Csíki Tamás, egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 5.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A tantárgy feladata a két világháború közötti időszak legfőbb egyetemes történeti kérdéseinek bemutatása (az első világháború okai, előzményei, lefolyása; a versailles-washingtoni békerendszer és következményei; nemzetközi kapcsolatok a két világháború között; világgazdasági tendenciák, a nagy gazdasági válság és megoldási kísérletei; a demokráciák és diktatúrák fejlődése Európában, Amerikában és Ázsiában).	
Fejlesztendő kompetenciák: tudás: - Tájékozott az egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. - Ismeri az európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. képesség: - Értelmezi az európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. - Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. attitűd: - Képviseli az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. - Igénye van az Európán kívüli társadalmak történelmének és kultúrájának megismerésére. autonómia és felelősség: - Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.	
Tantárgy tematikus leírása: 1. Az első világháború előzményei 2. Az első világháború hadieseményei 3. A versailles-washingtoni békerendszer és következményei, különös tekintettel Közép-Kelet-Európára 4. Nemzetközi kapcsolatok a 20-as években 5. Gazdasági fejlődés a 20-as években; a világválság és megoldási kísérletei 6. Az USA története a két világháború között 7. A Szovjetunió felemelkedése, a sztálini diktatúra kiépülése 8. A nyugat-európai demokráciák fejlődése I. 9. A nyugat-európai demokráciák fejlődése II. 10. A fasiszta diktatúrák története I. 11. A fasiszta diktatúrák története II. 12. A holokauszt története 13. Változások Ázsiában: Japán felemelkedése 14. Nemzetközi kapcsolatok a 30-as években: úton a második világháború felé	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Az aláírás feltétele a rendszeres óralátogatás (a Tanulmányi és Vizsgaszabályzatban foglaltak alapján a maximális hiányzás nem haladhatja meg a féléves óraszám	

40%-át); a félév végén kollokvium.

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A kollokvium teljesítésének módja szóbeli vizsga, ahol a hallgató tudásanyagát, érvelését és vitakészségét 1-től 5-ig terjedő skálán mérem.

Kötelező irodalom:

Nemzetközi szerződések, 1918–1945. Szerk. Halmosy Dénes. Bp., Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1983.

Hobsbawm, Eric: The Age of Extremes. The Short Twentieth Century 1914–1991. London, Abacus, 2008.

20. századi egyetemes történet, I–II. kötet. Szerk. Németh István. Bp., Osiris, 2006.

Ormos Mária – Majoros István: Európa a nemzetközi küzdőterén. Felemelkedés és hanyatlás, 1814–1945. Bp., Osiris, 2003.

19. századi egyetemes történelem 1789–1914. Szerk. Vadász Sándor. Bp., Korona, 2005.

Ajánlott irodalom:

Dawidowicz, Lucy S.: Háború a zsidók ellen 1933–1945. Bp., Múlt és Jövő, 2000.

Keynes, John Maynard: A békeszerződés gazdasági következményei. Bp., Európa, 2000.

Kissinger, Henry: Diplomácia. Bp., Panem-Grafo, 1998.

Payne, Stanley: A History of Fascism, 1914–1945. Visconsin, The University of Wisconsin, 1995.

Tantárgy neve: Jelenkori egyetemes történelem (A Szovjetunió története)	Tantárgy Neptun kódja: BTTON505SZV Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Kunt Gergely, egyetemi adjunktus	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 5.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: Az óra célja áttekintést adni a Szovjetunió politikatörténetéről és társadalomtörténetéről. A kurzuson röviden áttekintjük az Orosz Birodalom XIX. századi történetét, majd az új politikai berendezkedés fontosabb jellemzőit, képviselőit tárgyaljuk, külön figyelmet szentelve a bel és külpolitikai eseményeknek, de felvillantjuk a hétköznapi szintjét is. A szeminárium végén a Szovjetunió széthullásának következményeivel és Oroszország ezredforduló körüli külpolitikájával, az ebben bekövetkezett újkeletű változásokra fókuszálunk. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: - Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. - Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. képesség: - Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. - Képes legalább egy Európán kívüli kultúra, eszmerendszer szempontjából a történettudomány jelenségeit értelmezni. attitűd: - Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. autonómia és felelősség: - Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. - Nyitott a magyar és más kultúrák háttérére.	
Tantárgy tematikus leírása: 1. Oroszország története a Romanovok alatt, különös tekintettel II. Miklósról 2. Az első világháború, az 1917. októberi puccs és a bolsevik hatalomátvétel 3. Intervenció, a polgárháború és a NEP-korszak 4. A sztálini modell és annak kiépülése 5. A szocialista rendszer működése. Gazdaság és társadalom. 6. Mindennapok a Szovjetunióban 7. A második világháború 8. Kelet-Európa szovjetizálása 9. A Szovjetunió a világháború végétől a Sztálin haláláig 10. Hruscsov	

11. Brezsnyev 12. Gorbacsov és a rendszer bukása 13. Posztszovjet folyamatok Oroszországban 14. zárthelyi dolgozat
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Önálló prezentáció a hallgató által választott témából. Aktív órai részvétel. A félévvégi jegyet alapvetően a zh eredménye határozza meg, de 10-10 százalékban beleszámítom a prezentációt és az aktív órai részvételt is Gyakorlati jegy teljesítésének módja, értékelése: A gyakorlati jegy prezentáció, az órai részvétel és a zárthelyi dolgozat jegyeinek átlaga. A zh tesztből és esszékérdésekből áll, amelyen legalább 50%-ot kell teljesíteni, 51-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles.
Kötelező irodalom: <i>Heller, Mihail - Nekrič, Aleksandr M.: Orosz történelem I-II. Bp. 1996</i> Ajánlott irodalom: <i>Figes, Orlando: The Whisperers: Private Life in Stalin's Russia. New York 2007.</i> <i>Fitzpatrick, S.: Everyday Stalinism: Ordinary Life in Extraordinary Times. Soviet Russia in the 1930s. New York, 1999.</i> <i>Nove, Alec: A Szovjetunió gazdaságtörténete. Budapest 1971</i>

Tantárgy neve: Jelenkori magyar történelem II. Magyarország társadalomtörténete a Horthy-korban.	Tantárgy Neptun kódja: BTTON601HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Csíki Tamás, egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 6.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A tantárgy feladata az állami beavatkozás és a politikai döntéshozás körülményeinek ismertetésén keresztül a két világháború közötti társadalmi változások jellemzőinek bemutatása. Az egyes társadalmi csoportok rétegződésének és tömeges átalakulásának területi, foglalkozási, etnikai, nemzetiségi, vallási tényezőit is vizsgáljuk.	
Fejlesztendő kompetenciák: tudás: - Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. - Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. képesség: - Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni. - Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. attitűd: - Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. - A történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. autonómia és felelősség: - Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. - A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.	
Tantárgy tematikus leírása: 1. Bevezetés I. Irányzatok és módszerek a társadalomtörténet-írásban. 2. Bevezetés II. Társadalomtörténeti historiográfia 3. A történeti Mo. felbomlásának következményei 4. Népesedési, demográfiai változások 5. Térbeli elhelyezkedés, az urbanizáció problémái 6. Társadalomszerkezeti változások 7. Etnikai és felekezeti viszonyok, az asszimiláció 8. Az elitek 9. A középosztály-problematika	

10. A városi kispolgárság
11. Vidéki társadalmak – parasztság I.
12. Vidéki társadalmak – parasztság II.
13. A munkásság
14. Szociálpolitika az 1920-as, 30-as években

Félévközi számonkérés módja és értékelése: Az aláírás feltétele a rendszeres óralátogatás (a Tanulmányi és Vizsgaszabályzatban foglaltak alapján a maximális hiányzás nem haladhatja meg a féléves óraszám 40%-át); a félév végén kollokvium.

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A kollokvium teljesítésének módja írásbeli és szóbeli rész. (A tesztből álló írásbelin legalább 50%-ot kell teljesíteni, 50-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles. A szóbelin a hallgató tudásanyagát, érvelését és vitakészségét 1-től 5-ig terjedő skálán mérem. A kollokvium végeredménye a két jegy átlaga, ha bármelyik elégtelen, ismételni kell a vizsgát.)

Kötelező irodalom:

Bevezetés a társadalomtörténetbe. Hagyományok, irányzatok, módszerek. Szerk. Bódy Zsombor - Ö.Kovács József. Bp., Osiris, 2003.

Gyáni Gábor - Kövér György: Magyarország társadalomtörténete. Bp., Osiris, 1998.

Magyar művelődéstörténet. Szerk. Kósa László. Bp., Osiris, 1998.

Romsics Ignác: Magyarország története a XX. században. Bp., Osiris, 2000.

Magyarország társadalomtörténete II. 1920-1944. (Szöveggyűjtemény.) Szerk. Gyáni Gábor Bp., Tankönyvkiadó, 1995.

Transforming rural societies: agrarian property and agrarianism in east central Europe in the nineteenth and twentieth centuries. Eds. Dietmar Müller - Angela Harre. Innsbruck, Studienverlag, 2011.

Ajánlott irodalom:

Gunst Péter: A paraszti társadalom Magyarországon a két világháború között. Bp., MTA Történettudományi Intézet, 1987.

L.Nagy Zuzsa: A haszonból élő kispolgár. Debrecen, Multiplex, 1997.

Tomka Béla: Európa társadalomtörténete a 20. században. Bp., Osiris, 2009.

Cabrera, M.: Postsocial History. Lanham, Lexington, 2005.

Tantárgy neve: Jelenkori egyetemes történelem II. Egyetemes történelem 1939 és 1991 között.		Tantárgy Neptun kódja: BTTON602HIS
		Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
		Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Csíki Tamás, egyetemi docens		
Közreműködő oktató(k):		
Javasolt félév: 6.	Előfeltétel: nincs	
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium	
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali	
Tantárgy feladata és célja: A tantárgy feladata a második világháború kitörése és a Szovjetunió bukása közti időszak legfőbb egyetemes történeti kérdéseinek bemutatása (a második világháború; a világ bipolarizálódása; Ázsia és a Közel-Kelet szerepe a világpolitikában; nemzetközi kapcsolatok a hidegháború idején; a szuperhatalmak belső fejlődése; Nyugat-, Kelet- és Közép-Európa országainak története 1945 után).		
Fejlesztendő kompetenciák:		
tudás: - Tájékozott az egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. - Ismeri az európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait.		
képesség: - Értelmezi az európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. - Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni.		
attitűd: - Képviseli az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. - Igénye van az Európán kívüli társadalmak történelmének és kultúrájának megismerésére.		
autonómia és felelősség: - Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.		
Tantárgy tematikus leírása:		
1. A második világháború okai, előzményei		
2. A második világháború hadieseményei		
3. A második világháború diplomáciatörténete		
4. A világ bipolarizálódása (1945–1955), szövetségi rendszerek kialakulása		

5. A hidegháború Ázsiában: Kína, Korea, Vietnám
6. Nemzetközi kapcsolatok, 1955–1969
7. Nemzetközi kapcsolatok, 1969–1991
8. Arab-izraeli konfliktusok a hidegháború korában
9. Az USA története 1945–1993
10. A Szovjetunió története 1945–1991
11. A nyugat-európai országok története 1945 után
12. A nyugat-európai integráció története
13. Közép-Kelet-Európa szovjetizálása
14. Feszültségfókuszok a keleti blokkban; rendszerváltozások Közép-Kelet-Európában
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Az aláírás feltétele a rendszeres óralátogatás (a Tanulmányi és Vizsgaszabályzatban foglaltak alapján a maximális hiányzás nem haladhatja meg a féléves óraszám 40%-át); a félév végén kollokvium.
Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A kollokvium teljesítésének módja szóbeli vizsga, ahol a hallgató tudásanyagát, érvelését és vitakészségét 1-től 5-ig terjedő skálán mérem.
Kötelező irodalom: Nemzetközi szerződések, 1918–1945. Szerk. Halmosy Dénes. Bp., Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1983. Nemzetközi szerződések, 1945–1982. Szerk. Halmosy Dénes. Bp., Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1985. <i>Hobsbawm, Eric:</i> The Age of Extremes. The Short Twentieth Century 1914–1991. London, Abacus, 2008. 20. századi egyetemes történet, I–II. kötet. Szerk. Németh István. Bp., Osiris, 2006. Európa 1945–2000. A megosztástól az egységig. Szerk. Németh István. Bp., Aula, 2004. Ajánlott irodalom: <i>Applebaum, Anne:</i> Vasfüggöny. Kelet-Európa megtörése 1944–1956. Bp., Európa, 2014. <i>Gaddis, John:</i> The Cold War. New York, The Penguin, 2005.

Tantárgy neve: Jelenkori egyetemes történelem (A Szovjetunió története)	Tantárgy Neptun kódja: BTTON603HIS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Kunt Gergely, egyetemi adjunktus	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 6.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2 óra szeminárium	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: Az óra célja áttekintést adni a Szovjetunió politikatörténetéről és társadalomtörténetéről. A kurzuson röviden áttekintjük az Orosz Birodalom XIX. századi történetét, majd az új politikai berendezkedés fontosabb jellemzőit, képviselőit tárgyaljuk, külön figyelmet szentelve a bel és külpolitikai eseményeknek, de felvillantjuk a hétköznapi szintjét is. A szeminárium végén a Szovjetunió széthullásának következményeivel és Oroszország ezredforduló körüli külpolitikájával, az ebben bekövetkezett újkori változásokra fókuszálunk.	
Fejlesztendő kompetenciák: tudás: - Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. - Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. képesség: - Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. - Képes legalább egy Európán kívüli kultúra, eszmerendszer szempontjából a történettudomány jelenségeit értelmezni. attitűd: - Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. autonómia és felelősség: - Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. - Nyitott a magyar és más kultúrák hátterére.	
Tantárgy tematikus leírása: 1. Oroszország története a Romanovok alatt, különös tekintettel II. Miklósról 2. Az első világháború, az 1917. októberi puccs és a bolsevik hatalomátvétel 3. Intervenció, a polgárháború és a NEP-korszak	

4. A sztálini modell és annak kiépülése 5. A szocialista rendszer működése. Gazdaság és társadalom. 6. Mindennapok a Szovjetunióban 7. A második világháború 8. Kelet-Európa szovjetizálása 9. A Szovjetunió a világháború végétől a Sztálin haláláig 10. Hruscsov 11. Brezsnyev, 12. Gorbacsov és a rendszer bukása 13. Posztszovjet folyamatok Oroszországban 14. zárthelyi dolgozat
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Önálló prezentáció a hallgató által választott témából. Aktív órai részvétel. A félévvégi jegyet alapvetően a zh eredménye határozza meg, de 10-10 százalékban beleszámítom a prezentációt és az aktív órai részvételt is Gyakorlati jegy teljesítésének módja, értékelése: A gyakorlati jegy prezentáció, az órai részvétel és a zárthelyi dolgozat jegyeinek átlaga. A zh tesztből és esszékérdésekből áll, amelyen legalább 50%-ot kell teljesíteni, 51-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles.
Kötelező irodalom: Applebaum, Anne: A Gulag története. I-II. Budapest, 2005 Heller, Mihail - Nekrič, Aleksandr M.: Orosz történelem I-II. Bp. 1996 Kornai János: A szocialista rendszer: Kritikai politikai gazdaságtan. Bp. 1993. Ajánlott irodalom: Figes, Orlando: The Whisperers: Private Life in Stalin's Russia. New York 2007. Fitzpatrick, S.: Everyday Stalinism: Ordinary Life in Extraordinary Times. Soviet Russia in the 1930s. New York, 1999. Kotkin, S.: Magnetic Mountain. Stalinism as a Civilization. Berkeley, 1995. Krausz Tamás (szerk.) 2003: A sztálinizmus hétköznapijai: Tanulmányok és dokumentumok a Sztálinkorszak történetéből. Budapest Nove, Alec 1971: A Szovjetunió gazdaságtörténete. Budapest

Tantárgy neve: Szabadon választható tárgy IV. (Az európai ember önképe és a tudatmódosítás formái)	Tantárgy Neptun kódja: BTTON607SZV Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelezően választható
Tárgyfelelős: Dr. habil Tózsá-Rigó Attila	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 6.	Előfeltétel: –
Óraszám/hét 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A kurzus célja betekintést nyerni olyan, a „tradicionális történetírás” hívei által korábban perifériusnak tekintett témákba, amelyeknek valódi jelentőségét először az Annales-iskola neves tudósai ismerték föl. A mikrotörténet képviselői a 20. század második felében a méretek – leginkább a vizsgált társadalmi közeg – szűkítésével olyan, korábban csupán a „felszín alattinak” minősített, s éppen ezért minimális figyelemre méltatott kérdések megoldásához jutottak úgymond emberi közelségbe, mint az egykor létezett személyek életében fontos szerepet játszó interperszonális kapcsolatok, a közösséghez való viszonyuk, az őket körülvevő anyagi világ, az életüket irányító erkölcsi normák, magatartásukat befolyásoló meggyőződések, mélyen gyökerező szokások, vagy éppen az élet majd’ minden területén jelen lévő vallásos meggyőződések stb. Mindezen kérdések alapos körüljárása nagyban hozzájárul ahhoz, hogy megismerjük a korai újkori és az újkori európai embernek önmagáról és ezen keresztül szűkebb, illetve tágabb környezetéről alkotott képét.	
Fejlesztendő kompetenciák:	
tudás: A hallgató tájékozott kora újkori Európa társadalom- és mentalitástörténet szakterminológiájában, a fontosabb jelenségeket makrotörténeti kontextusba helyezve tudja tárgyalni.	
képesség: Értelmezi a vonatkozó európai történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére.	
attitűd: A hallgató érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Igénye van az Európán kívüli társadalmak történelmének és kultúrájának megismerésére.	
autonómia és felelősség: A hallgató kialakít olyan történetileg koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.	

Tantárgy tematikus leírása:

1. Félév eleji konzultáció
2. Tudománytörténet
3. A kora újkor fogyasztási struktúrája
4. A felfedezések a kolonizáció első szakaszának hatásai az európai fogyasztási struktúra átalakulására
5. Szőlő és borkultúra I.
6. Szőlő és borkultúra II.
7. Sörkultúra a kora újkorban
8. Égetett szeszek térhódítása
9. Csokoládé, tea, kávé
10. A dohány térhódítása
11. A cukor térhódítása
12. Egyéb tudatmódosító szerek
13. Az ipari forradalom hatásai
14. Félév végi konzultáció

Félévközi számonkérés módja és értékelése: prezentáció, zárthelyi dolgozat, szemináriumi dolgozat a félév elején kiadott követelményeknek megfelelően, aktív órai részvétel (forrás- és szakirodalom-elemzés)

Gyakorlati jegy teljesítésének módja, értékelése: A gyakorlati jegyhez szükséges, fent vázolt követelmények egyenlő arányban számítanak bele a félévi értékelésbe.

Kötelező irodalom:

Fernand Braudel: Anyagi kultúra, gazdaság és kapitalizmus. XV–XVIII. század. 1. k. A Mindennapi élet struktúrái: a lehetséges és a lehetetlen. Bp., 2004.

H. A. Diederiks (szerk.): Nyugat-európai gazdaság- és társadalomtörténet : a rurális társadalomtól a gondoskodó államig. Bp., 1995.

Ajánlott irodalom:

Dülmen, Richrad van: Kultur und Alltag in der Frühen Neuzeit. München, 1999.

Horsney, Ian S.: A History of Beer and Brewing. The Royal Society of Chemistry, London, 2003.

Tózsá-Rigó Attila: Egy kocsmái verekedés tanulságai. Társadalom- és mikrotörténeti elemzés egy pozsonyi borkimérésben lezajlott, 1539-es konfliktusról. Fórum Társadalomtudományi Szemle 14. (2012)

LEVÉLTÁR SPECIALIZÁCIÓ

Tantárgy neve: Közép- és kora újkori kormányzattörténet I.	Tantárgy Neptun kódja: BTTON301ARC Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős Dr. Süttő Szilárd, egy. docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 3.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A történeti folyamatok elmélyültebb megértésének és megértetésének feltétele a döntéshozatali mechanizmusok változásainak, illetve ezeknek és az egyes történeti jelenségek korrelációjának ismerete. A köztörténeti anyag háttereként az óra Magyarország központi kormányzatszerkezetének és bíraskodásának illetve helyi igazgatásának megismerését szolgálja, különös tekintettel az írásbeliség központi és helyi szerveire, a regionális igazgatásra, a patrimoniális királyság szervezetére, a <i>honor</i> -rendszerre, a vármegye fogalmának illetve a hadseregnek változásaira valamint a magyar viszonyok európai hátterére: a perszonalizmus és institucionalizmus, illetve a hűbériség és familiaritás viszonyára, továbbá a rendiség jelentőségére. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: A hallgató legyen tisztában a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. képesség: A hallgató legyen képes értelmezni a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. attitűd: A hallgató fejlesszen ki igényességet az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. autonómia és felelősség: A hallgató alakítson ki olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.	

Tantárgy tematikus leírása:	
Előadás: 1. A kormányzattörténet tárgya, módszere és forrásai. 2. A közép- és kora újkori magyar társadalom szervező elvei. 3. A patrimoniális királyság és a <i>honor</i>-rendszer. 4. A rendiség fejlődésének fokozatai és jelentősége. 5. A nádor és az országbíró. 6. A tárnokmester, a kincstartóság és a budai udvarbíró. 7. A királyi tanács. 8. Az országgyűlés. 9. A vármegye és a várispánság. 10. A regionális kormányzatok. 11. A hadsereg szervezet változásai. 12. Az írásbeliség központi és helyi szervei. 13. A bíráskodás szervezete. 14. Összefoglalás.	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Aláírás nyelésének feltétele az előadás látogatása vagy az annak anyagára épülő zárthelyi dolgozat utolsó előtti órán való eredményes megírása, egyszeri javítási lehetőséggel. Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: Szóbeli kollokvium, ötfokozatú (1–5).	
Kötelező irodalom: – <i>Eckhart Ferenc</i>: Magyar alkotmány- és jogtörténet. A jegyzeteket kiegészítette, az utószót írta és a bibliográfiát összeállította Mezey Barna. Budapest, Osiris, 2000. 11–268. (Első kiadás: Budapest, 1946.) – <i>Kubinyi András</i>: A Mátyás-kori államszervezet. In: Hunyadi Mátyás. Emlékkönyv Mátyás király halálának 500. évfordulójára. Szerkesztett Rázsó Gyula, V. Molnár László. Budapest, Zrínyi, 1990. 53–147. – <i>Süttő Szilárd</i>: Zur Frage der Rechtsprechung des Palatins und des Hofrichters in den letzten Jahren König Ludwigs des Großen von Ungarn. In: Wiener Archivforschungen. Festschrift für den ungarischen Archivdelegierten in Wien, István Fazekas. Herausgegeben von Zsuzsanna Cziráki, Anna Fundárková, Orsolya Manhercz, Zsuzsanna Peres und Márta Vajnági. (Publikationen der ungarischen Geschichtsforschung in Wien, Bd. X.) Wien: Institut für Ungarische Geschichtsforschung in Wien; Ungarische Archivdelegation beim Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Wien, 2014. 35–40. Ajánlott irodalom: – <i>Engel Pál</i>: A honor. (A magyarországi feudális birtokformák kérdéséhez.) In: Engel Pál: Honor, vár, ispánság. Válogatott tanulmányok. Válogatta, szerkesztette, a jegyzeteket gondozta Csukovits Enikő. Budapest, Osiris, 2003. 73–100. [Eredetileg megjelent: Történelmi Szemle, 24 (1981) 1–19.] – <i>Engel Pál</i>: Honor, vár, ispánság. Tanulmányok az Anjou-királyság kormányzati rendszeréről. In: Engel Pál: Honor, vár, ispánság. [ld. felfebb] 101–161. [Eredetileg megjelent: Századok, 116 (1982) 880–922.] – <i>Gerics József</i>: A magyar királyi kúriai bíráskodás és központi igazgatás Anjou-kori történetéhez. in: uő.: Egyház, állam és gondolkodás Magyarországon a középkorban, Budapest, Magyar Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség (METEM), 1995. 295–318. [Eredetileg megjelent: Jogtörténeti tanulmányok I., szerk.: dr. Csizmadia Andor, Budapest, 1966. 285–306.] – <i>Hajnik Imre</i>: A magyar bírósági szervezet és perjog az Árpád- és a vegyes-házi királyok alatt. Budapest, Magyar Tudományos Akadémia, 1899. – <i>Holub József</i>: Zala megye története a középkorban. Első kötet. A megyei és egyházi igazgatás története. Kiadja Zala megye közönsége, Pécs, 1929. – A magyar állam- és jogtörténet forrásai. Szöveggyűjtemény. Szerkesztette Mezey Barna. Budapest, Osiris, 1998. – <i>Süttő Szilárd</i>: Anjou-Magyarország alkonya. Magyarország politikai története Nagy Lajostól Zsigmondig, az 1384–1387. évi belviszályok okmánytárával. I–II., Belvedere Meridionale, Szeged, 2003., I. kötet 35–36., 77–83., 94–107., 136–138. – <i>Süttő Szilárd</i>: Spuren einer vom niederen Adel ausgeübten Autonomie im Siebenbürgen des ausgehenden 14. Jahrhunderts. In: Gesta XVI. (2017) 22–27.	
Tantárgy neve: A történelem segédtudományai	Tantárgy Neptun kódja: BTTON306ARC Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Tringli István egyetemi docens	

Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 3.	Előfeltétel:
Óraszám/hét: heti 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A képzés szorosan kapcsolódik a történelem BA első évében tanult segédtudományi ismeretekhez. A hallgatók ugyanazon tematika szerint haladnak, azonban az egyes tárgyak esetében kizárólag gyakorlati megoldásokkal foglalkoznak. A Hungaricana.hu segítségével egy-egy dokumentumot tanulmányoznak, azt az adott a segédtudomány módszerei szerint elemzik. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: - Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. - Ismeri a magyar és európai identitás szakterületileg legfontosabb kulturális objektumait, szövegeit, kontextusait, valamint legalább egy Európán kívüli kultúra legfontosabb vonásait. - Ismeri a magyar és európai kultúrák jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét. - Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait. - Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. - Ismeri a latin nyelv alapjait. képesség: - Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. - Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. - Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására. attitűd: - Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. - Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. autonómia és felelősség: - Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. - Nyitott a magyar és más kultúrák háttérére.	
Tantárgy tematikus leírása: gyakorlat: 1. Írástan - 1. Középkor: íráskép alapján forrás keletkezésének meghatározása. 2. Írástan - 2. Újkor: íráskép alapján forrás keletkezésének meghatározása. 3. A könyv: a kódex és a nyomtatott könyv. - A kódexleírás gyakorlása. 4. Oklevéltan – Oklevélformulák 5. Irattan - iratformulák 6. Címertan 1. – Címerváltozatok okai 7. Címertan 2. – Családazonosítás címer segítségével. 8. Pecséttan – a pecsét mint korjelölő eszköz, a pecsét és hivatal. 9. Éremtan – késő középkori és újkori forrásokban előforduló pénznevek mint korjelölő eszközök 10. A számírás története, a számolás és a könyvelés – számok feloldása több számadáskönyvben 11. A térképrajzolás története – térkép leírása 12. Régi időszámítási módszerek 1. – Latin nyelvű datálási gyakorlat középkori oklevelekben. 13. Régi időszámítási módszerek 2. – Latin nyelvű datálási gyakorlat. újkori iratokon. 14. Mértéktan – mértékek átváltása metrikus egységekre újkori számadásokban	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: A hallgatók két zárthelyit írnak, melynek során a begyakorlott forrásokhoz hasonló forrásokon a félév során kialakított tudásukat a gyakorlatban hasznosítják. Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A jegyek átlaga a félévi jegy. A zárthelyik ponthatárai: 91-100% = 5, 81-90% = 4, 71-80% = 3, 61-70% = 2	
Kötelező irodalom: <i>Borsa Iván, Bottló Béla, Ila Bálint: Történeti segédtudományi alapismeretek.</i>Bp. 1963. https://library.hungaricana.hu/hu/view/MolDigiLib_LevSzakTov_Felsofok_05/?pg=140&layout=s <i>Bertényi Iván</i> Kis magyar címertan. Bp. Gondolat, 1983. <i>Arno von Brandt: Werkzeug des Historikers.</i> Mainz, Kohlhammer, 1958.	

A történelem segédtudományai Szerk.: Kállay István, Bp., ELTE, 1986.
 Régi könyvek és kéziratok. összeállította: Pintér Márta, Bp. 1974.
Ajánlott irodalom:
 Clavis mediaevalis. Harrassowitz, Wiesbaden, 1962.
 Meisner Heinrich Otto: Ujkori oklevél-és irattan. Bp. 1954.
https://library.hungaricana.hu/hu/view/MolDigiLib_LevSzakTov_Felsofok_05/?pg=140&layout=s
 Jakó Zsigmond- Radu Manolescu: A latin írás története. Bp. Európa, 1987.
 Heinz Quirin Einführung in das Studium der mittelalterlichen Geschichte. Stuttgart, Steiner, 1985.
 Szentpétery Imre: Magyar oklevéltan Bp. Hatágú Síp, 1995 (reprint)
 Szentpétery Imre: A kronológia kézikönyve. Bp. Könyvtérkétesítő, 1985.

Tantárgy neve: Magyar nyelvű levéltári források I.	Tantárgy Neptun kódja: BTTON307ARC Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. habil Tózsza-Rigó Attila	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 3.	Előfeltétel: –
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A kurzus célja a vonatkozó textológiai és paleográfiai alapismeretek átadása után áttekinteni a magyar középkor és kora újkor fontosabb forráscsoportjait és -típusait Fejlesztendő kompetenciák: tudás: A hallgatónak magabiztosan kell kezelnie a vonatkozó textológiai és paleográfiai alapismereteket, szakterminológiát. Tájékozottnak kell lenniük a középkori kora újkori magyar politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzőivel. képesség: A hallgatónak képesnek kell lenniük a politika-, társadalom- és gazdaságtörténeti kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. attitűd: A hallgató érti és elfogadja a kora újkori történeti jelenségek meghatározó voltát. autonómia és felelősség: A hallgató kialakít olyan történetileg koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását	
Tantárgy tematikus leírása: 1. Paleográfiai és textológiai alapismeretek 2. A magyar feudalizmus teljes kibontakozása és forrásai (970–1439) 3. A Hunyadiak kora 4. A Jagelló-kor forrásai 5. Kettős királyság, oszmán expanzió (1526–1568) 6. Az Erdélyi Fejedelemség kialakulása 7. Erdély Habsburg-ellenes küzdelmei (1604–1648) 8. A korai reformáció magyarországi forrásai 9. Habsburg abszolutizmus, nemzeti mozgalmak 10. Az Erdélyi Fejedelemség hanyatlása 11. A visszafoglaló háborúk forrásai 12. A Rákóczi szabadságharc 13. Nyelvi-etnikai átrendeződés a Kárpát-medencében 14. Félév végi konzultáció	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: prezentáció, zárthelyi dolgozat, szemináriumi dolgozat a félév elején kiadott követelményeknek megfelelően, aktív órai részvétel (forrás- és szakirodalom-elemzés) Gyakorlati jegy teljesítésének módja, értékelése: A gyakorlati jegyhez szükséges, fent vázolt követelmények egyenlő arányban számítanak bele a félévi értékelésbe	
Kötelező irodalom: Kosáry Domokos: Bevezetés a magyar történelem forrásaiba és irodalmába I. Bp., 1951. Bessenyei – Horváth – Tóth – Tózsza-Rigó – Tringli: Latin – magyar – német paleográfiai szöveggyűjtemény. http://mek.oszk.hu/04800/04866/04866.pdf Ajánlott irodalom: (legalább 1 idegen nyelvű) Szende Katalin: A magyarországi középkori német nyelvű források kiadásának elvei és gyakorlata In: Fons 2000. 7.évf. 1. sz. 49–62. Tringli István: Középkori oklevelek kiadásának problémái. In: Fons 2000. VII. évf. 1. sz. 7-40. Mittelalter und frühe Neuzeit. Übergänge, Umbrüche und Neuansätze. Szerk. Wlater Haug. Tübingen, 1999.	

Tantárgy neve: A magyarországi levéltárak története és rendszere	Tantárgy Neptun kódja: BTTON305ARC Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Horváth Zita egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): -	
Javasolt félév: 4.	Előfeltétel: -
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: aláírás, kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali / levelező
Tantárgy feladata és célja: Az előadás áttekinti a levéltári iratgyűjtés történetét általában, a fontosabb európai levéltárak létrejöttének körülményeit, a levéltárak intézményesülésének trendjeit. Részletesen ismerteti a magyarországi iratgyűjtés, majd az uralkodói, magánbirtokosi, vármegyei stb. levéltárak kialakulását. Nagy hangsúlyt helyez a Magyar Országos Levéltár történetének feldolgozására. Figyelemmel kíséri a 19. században a levéltárak szisztematikus létrejöttének folyamatát, az önkormányzati, testületi, egyházi és szaklevéltárak intézményesülésének folyamatát, trendjeit a 20. század első felében, majd minderre az államosítások, a központi irányítás kiépülésének hatását. Igyekszik kitérni a levéltárügy országos és helyi rendezésére tett kísérletek összefoglalására, vonatkozó jogszabályokra, levéltári szabályozásokra, a levéltárak személyi állományának, felkészültségének, a levéltártörténet historiográfiájának, figyelemmel kísérésére. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: A hallgató ismeri a levéltári iratgyűjtés, a különböző típusú levéltárak kialakulásának történetét képesség: A hallgató képes a különböző típusú levéltárak intézményeit elkülöníteni és rendszerezni attitűd: A hallgató fejlesszen ki igényt a történettudományi elméletek írásos forrásokkal történő konfrontáltatására. autonómia és felelősség: A hallgató az írásos források révén alakítson ki olyan történetileg koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete szellemi fejlődését.	
Tantárgy tematikus leírása: Előadás 1. A levéltárak létrejötte, európai levéltárak 2. A középkori magyar királyi levéltár 3. A magyar levéltárak fejlődése 1722/23-ig 4. A 18. századtól 1848-ig 5. Az Országos Levéltár az újkorban 6. Megyei és városi levéltárak az újkorban 7. Egyházi levéltárak az újkorban 8. Levéltárügy 1945-ig 9. Levéltárak 1945-1950 között 10. Levéltárügy a '60-as és '70-es években 11. Levéltárügy 1990-ig 12. Levéltárak a rendszerváltozástól 2013-ig 13. Levéltárak integrációja: 2013 14. Összefoglalás	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: - A kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A kollokviumon alapját az óra anyaga, illetve a szakirodalom ismerete jelenti. A kollokviumon legalább 50%-ot kell teljesíteni, 51-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles	
Kötelező irodalom Levéltári kézikönyv. Szerk. Körmeny Lajos. Bp. 2009. 279–343. (Lakos János, Szögi László, Mikó Zsuzsanna és Künstler Ferenc szerzői részei) Lakos János: A Magyar Országos Levéltár története. Bp. 2006.	

Magyarországi levéltárak. Szerk. Bana József. Bp. 2004.
 A magyar levéltártörténet kronológiája 1000–2000. Szerk. Dóka Klára – Müller Veronika – Réfi-Oszkó Magdolna. Bp. 2000.
 1995. évi (többször módosított) LXVI. tv. a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről

Ajánlott irodalom

Herzog József: A magyar kamarai levéltár története I. : előzmények és szervezés. *Levéltári közlemények*, 6. (1928) 1-52.
Felhő Ibolya–Vörös Antal: A helytartótanácsi levéltár, 1723-1848. Bp., 1961.

Tantárgy neve: Levéltári informatika	Tantárgy Neptun kódja: BTTON304ARC Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Kunt Gergely, egyetemi adjunktus	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 4.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: (200-300 karakter) A levéltári szakirányt választó hallgatók számára kurzus célja a magyar levéltárak, valamint nyilvántartási rendszerük megismertetése.	
Fejlesztendő kompetenciák: tudás: - Tisztában van az adatbázishasználat aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. - Összefüggéseiben értelmezi a történettudományhoz általában kapcsolódó adatbázisokat és adattárolási rendszereket. képesség: - Képes hatékonyan használni adatbázisokat és azokat kutatásaiba be tudja építeni. attitűd: - Elfogadja és a gyakorlatban is megvalósítja az egészségmegőrző szemléletet és életvitelt. autonómia és felelősség: - Hatékonyan együttműködik a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel.	
Tantárgy tematikus leírása: 1-5. A magyar levéltári rendszer felépítése 6-10. A magyar levéltári informatikai rendszerei 11-14. Online adatbázisok itthon és a nagyvilágban	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: - Gyakorlati jegy teljesítésének módja, értékelése: A hallgatónak kiadott levéltári informatikával összefüggő gyakorlati feladatok elvégzése, amelyen legalább 50%-ot kell teljesíteni, 51-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles.	
Kötelező irodalom: <i>Körmenydy Lajos</i> (szerk.): <i>Levéltári Kézikönyv</i> . Budapest, 2009. Levéltárra vonatkozó jogszabályok. 1995. évi LXVI. Törvény, 27/2015. (V. 27.) EMMI rendelet	
Ajánlott irodalom: <i>Cseh Gergő Bendegúz–Körmenydy Lajos–Németh István–Rádi Péter–Reisz T. Csaba–Szőke Zoltán</i> : A levéltárak helye az információs társadalomban, a levéltári anyag informatikai feldolgozása. <i>Levéltári Szemle</i> , 51. (2001) 1. sz. 4–36. <i>Kőrösmezei András–Németh István–Tuza Csilla</i> : Az informatika alkalmazása a németországi levéltárakban – Egy tanulmányút szakmai tanulságai. <i>Levéltári Szemle</i> , 51. (2001) 1. sz. 55–59.	

Tantárgy neve: Magyar nyelvű levéltári források 2.	Tantárgy Neptun kódja: BTTON408ARC Tárgyfelelős intézet: Történettudományi Intézet Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Horváth Zita egyetemi docens	

Közreműködő oktató(k): -	
Javasolt félév: 4.	Előfeltétel: -
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali / levelező
Tantárgy feladata és célja: A kurzus célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek a fontosabb, elsősorban újkori, magyar nyelvű forrásokkal, ezek történeti forrásértékével, a kutatás során való felhasználhatóságukkal, ill. az iratképző szervekkel. Gyakorlat formájában elsajátítsák azokat a paleográfiai ismereteket, amelyek lehetővé teszik a levéltári kutatást, illetve e források hasznosítását. Korábbi korszakok esetében az iratok nyelve túlnyomórészt latin vagy német. Az újkor tömeges irattermelése és a magyar nyelvű dokumentumok megszorodása szükségessé teszi, hogy a hallgatók külön stúdium keretében foglalkozzanak az ilyen típusú forrásokkal. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: A hallgatónak magabiztosan kell kezelnie a vonatkozó textológiai és paleográfiai alapismereteket, szakterminológiát. Tájékozottnak kell lenniük az újkori magyar politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzőivel. képesség: A hallgatónak képesnek kell lenniük a politika-, társadalom- és gazdaságtörténeti kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. attitűd: A hallgató érti és elfogadja az újkori történeti jelenségek meghatározó voltát. autonómia és felelősség: A hallgató kialakít olyan történetileg koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását	
Tantárgy tematikus leírása: Előadás 1. Paleográfiai és textológiai alapismeretek 2. III. Károly korabeli források 3. Mária Terézia korabeli források 4. Mária Terézia 5. II. József 6. A reformkor 7. Szabadságharc 1848-1849 8. A Bach-korszak forrásai 9. A kiegyezés kora 10. I. világháború 11. A két világháború közt 12. A II. világháború 13. A szocializmus 14. Félév végi konzultáció	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: A félév elején kiadott követelményeknek megfelelően aktív órai részvétel (forrás- és szakirodalom-elemzés) Gyakorlati jegy teljesítésének módja, értékelése: A gyakorlati jegyhez szükséges egy újkori forrás olvasása és értelmezése.	
Kötelező irodalom <i>Hermann Róbert:</i> Az 1848-49-es források kiadása. Fons, 2000. 1. sz. 151-171. <i>Sipos Péter:</i> A XX. századi forráskiadás problémái és ajánlás a forráskiadás szabályzatára. Fons, 2000. 1. sz. 171-185. Ajánlott irodalom <i>Borsodi Csaba:</i> Irattan. In: Bertényi Iván (szerk.): A történelem segédtudományai. Bp., 1998. 194-216. Vita a XIX. század végi és a XX. századi források kiadásának módszertani kérdéseiről Fons, 2000. 1. sz. 191-193.	

Tantárgy neve: Új- és jelenkori kormányzattörténet I.	Tantárgy Neptun kódja: BTTON403ARC
	Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
Tantárgyfelelős: Csíki Tamás, egyetemi docens	

Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 4.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: Az előadás feladata a 18. század végétől az I. világháborúig terjedő időszakban a késő rendi és a polgári államszerkezet és közigazgatás változásainak, intézményeinek bemutatása, de kitér a kormányzati, a megyei és a helyi tisztviselői kar társadalomtörténetére is. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: - Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. - Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. képesség: - Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. - Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. attitűd: - Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. - Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. autonómia és felelősség: - Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását. - A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. - Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.	
Tantárgy tematikus leírása: 1. A késő rendi államszerkezet 2. Megyei és városi közigazgatás a rendi korszak végén 3. Állami és megyei hivatalnokok a rendi korszak végén 4. Az 1848-as magyar államszervezet 5. A neoabszolutizmus kormányzata 6. Tisztviselők a neoabszolutizmus-kori Magyarországon 7. Magyarország a Monarchiában 8. Kormányzat a dualizmus korában 9. A megyei közigazgatás modernizációjának tervei 10. Megyei és városi önkormányzat a dualizmus korában 11. A falusi önkormányzatok működése 12. Tisztviselői kar a dualizmus korában 13. Magyarok a bécsi kormányservekben 14. Állam és kormányzat az I. világháború időszakában	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Az aláírás feltétele a rendszeres óralátogatás (a Tanulmányi és Vizsgaszabályzatban foglaltak alapján a maximális hiányzás nem haladhatja meg a féléves óraszám 40%-át); a félév végén kollokvium. Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A kollokvium teljesítésének módja írásbeli és szóbeli rész. (A tesztből álló írásbelin legalább 50%-ot kell teljesíteni, 50-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles. A szóbelin a hallgató tudásanyagát, érvelését és vitakészségét 1-től 5-ig terjedő skálán mérem. A kollokvium végeredménye a két jegy átlaga, ha bármelyik elégtelen, ismételni kell a vizsgát.)	
Kötelező irodalom: Magyar alkotmánytörténet. Szerk. Mezey Barna. Bp., Osiris, 1996. Pap József: Magyarország vármegyei tisztikara a reformkor végétől a kiegyezésig. Szeged, Belvedere, 2003. Stipta István: Törekvések a vármegyék polgári átalakítására. Tervezetek, javaslatok, törvények. Budapest, Osiris, 1995. Somogyi Éva: Hagyomány és átalakulás. Állam és bürokrácia a dualista Habsburg Monarchiában. Budapest, L'Harmattan, 2006. Heindl, W.: Gehorsame Rebellen. Bürokratie und Beamte in Österreich 1780 bis 1848. Wien, Böhlau, 1991.	
Ajánlott irodalom: A magyarországi polgári államrendszerek. Szerk. Pölöskei Ferenc - Ránki György. Bp., Tankönyvkiadó, 1981.	

Megner, Karl: Beamte. Wirtschafts- und sozialgeschichtliche Aspekte des k. k. Beamtentums. Wien, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1985.

Tantárgy neve: Latin nyelvű levéltári források I.	Tantárgy Neptun kódja: BTTON404ARC Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Tringli István, egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 4.	Előfeltétel: a latin nyelv alapfokú ismerete
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: Kora újkori és késő középkori latin nyelvű, hivatali levéltári források olvasásának begyakorlása, ezek fordítása. A fontosabb rövidítések és latin nyelvű formulák elsajátítása. A magyar nyelvű regeszta készítése. A szöveg értelmezése és kiadásra való előkészítése. A hallgatók az egész félév során olvasnak és fordítanak, megbeszélnek az oktatóval az olvasottak értelmezését. Megismerik a legfontosabb levéltári digitális adatbázisokat. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: - Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. - Ismeri a latin nyelv alapjait. - Tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. képesség: - Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására. - Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. attitűd: - Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. - Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. - Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. - Törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni. autonómia és felelősség: - Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. - Nyitott a magyar és más kultúrák háttérére.	
Tantárgy tematikus leírása: gyakorlat: 1. Hivatali írásbeliség, pragmatikus írásbeliség – levéltári és kéziratári források. Szótárak, segédkönyvek. 2. magyar szöveg latin szavakkal 1689. U et C 1-29. 3-4. sátoraljaújhelyi urbárium 1676. - U et C 41-11. 5-6. sátoraljaújhelyi urbárium 1567. – U et C 40-35. 7. szikszói bevételek 1524- DL 71177. 8. kőműves szerződés 1526 – DL 71201. 9. nyugta 1520. DF 247166. 10. nyugta 1520. DF 247646. 11. királyi levél 1520. DF 241184 12. hiteleshely előtti tiltakozás 1525 – DL 71191. 13-14. vizsgálati parancs és jelentés 1524- DL 71180.	
Gyakorlati jegy teljesítésének módja és értékelése: A gyakorlati jegy az órán végzett munkán alapszik. A jegy 3 egyenlő részből áll össze: olvasási készség fejlődése, nyelvi szint fejlődése, szövegértési képesség.	
Kötelező irodalom: <i>Cappelli, Adriano:</i> Dizionario di abbreviature latine ed italiane. 6. ed. Milano, Hoepli, 1979. Latin-magyar német paleográfiai szöveggyűjtemény. Miskolc elektromos tankönyv http://mek.oszk.hu/04800/04866/04866.pdf Ajánlott irodalom: <i>Kovachich, Georgios Martinus:</i> Formulae solennes styli. Pest, 1799. Törvénytudományi műszótár. Pest, 1847.	

Tantárgy neve: Az európai levéltárügy fejlődése	Tantárgy Neptun kódja: BTTON508ARC Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Süttő Szilárd, egy. docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 5.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium.
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: Az előadás áttekinti a levéltári iratgyűjtés történetét általában, a fontosabb európai levéltárak létrejöttének körülményeit, a levéltárak intézményesülésének trendjeit, az európai levéltári kutatás szabályait és lehetőségeit. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: A hallgató legyen tájékozott a magyar és egyetemes kulturális jelenségek történetiségének általánosan elfogadott jellemzői, adatai körében. képesség: A hallgató legyen képes értelmezni a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát. attitűd: A hallgató fejlesszen ki igényességet az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. autonómia és felelősség: A hallgató működjön együtt hatékonyan a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel.	
Tantárgy tematikus leírása:	
Előadás: 1. Az európai írásbeliség korszakai. 2. Az európai levéltári anyag összetétele. 3. <i>Sacristia seu conservatorium</i>. 4. Az állami iratgyűjtés kezdetei. 5. A <i>pertinentia</i> és <i>provenientia</i> elveinek európai alkalmazása. 6. Segédletkészítés és levéltári kiadványok. 7. Az állományvédelem aktuális kérdései. 8. A levéltári informatika fejlődése Európában. 9. A történeti Magyarország mai határokra túli legjelentősebb levéltárai. 10. A bécsi Haus-, Hof- und Staatsarchiv. 11. A vatikáni levéltárak. 12. A német levéltárügy. 13. A legfontosabb levéltárak az Egyesült Királyságban és Franciaországban. 14. Összefoglalás.	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Aláírás nyeresének feltétele az előadás látogatása vagy az annak anyagára épülő zárthelyi dolgozat utolsó előtti órán való eredményes megírása, egyszeri javítási lehetőséggel. Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: Szóbeli kollokvium, ötfokozatú (1–5).	
Kötelező irodalom: – Levéltári kézikönyv. Szerkesztette Körmendy Lajos. Budapest, Osiris Kiadó / Magyar Országos Levéltár, 2009. 345–361., 543–575. – Brenneke, Adolf – Leesch, Wolfgang: Archivkunde. Ein Beitrag zur Theorie und Geschichte des europäischen Archivwesens; mit einem Lebensbild Adolf Brennekes. Bearbeitet nach Vorlesungsnachschriften und Nachlasspapieren und ergänzt von Wolfgang Leesch. (Nachdruck der Originalausgabe Leipzig 1953) München – New York, Saur, 1988. Ajánlott irodalom: – Levéltári ismeretek kézikönyve. Szerkesztette Endrényi Ferenc. Budapest, Tankönyvkiadó, 1980. – Ember Győző: Levéltári terminológiai lexikon. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1982. – Weber, Hartmut: Bestandserhaltung in Archiven und Bibliotheken. Stuttgart, Kohlhammer, 1992.	

Tantárgy neve: Levéltári adatszolgáltatás és iratkezelés I.	Tantárgy Neptun kódja: BTTON405ARC Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Horváth Emőke	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 5.	Előfeltétel: nincs

Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A levéltár az iratörzés és feldolgozás mellett adatokat szolgáltat, és a különböző hivatalos szervek, illetve az állampolgárok részére az iratokat hozzáférhetővé és kutathatóvá teszi. Az adatszolgáltatás az érvényben lévő jogi szabályozás keretei között kell, hogy történjen. A levéltár feladatai közé kell sorolni az illetékeségébe tartozó iratképző szervek iratkezelésének és irattározásának felügyeletét is. A kurzus célja, hogy a fenti levéltári feladatkörökkel megismertesse a hallgatókat. Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> a hallgató - megismeri a levéltárak adatszolgáltatási és iratkezelési feladatait - képes használni a megszerzett ismereteket <i>képesség:</i> - a problémamegfogalmazás, önálló ítéletalkotás képessége - önálló vélemény megfogalmazása <i>attitűd:</i> - korrekten, szakszerűen kifejezni ki magát szóban és írásban - önálló felkészülés során kellő mértékben tájékozódni - a levont következtetéseiket közérthetően bemutatni <i>autonómia és felelősség:</i> -- tudatosan képviseli a történettudomány által alkalmazott módszereket - nyitott a sokszínű etnikai és felekezeti szempontok megértésére	
Tantárgy tematikus leírása: Gyakorlat: 1. A levéltárak kettős — igazgatási és örökségvédelmi — funkciója 2. A szolgáltató levéltár fogalma 3. A levéltári anyagot használó célközönség igényeit kielégítő szolgáltatások bevezetése és működtetése a hagyományos levéltári alapeladatok mellett – ügyfélszolgálat, kutatószolgálat, információközvetítés 4. Új típusú kutatási segédletek kifejlesztése és széleskörű hozzáféréseinek biztosítása 5. magánszemélyek számára az állampolgári jogok érvényesítéséhez szükséges közhiteles információk biztosítása 6. Az iratokban felhalmozott ismeretanyag bemutatása és közvetítése 7. A levéltárak oktatási és képzési tevékenysége 8. Levéltári gyakorlat 9. Zárthelyi dolgozat 10. Az iratkezelés fogalma, célja, szabályai 11. Törvényi háttér 12. Az iratkezelés szervezete 13. Levéltári gyakorlat 14. Zárthelyi dolgozat	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: rendszeres óralátogatás (a szabályoknak megfelelően), részvétel a levéltári gyakorlatokon, a zárthelyi dolgozatok megírása, referátum készítése vállalt témából. A referátumi témák részben megfelelnek az órák tematikájának. Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A gyakorlati jegy megszerzéséhez a referátum mellett a két zárthelyi dolgozat megírása szükséges. A zárthelyi dolgozatot legalább 50% + 1 pont szinten kell teljesíteni, 50-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles. A gyakorlati jegy a referátum, az órai részvétel és a zárthelyi dolgozat jegyeinek átlaga. Javítási lehetőség a vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint.	
Kötelező irodalom: - 1992. évi LXIII. törvény a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról - 335/2005. (XII. 29.) Kormányrendelet a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről - <u>A közlevéltárak és a nyilvános magánlevéltárak tevékenységével összefüggő szakmai követelményekről szóló 27/2015. (V. 27.) EMMI rendelet</u> - Segédanyag a közfeladatot ellátó szervek (önkormányzati hivatalok, szakigazgatási szervek) egyedi iratkezelési szabályzatának elkészítéséhez - http://mnl.gov.hu/mnl/keml/iratkezelesi_szabalyzat_irattari_terv	

- 2009. évi CLV. tv. a minősített adat védelméről; 2011. évi CXII. tv. az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
- Haraszti Viktor: Versengő alapjogok a levéltári kutatásban. Levéltári Közlemények, 74. (2003) 3–32.

Ajánlott irodalom:

Szilágyi Károly – Jóri András – Szabó Máté Dániel: Az információszabadság elektronikus kézikönyve. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft., Bp. 2008. Online dokumentum: <http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/informacioszabadsag/index.html>

Majtényi László: Az információs szabadságok: adatvédelem és a közérdekű adatok nyilvánossága. Complex, Bp. 2006.

Jóri András: Adatvédelmi kézikönyv. Elmélet, történet, kommentár. Osiris, Bp. 2005.

Tantárgy neve: Új- és jelenkori kormányzattörténet II.	Tantárgy Neptun kódja: BTTON501ARC Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Csíki Tamás, egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 5.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: Az előadás feladata a 20. századi (I. világháborút követő) államrendszerek sajátosságainak, illetve intézményeinek bemutatása, de kitér a kormányzati, a megyei és a helyi tisztviselői kar társadalomtörténetére is.	
Fejlesztendő kompetenciák:	
tudás:	
- Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel.	
- Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.	
képesség:	
- Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére.	
- Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.	
attitűd:	
- Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit.	
- Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét.	
autonómia és felelősség:	
- Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.	
- A történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.	
- Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.	
Tantárgy tematikus leírása:	
1. Az 1918-as polgári demokratikus köztársaság állami és kormányzati rendszere	
2. A Tanácsköztársaság államszervezete	
3. A Horthy-korszak államszervezete és kormánya	
4. Megyei és városi közigazgatás a Horthy-korszakban	
5. A falusi társadalmak önkormányzatai a két világháború között	
6. Az állami és a megyei bürokrácia a két világháború között	
7. Állam és kormányzat a II. világháború időszakában	
8. A nyilas diktatúra állama és kormánya	
9. A szovjetizálás éveinek kormánya (1944-1949)	
10. A hivatalnoki apparátus változása 1944 és 1949 között	
11. A pártállam és intézményei	
12. A tanácsok működése	
13. A nómenklatúra	
14. Kormányzat a diktatúra bukása után	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Az aláírás feltétele a rendszeres óralátogatás (a Tanulmányi és Vizsgaszabályzatban foglaltak alapján a maximális hiányzás nem haladhatja meg a féléves óraszám	

40%-át); a félév végén kollokvium.

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A kollokvium teljesítésének módja írásbeli és szóbeli rész. (A tesztből álló írásbelin legalább 50%-ot kell teljesíteni, 50-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles. A szóbelin a hallgató tudásanyagát, érvelését és vitakészségét 1-től 5-ig terjedő skálán mérem. A kollokvium végeredménye a két jegy átlaga, ha bármelyik elégtelen, ismételni kell a vizsgát.)

Kötelező irodalom:

Magyar alkotmánytörténet. Szerk. Mezey Barna. Bp., Osiris, 1996.

Huszár Tibor: Az elitől a nómenklatúráig. Bp., Corvina, 2007.

Romsics Ignác: Magyarország története a XX. században. Bp., Osiris, 1999.

Takács Tibor: Döntéshozók. Városi elit és városi önkormányzat Nyíregyházán a XX. század első felében. Bp., L'Harmattan, 2008.

Harasymiw, B.: Political Elit. Recruitment in the Soviet Union. London, MacMillan, 1984.

Ajánlott irodalom:

A magyarországi polgári államrendszerek. Szerk. Pölöskei Ferenc - Ránki György. Bp., Tankönyvkiadó, 1981.

Föllmer, M.: Die Verteidigung der bürgerlichen Nation. Industrielle und hohe Beamte in Deutschland und Frankreich 1900–1930. Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht, 2002.

Szabolcs Ottó: Köztisztviselők az ellenforradalmi rendszer társadalmi bázisában. Bp., Akadémiai, 1965.

Tantárgy neve: Latin nyelvű levéltári források II.	Tantárgy Neptun kódja: BTON503ARC / BTTOL503ARC Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Nagy Gábor egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 5.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: segíteni a hallgatókat gyakorlat keretében ismerkedni latin nyelvű levéltári forrásokkal. A szemináriumon foglalkozunk természetesen a feldolgozott források értelmezésével, a további kutatások során való felhasználhatóságukkal, stb. Ismételt szóba kerülnek olyan paleográfiai és nyelvi alapismereteket, amelyek lehetővé teszik e források hasznosítását. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: a hallgató - tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel, - ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit képesség: a hallgató képes - értelmezni a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát, - átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni, - történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben ismereteket önálló elsajátítani, rendszerezni, - hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket, - a lehetőségek szerint helytálló bírálatot vagy véleményt megfogalmazni az adott témáról - eredeti ötletek és kérdések felvetésére attitűd: a hallgató - tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. - a történettudomány gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. - mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. - törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. - igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. - törekszik az információkat, érveket és elemzéseket különböző szempontok szerint átgondolni és bemutatni. autonómia és felelősség:	

a hallgató - felelősséget vállal anyanyelvű és idegen nyelvű szakmai szövegeiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek, - a történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében. - tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait. - nyitott a magyar és más kultúrák hátterére	
Tantárgy tematikus leírása: Gyakorlat 1. Bevezetés 2. MOL A 57 3. 608–610. 3. MOL A 57 3. 608–610. 4. MOL A 57 3. 1070–1071. 5. MOL A 57 4. 316–317. 6. MOL A 57 4. 263–264. 7. MOL A 57 4. 238–239. 8. MOL A 57 4. 347–348. 9. MOL A 57 4. 417–418. 10. MOL A 57 4. 598–599. 11. MOL A 57 5. 284–286. 12. MOL A 57 5. 284–286. 13. A feldolgozott anyagok áttekintése 14. Zárthelyi dolgozat a félév anyagából, kurzus zárás	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: - Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A gyakorlati jegy egyrészt az órai munkán alapul, másrészt a zh eredményén. A zh értékelése: 50%-tól elégséges, 65%-tól közepes, 80%-tól jó, 90%-tól jeles.	
Kötelező irodalom: <i>Bessenyei József – Tóth Péter – Tringli István:</i> Latin-német-magyar paleográfiai szöveggyűjtemény. Miskolc, 1996. <i>Finály Henrik:</i> A latin nyelv szótára. Franklin K., Bp., 1884. (http://latin.oszk.hu/cgi-bin3/index.cgi) MOL A 57 3., 4. 5. kötet (https://archives.hungaricana.hu/en/libriregii/) adott részei	
Ajánlott irodalom: <i>Fazekas István:</i> Iratkezelés a polgári kor előtt. In: Levéltári kézikönyv (szerk. Körmeny Lajos), Buda-pest 2009, 357–366. <i>Jakó Zsigmond:</i> A latin írás története. Bp., 1987 <i>Nagy Gábor:</i> „Tu patriae, illa tuis vivet in historiis”. Előkészület egy új Istvánffy Miklós életrajzhoz. In: Századok 141(2008):5 1209–1248.	

Tantárgy neve: Német nyelvű levéltári források	Tantárgy Neptun kódja: BTTON504ARC Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Viskolcz Noémi főiskolai tanár	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 5.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A kurzus a BA szakon belüli Levéltári specializáció részeként differenciált ismereteket nyújt a magyarországi német nyelvű források tipológiáját illetően és a gyakorlatok során a források olvasásával és értelmezésével képet nyerhet a hallgató a német nyelvű írásbeliségről a középkortól az újkorig bezárólag.	
Fejlesztendő kompetenciák: tudás: - ismeri a magyarországi levéltárak német nyelvű irattípusait és az alapvető szakkifejezéseket képesség: - képes a német nyelvű forrásokat elolvasni és értelmezni attitűd: - képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét autonómia és felelősség: - tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja	

más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait - nyitott a magyar és más kultúrák hátterére	
Tantárgy tematikus leírása: Gyakorlat 1. Bevezetés, kurzuskövetelmények, feladatok kiosztása 2. Németek a Magyar Királyságban a középkor és újkor folyamán 3. Német írásbeliség és nyelvhasználat Magyarországon 4. Levéltárak és forrástípusok 5. Forrásolvasási gyakorlat: szerződés 6. Forrásolvasási gyakorlat: kérvény 7. Forrásolvasási gyakorlat: összeírás 8. Forrásolvasási gyakorlat: végrendelet 9. Forrásolvasási gyakorlat: levél 13. A német nyelvű források kiadásának elvei és gyakorlata 14. Zárthelyi dolgozat, kurzuszárás	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: nincs	
Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: Az aláírás megszerzéséhez a gyakorlatok látogatása a Tanulmányi és vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint kötelező. A gyakorlati jegyhez az órán mutatott aktivitást és a zárthelyi dolgozatot veszem figyelembe. A zárthelyi dolgozat a kötelező irodalmak ismeretén és egy német nyelvű szöveg átírásán alapul. A feladatlapot legalább 50% + 1 pont szinten kell teljesíteni, 50-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles.	
Kötelező irodalom: <i>Bariska István:</i> Német forrásszöveg olvasási gyakorlatok I. Bevezetés és példatár. (Levéltári módszertani füzetek 3.). Bp. 1984. <i>Bariska István:</i> Német forrásszöveg olvasási gyakorlatok II. Szövegfeldolgozások és magyarázatok. (Levéltári módszertani füzetek 3.). Bp. 1984. <i>Karin Schneider:</i> Paläographie und Handschriftenkunde für Germanisten: Eine Einführung. Berlin. De Gruyter, 2014.	
Ajánlott irodalom: <i>Kenyeres István:</i> Német paleográfia. In: Körmeny Lajos szerk.: Levéltári kézikönyv. Bp. Osiris, 2009, 57–59. (Osiris Kézikönyvek) <i>Szende Katalin:</i> A magyarországi középkori német nyelvű források kiadásának elvei és gyakorlata. FONS 7. (2000) 49-62. http://epa.oszk.hu/03300/03304/00019/pdf/EPA03304_fons_2000_01_049-062.pdf	

Tantárgy neve: Gazdasági szervek és magánszemélyek irattermelése az újkorban I.		Tantárgy Neptun kódja: BTTON505AR2 Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Süttő Szilárd, egy. docens		
Közreműködő oktató(k):		
Javasolt félév: 5.	Előfeltétel: nincs	
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium.	
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali	
Tantárgy feladata és célja: A tantárgy célja a központi gazdasági kormánysszervek, a gazdasági érdekképviseleti szervek, a gazdasági ügyekért felelős önkormányzati szervek, a cégek és testületek szervezetének, működésének és iratképzésének a megismerése, a gazdaságra vonatkozó egyéb írásos dokumentumok áttekintése.		
Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> A hallgató ismerje a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. <i>képesség:</i> A hallgató legyen képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. <i>attitűd:</i> A hallgató fejlesszen ki igényességet az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. <i>autonómia és felelősség:</i> A hallgató alakítson ki olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.		
Tantárgy tematikus leírása:		
Előadás: 1. Az újkor gazdasági fejlődésének fő vonásai. 2. A gazdaságirányítás központi szervei. 3. A gazdasági ügyekért felelős önkormányzati szervek iratai.		

4. A céges iratok. 5. A nagybirtok igazgatásának intézményei. 6. A kamarák írásbelisége. 7. A szövetkezetek iratai. 8. A tőkés hitelszervezetek kialakulása és ezek iratai. 9. Az írógép térhódítása a gazdasági életben. 10. A gyorsírás és alkalmazása. 11. Vállalati iratfajták. 12. Irattári rendszerek és segédleteik. 13. Az iratselejtezés. 14. Összefoglalás.	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Aláírás nyeresének feltétele az előadás látogatása vagy az annak anyagára épülő zárthelyi dolgozat utolsó előtti órán való eredményes megírása, egyszeri javítási lehetőséggel. Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: Szóbeli kollokvium, ötfokozatú (1–5).	
Kötelező irodalom: – Levéltári kézikönyv. Szerkesztette Körmeny Lajos. Budapest, Osiris Kiadó / Magyar Országos Levéltár, 2009. 212–219., 345–366., 391–395. – <i>Neuß, Erich</i> : Aktenkunde der Wirtschaft. Teil 1, Kapitalistische Wirtschaft, Berlin (Ost), Rütten & Loening, 1954. Ajánlott irodalom: – <i>Ila Bálint</i> : Az írásbeliség szerepe a XVII. századi gazdasági igazgatásban. In: Levéltári Közlemények, 24. (1946) 27–46. – <i>Kovács Imre</i> : Slowakische Elemente in den auf Ungarisch geführten Kammerbüchern von Nagyszombat (Trnava) aus dem XVI. und XVII. Jahrhundert. In: Slavica 1963/2. sz. 85–107. – <i>Meisner, Heinrich Otto</i> : Aktenkunde. Berlin, Mittler, 1935. – <i>Nagy István</i> : A Magyar Kamara 1686–1848. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1971.	
Tantárgy neve: Kormányzati és egyéb iratképző szervek a mai Magyarországon	Tantárgy Neptun kódja: BTTON506AR2 Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Csíki Tamás, egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 6.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: Az előadás feladata, hogy megismertesse az egyes állami, gazdasági és társadalmi szervezetek működését a mai Magyarországon, iratkezelésük legfontosabb sajátosságait, és az ennek nyomán keletkező, a történeti kutatásokban is hasznosítható forrásokat.	
Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. – Összefüggéseiben értelmezi a történettudományhoz általában kapcsolódó, munkavállalással, vállalkozással kapcsolatos szabályokat, előírásokat. <i>képesség:</i> – Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket. – Képes megoldási javaslatokat adni a történeti-társadalmi elemzés során felmerülő problémák értelmezésére, az alapszakon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására. <i>attitűd:</i> – Tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit. – Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. – Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására. <i>autonómia és felelősség:</i> – Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.	
Tantárgy tematikus leírása: 1. A törvényhozás	

2. A kormányzás, a minisztériumok
3. A szakigazgatás szervei
4. A megyei és városi közigazgatás
5. Az igazságszolgáltatás apparátusa
6. Oktatási, kulturális és szociális intézmények
7. A szakmai érdekképviselők
8. A pártok és egyéb politikai szervezetek
9. Egyesületek
10. Gazdasági szervezetek (vállalatok)
11. Az egyházak
12. A Központi Statisztikai Hivatal
13. Állami, egyházi és magánlevéltárak
14. Az iratok kutathatóságának szabályai

Félévközi számonkérés módja és értékelése: Az aláírás feltétele a rendszeres óralátogatás (a Tanulmányi és Vizsgaszabályzatban foglaltak alapján a maximális hiányzás nem haladhatja meg a féléves óraszám 40%-át); a félév végén kollokvium.

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A kollokvium teljesítésének módja írásbeli és szóbeli rész. (A tesztből álló írásbelin legalább 50%-ot kell teljesíteni, 50-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles. A szóbelin a hallgató tudásanyagát, érvelését és vitakészségét 1-től 5-ig terjedő skálán mérem. A kollokvium végeredménye a két jegy átlaga, ha bármelyik elégtelen, ismételni kell a vizsgát.)

Kötelező irodalom:

Levéltári kézikönyv. Szerk. Körmendy Lajos. Bp., Osiris, 2009.

Stier Miklós-Szász Zoltán: A helytörténetírás módszertani kérdései. Bp., Népművelési Iroda, 1980.

Minden, amit az iratkezelésről tudni kell. Szerk. Varga László. Bp.-Pécs. Dialóg Campus, 2016.

Greene, M.: The Power of Meaning. The Archival Mission in the Postmodern Age. American Archivist, 65. (2002) 42-55.

Ajánlott irodalom:

Mikó Zsuzsanna: Államszervezet és közigazgatás Magyarországon 1945-től napjainkig. Bp., Dialóg Campus, 2017.

Petrétei József: Magyar alkotmányjog. II. Államszervezet. Bp.-Pécs, Dialóg Campus, 2005.

Lawrence, Susan: Privacy and the Past. Research, Law, Archives, Ethics. New Brunswick, Rutgers University Press, 2016.

Tantárgy neve: Levéltári adatszolgáltatás és iratkezelés II.		Tantárgy Neptun kódja: BTTON405AR2
		Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
		Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Horváth Emőke		
Közreműködő oktató(k):		
Javasolt félév: 6.	Előfeltétel: Levéltári adatszolgáltatás és iratkezelés I.	
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy	
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali	
Tantárgy feladata és célja: A levéltár az iratörzés és feldolgozás mellett adatokat szolgáltat, és a különböző hivatalos szervek, illetve az állampolgárok részére az iratokat hozzáférhetővé és kutathatóvá teszi. Az adatszolgáltatás az érvényben lévő jogi szabályozás keretei között kell, hogy történjen. A levéltár feladatai közé kell sorolni az illetékeségébe tartozó iratképző szervek iratkezelésének és irattározásának felügyeletét is. A kurzus folytatja a fenti levéltári feladatkörök megismertetését. Az ismereteket a hallgatók a levéltári gyakorlat során mélyítik el.		
Fejlesztendő kompetenciák:		
tudás: a hallgató - megismeri a levéltárak adatszolgáltatási és iratkezelési feladatait - képes használni a megszerzett ismereteket		
képesség: - a problémamegfogalmazás, önálló ítéletalkotás képessége - önálló vélemény megfogalmazása		
attitűd:		

- korrekten, szakszerűen kifejezni ki magát szóban és írásban - önálló felkészülés során kellő mértékben tájékozódni - a levont következtetéseiket közérthetően bemutatni autonómia és felelősség: -- tudatosan képviseli a történettudomány által alkalmazott módszereket - nyitott a sokszínű etnikai és felekezeti szempontok megértésére	
Tantárgy tematikus leírása: Gyakorlat: 1. Az iratkezelés fogalma, célja, szabályai 2. Törvényi háttere 3. Az iratkezelés szervezete 4. Az iratok rendszerezése 5. Az iratok nyilvántartása 6. Hozzáférés az iratokhoz, az iratok védelme 7. Levéltári gyakorlat 8. Zárthelyi dolgozat 9. Irattárba helyezés 10. Átmeneti és központi irattár 11. Selejtezés, megsemmisítés 12. Levéltárba adás 13. Levéltári gyakorlat 14. Zárthelyi dolgozat	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: rendszeres óralátogatás (a szabályoknak megfelelően), részvétel a levéltári gyakorlatokon, a zárthelyi dolgozatok megírása, referátum készítése vállalt témából. A referátumi témák részben megfelelnek az órák tematikájának.	
Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A gyakorlati jegy megszerzéséhez a referátum mellett a két zárthelyi dolgozat megírása szükséges. A zárthelyi dolgozatot legalább 50% + 1 pont szinten kell teljesíteni, 50-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles. A gyakorlati jegy a referátum, az órai részvétel és a zárthelyi dolgozat jegyeinek átlaga. Javítási lehetőség a vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint.	
Kötelező irodalom: - 1992. évi LXIII. törvény a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról - 335/2005. (XII. 29.) Kormányrendelet a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről - <u>A közlevéltárak és a nyilvános magánlevéltárak tevékenységével összefüggő szakmai követelményekről szóló 27/2015. (V. 27.) EMMI rendelet</u> - Segédanyag a közfeladatot ellátó szervek (önkormányzati hivatalok, szakigazgatási szervek) egyedi iratkezelési szabályzatának elkészítéséhez - http://mnl.gov.hu/mnl/keml/iratkezelesi_szabalyzat_irattari_terv - 2009. évi CLV. tv. a minősített adat védelméről; 2011. évi CXII. tv. az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról Haraszti Viktor: Versengő alapjogok a levéltári kutatásban. Levéltári Közlemények, 74. (2003) 3–32.	
Ajánlott irodalom: Szilágyi Károly – Jóri András – Szabó Máté Dániel: Az információszabadság elektronikus kézikönyve. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft., Bp. 2008. Online dokumentum: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/informacioszabadsag/index.html Majtényi László: Az információs szabadságok: adatvédelem és a közérdekű adatok nyilvánossága. Complex, Bp. 2006. Jóri András: Adatvédelmi kézikönyv. Elmélet, történet, kommentár. Osiris, Bp. 2005.	

Tantárgy neve: Gazdasági szervek és magánszemélyek irattermelése az újkorban II.	Tantárgy Neptun kódja: BTTON605ARC
	Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
Tantárgyelem: kötelező	
Tárgyfelelős: Dr. Süttő Szilárd, egy. docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 6.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium

Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A tantárgy célja a magánszemélyek újkori irattermelésének a bemutatása, különös tekintettel a társadalmi és műfaji sajátosságokra, a nyelv és az íráskép változásainak sajátosságaira. Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> A hallgató legyen tisztában a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. <i>képesség:</i> A hallgató legyen képes értelmezni a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát.. <i>attitűd:</i> A hallgató törekedjen történeti tudásának folyamatos fejlesztésére.. <i>autonómia és felelősség:</i> A hallgató képviseli tudatosan azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és fogadja el más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait	
Tantárgy tematikus leírása:	
Előadás: 1. A személyiség és személyesség jelentősége a konfesszionizmus korszakában. 2. Az írni-olvasni tudás elterjedése. 3. A magánjogi írásbeliség újkori fejlődése. 4. Az arisztokrácia végrendeletei és missilisei. 5. A köznemesi végrendeletek és missilisek. 6. A városi és mezővárosi polgárság végrendeletei és missilisei. 7. A paraszti írásbeliség kezdetei. 8. A nemesség írásbeli nyelvhasználatának megoszlása. 9. A kora újkori latinság sajátosságai. 10. A német nyelvű iratok írásképének átalakulása. 11. Titkosírások és láthatatlan tinták. 12. A nagyobb családi levéltárak. 13. A személyi hagyatékok kezelése. 14. Összefoglalás.	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Aláírás nyeresének feltétele az előadás látogatása vagy az annak anyagára épülő zárthelyi dolgozat utolsó előtti órán való eredményes megírása, egyszeri javítási lehetőséggel. Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: Szóbeli kollokvium, ötfokozatú (1–5).	
Kötelező irodalom: – Levéltári kézikönyv. Szerkesztette Körmendy Lajos. Budapest, Osiris Kiadó / Magyar Országos Levéltár, 2009. 284–285., 348–356., 447–450. – Ziegler, Ernst – Hochuli, Jost: Hefte zur Paläographie des 13. bis 20. Jahrhunderts aus dem Stadtarchiv (Vadiana) Sankt Gallen. 8 Bde, Rorschach, Löpfe-Benz, 1985–1989. Ajánlott irodalom: – Bakács István: A családi levéltárak szerkezeti problémái. In: Levéltári Közlemények, 31 (1960) 160–174. – Bakács István: A missilis. In: Levéltári Közlemények, 1966/1. sz. 17–31. – Gerlich, Wilhelm: Die Entzifferung von historischen Geheimschriften. In: Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs 1 (1948) 445–469.	

Tantárgy neve: Levéltári adatvédelem	Tantárgy Neptun kódja: BTTON606ARC Tárgyfelelős intézet: Történettudományi Intézet Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Horváth Zita egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): -	
Javasolt félév: 6.	Előfeltétel: -
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali / levelező
Tantárgy feladata és célja:	

A szeminárium célja a magyarországi levéltárakra vonatkozó adatvédelmi szabályzások áttekintése. A levéltárak használatát és adatkezelését a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény és a hozzá kapcsolódó egyéb jogszabályok rendezik. A levéltár célja, hogy – elsősorban a közfeladatot ellátó szervek – maradandó értékű iratait kezelje és nem a személyes adatok nyilvántartása. A levéltári anyagban lévő személyes adatok kezelését a törvény megfelelően szabályozza.

Fejlesztendő kompetenciák:

tudás:

A hallgató ismeri a levéltári adatvédelem törvényi szabályozását, a szabályok fő vonalait és az az adatvédelem intézményrendszerét.

képesség:

A hallgató képes a különböző levéltárakban kezelésre kerülő adatokat adatvédelmi szempontból elkülöníteni és rendszerezni

attitűd:

A hallgató érti és elfogadja az adatvédelem fontosságát.

autonómia és felelősség:

A hallgató tudatos és törvény követő állampolgárként naprakészen tájékozott az adott szakterületen.

Tantárgy tematikus leírása:

Gyakorlat

1. Alkotmányos alapok
2. A személyiségi jogok tartalma, megsértése, védelme
3. Az adatvédelem törvényi szabályozása
4. A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény alapvető rendelkezései
5. Az adatvédelem intézményrendszere, az országgyűlési biztos
6. Az adatvédelem különös szabályai: büntetőjogi védelem; a Polgári Törvénykönyv; személyi adat és lakcímnnyilvántartás; kutatás és közvetlen üzletszerzés célját szolgáló adatkezelés; egészségügyi adatok kezelése; egyezmény a személyek védelméről a személyes adatok gépi feldolgozása során.
7. Titokfajták, titokvédelem: magántitok, üzleti- és banktitok; államtitok, szolgálati titok; felmentés a titoktartási kötelezettség alól.
8. A tudományos kutatásra vonatkozó különleges szabályozás: titkosszolgálati tevékenység feltárása; köziratok, levéltárak, magánlevéltárak; a levéltári anyag védelme; levéltári szakfelügyelet.
- 9-13. Konkrét esettanulmányok bemutatása
14. Zárthelyi dolgozat

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

A félév során minden hallgatónak a vállalt témából prezentációt kell bemutatni (kb. 35-40 perc-ben ppt formában). Emellett a témához illeszkedő forrás bemutatásával és elemzésével saját szempontokat és kérdéseket vet fel az órán.

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

A gyakorlati jegy megszerzéséhez zárthelyi dolgozat megírása szükséges. A teszt részből és esszéből álló feladatlapot legalább 50% + 1 pont szinten kell teljesíteni, 50-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles.

A gyakorlati jegy a prezentáció, az órai részvétel aktivitása és a zárthelyi dolgozat jegyeinek átlaga.

Javítási lehetőség a vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint.

Kötelező irodalom

Levéltári kézikönyv. Szerk. Körmendy Lajos. Bp. 2009. 279–343. (Lakos János, Szögi László, Mikó Zsuzsanna és Küntler Ferenc szerzői részei)

1992. évi LXIII. törvény a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról

1995. évi LXV. törvény az államtitokról és a szolgálati titokról

1995. évi LXVI. törvény a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről
7/2002. (II. 27.) NKÖM rendelet a Levéltári Kollégiumról és a levéltári szakfelügyeletről

Ajánlott irodalom

nem releváns	
Tantárgy neve: Levéltári gyakorlat I.	Tantárgy Neptun kódja: BTTON603AR2 Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Süttő Szilárd, egy. docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 6.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A gyakorlat során a hallgatók gyakorlott levéltárosok vezetésével megismerkednek a mindennapi levéltári feladatokkal (pl. iratkezelés, kutatószolgálat, ügyfélszolgálat, rendezés, segédletkészítés, selejtezés). Fejlesztendő kompetenciák: tudás: A hallgató legyen tisztában a történet- és levéltártudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel. képesség: A hallgató értelmezze a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti, levéltári beágyazottságát. attitűd: A hallgató törekedjen szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre. autonómia és felelősség: A hallgató működjön együtt hatékonyan a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel.	
Tantárgy tematikus leírása:	
	Gyakorlat: A hallgató érdeklődésének és a lehetőségeknek, illetve az adott intézmények fogadókészségének megfelelően, mindig egyetemi jóváhagyással kéthetes gyakorlatot végez a Magyar Országos Levéltárban, illetve valamely önkormányzati vagy szaklevéltárban. Megismerkedik az adott levéltári anyag rendszerével és rendjével, raktározásával, nyilvántartásával. Felügyelet mellett részt vesz a napi levéltári munkában. Konkrét feladatait (pl. iratkezelés, kutatószolgálat, ügyfélszolgálat, rendezés, segédletkészítés, selejtezés) az a levéltáros határozza meg, akinek vezetésével a gyakorlatot végzi.
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Aláírás nyeresének feltétele a gyakorlat teljesítése. Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: Gyakorlati jegy, mely az adott levéltárnak a hallgató munkáját minősítő értékelésén alapul.	
Kötelező irodalom: – Brenneke, Adolf – Leesch, Wolfgang: Archivkunde. Ein Beitrag zur Theorie und Geschichte des europäischen Archivwesens; mit einem Lebensbild Adolf Brennekes. Bearbeitet nach Vorlesungsnachschriften und Nachlasspapieren und ergänzt von Wolfgang Leesch. (Nachdruck der Originalausgabe Leipzig 1953) München – New York, Saur, 1988. – Levéltári kézikönyv. Szerkesztette Körmeny Lajos. Budapest, Osiris Kiadó / Magyar Országos Levéltár, 2009. 85–171., 279–343., 466–488.; 507–523.; 567–575. Ajánlott irodalom: – Levéltári ismeretek kézikönyve. Szerkesztette Endrényi Ferenc. Budapest, Tankönyvkiadó, 1980. – Ember Győző: Levéltári terminológiai lexikon. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1982. – Süttő Szilárd: Az Anjou- és Zsigmond-kor határán (két okmánytár regesztái). In: Magyar Levéltárosok Egyesülete két konferenciája. Kaposvár 2002. szeptember 4–6. Budapest, Balassi Intézet 2003. május 14. Szerkesztette: Böör László. Budapest, Magyar Levéltárosok Egyesülete, 2003. 117–123. – Süttő Szilárd: Zur Frage der Rechtsprechung des Palatins und des Hofrichters in den letzten Jahren König Ludwigs des Großen von Ungarn. In: Wiener Archivforschungen. Festschrift für den ungarischen Archivdelegierten in Wien, István Fazekas. Herausgegeben von Zsuzsanna Cziráki, Anna Fundárková, Orsolya Manhercz, Zsuzsanna Peres und Márta Vajnági. (Publikationen der ungarischen Geschichtsforschung in Wien, Bd. X.) Wien, Institut für Ungarische Geschichtsforschung in Wien; Ungarische Archivdelegation beim Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Wien, 2014. 35–40.	
Tantárgy neve: Levéltári gyakorlat II.	Tantárgy Neptun kódja: BTTON602ARC Tárgyfelelős intézet: Történettudományi Intézet

	Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Horváth Zita egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): -	
Javasolt félév: 6.	Előfeltétel: -
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlat
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali / levelező
Tantárgy feladata és célja: A gyakorlat során a hallgatók gyakorlott levéltárosok vezetésével tovább folytatják a szakmai gyakorlatot és részt vesznek a levéltári munkákban (pl. iratkezelés, kutatószolgálat, ügyfélszolgálat, rendezés, segédletkészítés, selejtezés, tájékoztatás). Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> A hallgató legyen tisztában a történet- és levéltártudomány aktuális kutatási kérdéseivel, a levéltárosi munka különböző aspektusaival <i>képesség:</i> A hallgató értelmezze a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti, levéltári beágyazottságát. <i>attitűd:</i> A hallgató törekedjen szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre. <i>autonómia és felelősség:</i> A hallgató működjön együtt hatékonyan a történettudomány szakterületéhez kapcsolódó hazai és nemzetközi közösségekkel.	
Tantárgy tematikus leírása: Gyakorlat A lehetőségeknek, illetve az adott intézmények fogadókészségének megfelelően a hallgató újabb kétéves gyakorlatot végez a Magyar Nemzeti Levéltár valamelyik intézményében, illetve valamely önkormányzati vagy szaklevéltárban. Megismerkedik az adott levéltári anyag rendszerével és rendjével, raktározásával, nyilvántartásával. Felügyelet mellett részt vesz a napi levéltári munkában. Konkrét feladatait (pl. iratkezelés, kutatószolgálat, ügyfélszolgálat, rendezés, segédletkészítés, selejtezés) az a levéltáros határozza meg, akinek vezetésével a gyakorlatot végzi.	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Aláírás nyeresének feltétele a gyakorlat teljesítése. Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: Gyakorlati jegy, mely az adott levéltárnak a hallgató munkáját minősítő értékelésén alapul.	
Kötelező irodalom: Levéltári kézikönyv. Szerkesztette Körmendy Lajos. Budapest, Osiris Kiadó / Magyar Országos Levéltár, 2009. 85–171., 279–343., 466–488.; 507–523.; 567–575. Ajánlott irodalom: Levéltári ismeretek kézikönyve. Szerk. Endrényi Ferenc. Budapest, Tankönyvkiadó, 1980.	

MUZEOLÓGIA SPECIALIZÁCIÓ

Tantárgy neve: Bevezetés a művészettörténetbe Art History, an Introduction	Tantárgy Neptun kódja: BTTON305MUS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
	Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Gyulai Éva doc.	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 3.	Előfeltétel: –
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: Az előadás a művészeti irányzatok, a legfontosabb korstílusok történetének fejlődését tárgyalja az antikvitástól a jelenkorig. A hallgatók megismerik a művészettörténet mint tudomány fogalmát és tárgykörét, viszonyát a rokondiszciplinákhoz, a művészettörténeti kronológia alapjait, a művészeti ágakat és a legfontosabb műfajokat, valamint a művészettörténet módszereit, fogalmi rendszerét és terminológiáját. A képzésben sor kerül az egyetemes és a magyarországi képzőművészet kiemelkedő	

alkotásainak és művészeinek bemutatására, elemzésére, az egyes művek, művészeti pályák és a korstílusok kölcsönhatásának tárgyalására. Az előadást projektoros vetítés kíséri.

Fejlesztendő kompetenciák:

tudás:

a hallgató

- megismeri a művészettörténet alapvető folyamatait,
- ismeri és használja az írásos és képi források elemzésének módszereit

képesség:

a hallgató képes

- a történettudomány/művelődéstörténet újabb eredményeinek megismertetésére az olvasott szakirodalmak alapján
- a lehetőségek szerint helytálló bírálatot vagy véleményt megfogalmazni az adott témáról
- eredeti ötletek és kérdések felvetésére

attitűd:

a hallgató törekedik

- korrekten, szakszerűen kifejezni ki magát szóban és írásban
- önálló felkészülés során kellő mértékben tájékozódni
- a levont következtetéseiket közérthetően bemutatni

autonómia és felelősség:

a hallgató

- a történelemtudomány területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében
- tudatosan képviseli a történettudomány által alkalmazott módszereket
- nyitott a sokszínű etnikai és felekezeti szempontok megértésére

Tantárgy tematikus leírása:

Előadás:

1. Az őskőr és az ókori Kelet művészei és művészete
2. Az archaikus és a klasszikus görög művészet és kiemelkedő alkotásai, a hellnizmus kultúrája
3. A klasszikus és császárkori Róma képzőművészete és építésze
4. A középkori építészet és képzőművészet, a kódexek művészete
5. A reneszánsz mint korstílus; a kései reneszánsz Kelet-Közép-Európában
6. Képtár-látogatás
7. A manierizmus és a barokk
8. Copf stílus, klasszicizmus, biedermeier: egyetemes és magyarországi művészet
9. Zárthelyi dolgozat
10. Historizmus és izmusok a modern művészetben
12. Az avantgarde
13. A jelenkor művészete és intézményei
14. Kurzuszárás, kitekintés

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

1 zárthelyi dolgozat a 8. témát követően a témákhoz kapcsolódó előadások anyagából és kötelező olvasmányokból. Értékelés: 2. 30%, 3. 50 %, 4. 70 %, 5. 85%;

Kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

Írásbeli vagy szóbeli vizsga a tematika vizsgakérdései alapján.

Ötfokozatú (1–5) értékelés: 2. 40 %, 3. 60 %, 4. 70 %, 5. 85 %; zh beszámítása 1/3 arányban az érdemjegyre.

Kötelező irodalom:

Somorjai Ferenc: Művészettörténet. Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 2004

Wölfflin, Heinrich: Művészettörténeti alapfogalmak. Corvina, Budapest, 1969

Gombrich, E. H.: *The Story of Art.* Phaidon Press, London, 1964 (később több kiadásban) Interneten elérhető: <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.29158>

Ajánlott irodalom:

Eco, Umberto: *History of Beauty.* Rizzoli, 2004 (később több kiadásban)

Hoffmann, Werner: *A földi paradicsom.* 19. századi motívumok és eszmék. Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 1987

Bialosocki, Jan: *Régi és új a művészetben.* Szerk.: Marosi Ernő. Corvina, Budapest, 1982

Panofsky, Erwin: *A jelentés a vizuális művészetekben.* Tanulmányok. Gondolat, Budapest, 1984

Herendi Miklós: *Művészettörténet.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1993

A Corvina Kiadód Stílusok – Korszakok c. sorozata (pl. *Gellér Katalin:* *A magyar szecesszió.* Budapest, 2004 stb.)

A Magyar Nemzeti Galéria honlapja: www.mng.hu

		Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
		Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Lengyel György, egyetemi adjunktus		
Közreműködő oktató(k):		
Javasolt félév: 3.	Előfeltétel: -	
Óraszám/hét: heti 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy	
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali	
Tantárgy feladata és célja: (200-300 karakter)		
A magyarországi múzeumok munkáját meghatározó törvényi szabályozás (múzeumi, kulturális örökség védelméről szóló jogszabályok stb.) megismertetése mellett a stúdium foglalkozik az intézmények klasszifikációjával, a múzeum mint hivatal működésével. A legfontosabb azonban a múzeum alapvető elméleti és gyakorlati tevékenységi formáinak megismertetése: gyűjtemények gyarapítása, a gyűjteményi táruk nyilvántartása, a raktározás régi és modern módszerei, a kiállításrendezés elméleti és gyakorlati feladatai, a múzeumok és közönségük viszonya. Szó esik a kulturális örökségről, illetve a múzeumi tárgyról, műtárgyról mint a történettudomány forrásáról, valamint a múzeumokban folyó tudományos kutatás kérdéseiről is. A képzés során a hallgatók elsajátítják a muzeális emlék leltározási gyakorlatának ismerveit, kiállítási tématervek és forgatókönyv készítésének szabályait is.		
Fejlesztendő kompetenciák:		
tudás:		
Múzeumok működése, a kulturális örökség bemutatása a közönség számára.		
képesség:		
Képes az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére.		
Képes a szakirodalomból szerzett információk kritikus elemzésére és feldolgozására.		
Képes az információk, érvek és elemzések különböző szempontok szerinti bemutatására, átgondolására.		
attitűd:		
Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét.		
Törekszik a régészet rokon tudományterületeivel való együttműködésre.		
autonómia és felelősség:		
Felelősséget érez Magyarország és a világ kulturális örökségének megőrzéséért.		
Tantárgy tematikus leírása:		
Előadás:	Gyakorlat:	
	1. Kulturális örökség, múzeumok, a muzeológia mint diszciplína és gyakorlat; a muzeológia mint kultúra és forrástudomány	
	2. A múzeumi és örökségi törvények; a múzeumok fenntartása	
	3. A múzeumok mint hivatalok és kulturális intézmények	
	4. A múzeumok feladata: gyűjtés, megőrzés, feldolgozás, nyilvánossá tétel	
	5. A múzeumok klasszifikációja és az egyes múzeumfajták nyilvántartási rendszere	
	6. A kiállítás modern muzeológiája (tématerv, forgatókönyv, rendezés, kiállítási vezető)	
	7. Szakmai publikáció	
	8. Múzeumok és kommunikáció	
	9. A jövő múzeuma	
	10. Tanulmányi kirándulás 1	
	11. Tanulmányi kirándulás 2	
	12. Hallgatói prezentációk 1.	
	13. Hallgatói prezentációk 2.	
	14. Zárthelyi dolgozat	
Félévközi számonkérés módja és értékelése:		
Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése:		
Minden hallgató forgatókönyvet készít egy kiállításához és egy zárthelyi dolgozatot ír a kurzuson elhangzott ismeretekből; 0-50% elégtelen, 51-70% elégséges, 71-80% közepes, 81-90% jó, 91-100% jeles.		
Kötelező irodalom:		
2012. évi CLII. Törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény módosításáról		
Bátky Zsigmond: Útmutató néprajzi múzeumok szervezésére. Reprint. Néprajzi Múzeum, Budapest, 1992		
Bodó Sándor: A múzeumok világa az ezredfordulón. In: Magyarország kultúrája az ezredfordulón. Szerk.: Baán László. Média+Print, Budapest, 1997. 22–40.		
Fejős Zoltán: Útmutató néprajzi gyűjtemények értelmezésére. In: Fejős Zoltán (főszerk.): A Néprajzi Múzeum gyűjteményei. Néprajzi Múzeum, Budapest, 2000. 9–49.		

George, Adrian: The Curator's Handbook: Museums, Commercial Galleries, Independent Spaces. 2015
 Keene, Susanne: A műtárgyvédelem és a restaurálás szervezése a múzeumokban. Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest, 1999
 Korek József: A muzeológia alapjai. Tankönyvkiadó, Budapest, 1988
 Sonkoly Gábor: A kulturális örökség fogalmának értelmezési és alkalmazási szintjei = Regio 2000/4. 45–66.

Ajánlott irodalom: (legalább 1 idegen nyelvű)

Binni, Lanfranco–Giovanni, Pinna: A múzeum: Egy kulturális gépezet története és működése a 16. századtól napjainkig. Budapest, 1986
 Bogle, Elisabeth: Museum Exhibition Planning and Design. 2013.

Tantárgy neve: A műgyűjtés és a múzeumok története I. (A műgyűjtés története) History of Art Collecting and Museums I. (History of Art Collecting)	Tantárgy Neptun kódja: BTTON303MUS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Gyulai Éva doc.	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 4.	Előfeltétel: –
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A két féléves stúdium első része a műgyűjtés antik kezdetektől tartó történetével ismert meg, majd a vizsgált téma magyar történeti vonatkozásait tárgyalja, foglalkozik a magyar középkor elitjének kincstáraival, műgyűjtésével, Mátyás kiemelkedő szerepével, a Habsburg-királyok műgyűjtő gyakorlatával, az első fontos nemzetközi és hazai archeológiai leletekkel, régészeti expedíciókkal. Kiemelt értékelést kap a magyar műgyűjtés 18. századi virágkora, majd a 19. század (Pyrker, Marczibányi, Jankovich, Fejérváry, Pulszky, stb.) és a 20. század kiemelkedő magángyűjteményei (csak példaként Majovszky Pál, Kolozsvári Ernő), illetve a hadizsákmányok kérdése. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: a hallgató - megismeri a műgyűjtés folyamatait, - ismeri és használja az írásos és képi források elemzésének módszereit képesség: a hallgató képes - a történettudomány/művelődéstörténet újabb eredményeinek megismertetésére az olvasott szakirodalmak alapján - a lehetőségek szerint helytálló bírálatot vagy véleményt megfogalmazni az adott témáról - eredeti ötletek és kérdések felvetésére attitűd: a hallgató törekszik - korrekten, szakszerűen kifejezni ki magát szóban és írásban - önálló felkészülés során kellő mértékben tájékozódni - a levont következtetéseiket közérthetően bemutatni autonómia és felelősség: a hallgató - a történelemtudomány területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében - tudatosan képviseli a történettudomány által alkalmazott módszereket - nyitott a sokszínű etnikai és felekezeti szempontok megértésére	
Tantárgy tematikus leírása: Előadás: Tantárgy tematikus leírása: 1. A művészet és műgyűjtés a klasszikus antikvitásban 2. Világi és egyházi kincsek, kincstárak és műgyűjtés a középkorban 3. A reneszánsz és a műgyűjtés 4. A Habsburgok gyűjteményei 5. A magyarországi műgyűjtés a 16–18. században 6. Nemzeti ébredés, műgyűjtés, gyűjtemények és múzeumok Magyarországon – Beadandók kijelölése 7. Régészeti expedíciók, nemzetközi műkereskedelem; a modern műgyűjtés módszerei és	

helyszínei

8. A polgári korszak nagy magángyűjteményei Kelet-Közép-Európában

9. Zárthelyi

10. A műgyűjtés és intézményei a két világháború között – magángyűjtemények, nemzeti kollektívák és a világ nagy múzeumai

11. Háborúk és műkincsrablás a modern világban

12. A jelenkori műgyűjtés és intézményei

13. Múzeumlátogatás

14. A kurzus zárása

A tematika azonos a vizsgakérdésekkel.

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

1 zárthelyi dolgozat a 8. témát követően a témákhoz kapcsolódó előadások anyagából és kötelező olvasmányokból. Értékelés: 2. 30%, 3. 50 %, 4. 70 %, 5. 85%;

Kollokvium teljesítésének módja, értékelése: Kollokvium a tematika vizsgakérdései alapján.

Ötfokozatú (1–5) értékelés: 2. 40 %, 3. 60 %, 4. 70 %, 5. 85 %; zh beszámítása 1/3 arányban az érdemjegyre.

Kötelező irodalom:

Entz Géza: A magyar műgyűjtés történetének vázlata 1850-ig. Budapest, 1937

'Art collection' címszó az Encyclopaedia Britannicában (interneten: <https://www.britannica.com/art/art-collection>)

Higgonet, Anne: A Museum of One's Own: Private Collecting, Public Gift. Periscope, New York, 2009

Ajánlott irodalom:

Mravik, László: The 'Sacco di Budapest' and Depredation of Hungary, 1938-1949: Works of Art Missing from Hungary as a Result of the Second World War. Budapest, Hungarian National Gallery, 1998

Balogh Jolán: Mátyás király és a művészet. Magvető, Budapest, 1985

Koós Judith: Ráday Gedeon könyv- és műgyűjteménye a XVIII. században. Petőfi Múzeum, Aszód, 1994

Pulszky Ferenc (1814–1897) emlékére. Szerk.: *Marosi Ernő* ET AL. MTA Művészettörténeti Kutatóintézet, Budapest, 1997

Pyrker emlékkönyv. Szerk. *Hölvényi György*. Egyetemi Nyomda, Budapest–Eger, 1987

Mikó Árpád: (szerk.): Jankovich Miklós (1772–1846) gyűjteményei. MNG, Budapest, 2002

A Sotheby's honlapja: www.sothebys.com

Tantárgy neve: Segédtudományok – forrástan		Tantárgy Neptun kódja: BTTON402MUS
		Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
		Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Süttő Szilárd, egy. docens		
Közreműködő oktató(k):		
Javasolt félév: 4.	Előfeltétel: nincs	
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy	
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali	
Tantárgy feladata és célja: A kurzus célja a hallgatókkal megismertetni a történeti segédtudományokat, köztük is különösképp azokat, amelyek a forrásokkal való munka során a leginkább szükségesek. Így a félév során a hallgatóknak meg kell ismerniük egyebek közt a diplomatika, paleográfia, szfragisztika, kronológia és heraldika alapfogalmait, tudományos jelentőségüket, továbbá a megfelelő segédkönyvek használatát, és a forráskezelés alapvető szakmai követelményrendszerét.		
Fejlesztendő kompetenciák: tudás: A hallgató ismerje a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit. képesség: A hallgató legyen képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. attitűd: A hallgató mérlegelje a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. autonómia és felelősség: A hallgató a történelem területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.		
Tantárgy tematikus leírása:		
	Gyakorlat: 1. A történeti segédtudományok fogalma, művelésük értelme. 2. A diplomatika fogalma, jelentősége és terminológiája, ill. kapcsolata a történettudomány különböző ágazataival. 3. A paleográfia fogalma, jelentősége és terminológiája; a magyar történeti for-	

	rások írásbeliségének fejlődése. - A szfragisztika fogalma, jelentősége és terminológiája, ill. felhasználhatósága egyes történeti témák kutatásában. - Az archontológia és a prozopográfia, különös tekintettel az újabb történeti kutatásban nyert jelentőségükre. - A heraldika alapjai; ill. ennek hasznossága egyes történeti problémákkal kapcsolatban. - A kronológia fogalma, jelentősége és terminológiája, az oklevelek keltezésének jelentősége, különös tekintettel az <i>itinerariumok</i> készítésére. - A metrológia fogalma, jelentősége és terminológiája. - Az egyéb történeti segédtudományok rövid ismertetése. - Diplomatikai gyakorlatok. - Paleográfiai gyakorlatok. - Dátumfeloldási gyakorlatok. - j Összefoglalás. - Zárthelyi írása.
--	--

Félévközi számonkérés módja és értékelése: Az órákon való aktív részvétel a kurzus végén írt zárthelyi dolgozaton alapul, elégtelennél jobb kalkuluson eggyel javíthat.

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

A félév végi zárthelyi dolgozat ötfokozatú értékelésének szintjei a következőképp határolódnak el: 50% és ez alatt elégtelen, 51–60% elégséges, 61–75% közepes, 76–90% jó, 91–100% jeles.

A félév végi osztályzatot a félévközi munka a fent említett módon befolyásolhatja.

Kötelező irodalom:

- A történelem segédtudományai. Szerk.: Bertényi Iván. Budapest, Pannonica–Osiris, 1988.
- *Kumorovitz L. Bernát*: A magyar pecséthasználat története a középkorban. (1. kiadás: Budapest, 1944. [A Jászóvári Premontrei Kanonokrend Gödöllői Szent Norbert Gimnáziuma 1943–1944-i Évkönyve, 281–364.]) 2. bővített és javított kiadás: Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest, 1993. (A Magyar Nemzeti Múzeum Művelődéstörténeti Kiadványa.)
- *Kurcz, Agnes*: Arenga und Narratio ungarischer Urkunden des 13. Jahrhunderts. Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung. 70. (1962) 323–354.
- *Süttő Szilárd*: „Érdemdús” oklevelek. A részletező középkori magyar *narratiók* problémáihoz. In: Arcana tabularii. Tanulmányok Solymosi László tiszteletére. Szerkesztette: Bárány Attila–Dreska Gábor–Szovák Kornél. I–II. kötet, Budapest–Debrecen: ELTE BTK, 2014. I. kötet 187–198.

Ajánlott irodalom:

- *Quirin, Heinz*: Einführung in das Studium der mittelalterlichen Geschichte, 4. kiadás új bevezetéssel, Stuttgart, Franz Steiner Verlag, 1985.
- *Süttő Szilárd*: Datum és actum késő Anjou-kori uralkodói okleveleinkben. In: Studia Miskolcinsia 3., (1999.) 74–81. p.
- *Süttő Szilárd*: Quarto vagy quinto? (Adalék a középkori írástudók olvasni tudásához). In: Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Philosophica, tomus IX., fasciculus 4. (Tanulmányok Kulcsár Péter 70. születésnapjára.) Miskolc, 2004. 181–186.
- *Szentpétery Imre*: Magyar oklevéltan. (A Magyar Történettudomány Kézikönyve, szerk. Hóman Bálint, II. kötet, 4. füzet.) Budapest, Magyar Történelmi Társulat, 1930. (Reprint: Budapest, Hatágú Síp Alapítvány, 1995.)

Tantárgy neve: Magyarország művelődés- és kultúrtörténete I. (Középkor és kora újkor)	Tantárgy Neptun kódja: BTTON301MUS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Tringli István, egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 4.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A 13-16. századi kultúra és művelődés magyarországi jelenségeinek bemutatása, elsajátítása előre elolvasott források elemzése alapján. A főbb kérdések: kolostori műveltség, a humanista földleírás első művelői, a középkori és a humanista történetírók, jogi műveltség, kalendárium. A hallgatók a témákon kívül megismerik a kultúra hagyományozásának különböző módszereit, annak hordozóit, előállításukat: az emberi memórián kívül az írást, a nyelvhasználatot, a könyvnyomtatást, a térképeket. E műfajok és művek megismerése után önállóan képesek lesznek más, hasonló műfajú műveket feldolgozni, múzeológusi munkájukba beépíteni.	

Fejlesztendő kompetenciák:**tudás:**

- Átlátja a magyar szakmai szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait.
- Tisztában van a történettudomány aktuális kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel.
- Ismeri a szélesen értelmezett történettudomány alapvető szakkifejezéseit.

képesség:

- Értelmezi a magyar és európai kulturális és történeti jelenségeket és azok történeti beágyazottságát.
- Képes átlátni a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítését, működését, és kulturális és történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni.
- Képes a történelmi, illetve társadalmi és politikai kérdésekben az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére.
- Képes az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően több stílusregiszterben, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni.
- Képes hatékonyan kommunikálni írásban és szóban, valamint megérti a történettudományhoz kapcsolódó szakmai szövegeket.

attitűd:

- Érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak.
- Képviseli a magyar és az európai identitás vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét.
- Törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére.
- Igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására.

autonómia és felelősség:

- Kialakít olyan történetileg és politikailag koherens egyéni álláspontot, amely segíti önmaga és környezete fejlődését, tudatosodását.
- Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.
- Nyitott a magyar és más kultúrák háttérére.

Tantárgy tematikus leírása:**Előadás:**

1. A kultúra, művelődés fogalma, korszakolások
2. Margit-legenda I.
3. Margit-legenda II.
4. Magyarország leírása Ransanus szerint
5. Magyarország leírása Oláh Miklós szerint
6. Lázár deák térképe
7. Turóci János történetírása
8. Antonio Bonfini történetírása
9. Ludovico Tubero történetírása
10. A három nagy törvénykönyv (1435, 1486, 1492)
11. A Hármaskönyv és a Négyeskönyv
12. A kalendárium I.
13. A kalendárium II.
14. Két hősenek: Toldi és a harminckét vitéz története

Kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

A hallgatók a vizsgaidőszakban előre ismertett tételesor alapján két-két tételt húznak. Az egyik tétel sor a vizsgált művekre, a másik az elemzésük közben felmerült kérdésekre vonatkozik. Az oktató a vizsga végeztével röviden szóban értékeli a teljesítményt.

Kötelező irodalom - a források ismerete:

Szent Margit legendája. In Árpád-kori legendák és intelmek Bp. Szépirodalmi, 1983. 110-179.
Petrus Ransanus A magyarok történetének rövid foglalata közreadja: Blazovich László, Sz. Galántai Erzsébet (Bibliotheca Historica) Bp. Európa 1985.37-39, 58-90.
Oláh Miklós: Hungária ford. Németh Béla, Bp. Osiris, 2000.
 Thuróczy János: *A magyarok krónikája* ford.: Horváth János Bp. Helikon, 1987. 11-16, 332-334.
 Lázár deák Magyarország legrégebbi részletes térképe 1528. Bp. 1999.
 Antonio Bonfini: *A magyar történelem tizedei* ford.: Kulcsár Péter Bp. 1995.5-8, 11-45.
 Ludovicus Tubero, *Kortörténeti feljegyzések (Magyarország)* ford.: Blazovich László, Sz. Galántai Erzsébet (Szegedi középkortörténeti könyvtár) Szeged, 1994.
 CJH 1435., 1486., 1492. tc.
Ilosvai Péter: Az híres neves Tholdi Miklósnak jeles cselekedeteiről és bajnokoskodásáról való história. Debrecen, 1574. <http://mek.oszk.hu/00600/00673/00673.htm>
 Az 1638-as löcsei kalendárium

https://rmk.hungaricana.hu/hu/RMK_I_681b/?query=

Ajánlott irodalom:

Kulcsár Péter A magyarországi térképészet kezdeteihez. *Studia Miskolcinsia* 3 (1999) 111-119.

<http://mek.niif.hu/02000/02097/html/kulcspe.htm>

Kulcsár Péter: A humanista földrajzírás kezdetei Magyarországon *Földrajzi Közlemények* 93 (1969) 297-308. http://www.matarka.hu/cikk_list.php?fusz=123609

Lázs Sándor: Apácaműveltség Magyarországon a XV-XVI. század fordulóján. Bp. Balassi 2016.

Marjo T. Nurminen Die Welt in Karten. Theiss, Darmstadt, 2017.

Tringli István: A magyar történetírás átalakulás Hunyadi Mátyás korában. In: Hunyadi Mátyás a király Szerk.: Farbak Péter et al. Bp. BTM, 2008. 503-506.

Tringli István A kora újkori kodifikáció és a Hármaskönyv. In: uő.: Szokás és szabadság, Bp. Line Designe, 2017. 85-100.

Tantárgy neve: Múzeumi gyakorlat II (nyári)	Tantárgy Neptun kódja: BTTON406MUS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: a tantárgy szakindítási kérelem szerinti besorolása (kötelező, kötelezően választható, szabadon választható) vagy annak rövidítése.
Tárgyfelelős: Kunt Gergely, egyetemi adjunktus	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 4.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 40 óra nyár folyamán	Számonkérés módja: gyakorlat
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali nyári gyakorlat
Tantárgy feladata és célja: A muzeológiai képzésben nélkülözhetetlen gyakorlatot két részletben abszolválják a hallgatók. Az első részben (I.) a szakirány által kijelölt intézményben – a BTK és a múzeum közötti szerződés alapján: a miskolci Herman Ottó Múzeumban – heti 2 órában komplex múzeumi gyakorlat során ismerkednek meg a múzeumok legfontosabb fő és segédgyűjteményeinek (régészet, képzőművészet, történeti gyűjtemények – textil, üveg-kerámia, bútor, viselet stb.–, dokumentációk, könyvtár) gyakorlatával. Külön figyelmet fordítunk a művészeti muzeológia elméleti és gyakorlati folyamatainak, illetve a kortárs képzőművészeti kiállítások, a modern művészeti kommunikáció, prezentációs formák (pl. performance, video, internet) megismertetésére.	
Tantárgy tematikus leírása: 1–2. Régészeti Tár, raktárak és Régészeti Adattár 3–4. Néprajzi Tár, raktárak, adattár és Népi Építészeti Archivum 5–6. Múzeumi könyvtár és Fotótörténeti Gyűjtemény–Negatívár 7–8. Történeti Tár, raktár és Történeti Dokumentáció, prezentációk kijelölése 9–10. Prezentációk bemutatása 11–12. Képzőművészeti Tár és Miskolci Galéria	
Előadás: A tárgy féléves programjának kifejtése, 14 téma félévente. A bontás egyértelműen és azonosítható módon mutassa be az elsajátítandó ismeretek körét.	Gyakorlat: (az 1. oszloppal egyesíthető, ha nincs gyakorlati foglalkozás vagy ha teljes mértékben megegyezik az előadás témájával tartalmát illetően)
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Aktív órai részvétel. Gyakorlati jegy teljesítésének módja, értékelése: A gyakorlati jegy konkrét múzeumi feladatok megoldásából áll, amelynek legalább 50%-ot kell teljesíteni, 51-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles.	
Kötelező irodalom: <i>György Péter: A Kultusz (hűlt) helye – az irodalom(történet) múzeuma. Avagy: Olvasók, Nézők, Zarándokok = Beszélő</i> 2004/7–8. Ajánlott irodalom: <i>A Magyar Múzeumok Honlapja.</i> http://www.museum.hu <i>A Miskolci Herman Ottó Múzeum honlapja:</i> www.hermuz.hu <i>Binni, Lanfranco– Pinna, Giovanni:</i> A múzeum: Egy kulturális gépezet története és működése a 16. tapasztalat lehetőségei a globalizáció korában. <i>Beszélő</i> , 2004/1.	

Fithian H. Charles: Guidelines and Standards for the Curation of Archaeological Collections. Delaware Division of Historical and Cultural Affairs Delaware State Museums. <https://history.delaware.gov/pdfs/Delaware%20Archaeology%20Curation%20Guidelines.pdf> (PDF-ben elérhető a tárgy oktatójánál)

György Péter: Az utópia ígéretéről a heterotópia bizonytalanságáig. Tér és Hely – az esztétikai <http://beszelo.c3.hu/04/01/13gyorgy.htm>

Kreps, Christina: Curatorship as Social Practice = Curator: The Museum Journal, 2010/3 311–323. (academia.edu) (PDF-ben elérhető a tárgy oktatójánál)

Magyar Nemzeti Múzeum Rákóczi Múzeuma, Sárospatak honlapja: <http://www.spatak.hu>

Preventív konzerválás. A Néprajzi Múzeum projektje. <http://www.neprajz.hu/preventiv> századtól napjainkig. Budapest, 1986

Tantárgy neve: A műgyűjtés és a múzeumok története II. (A világ nagy múzeumai)	Tantárgy Neptun kódja: BTTON403MUS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Viskolcz Noémi főiskolai tanár	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 5.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A BA szak Muzeológia specializáció keretein belüli kurzus célja a kulturális javak örökségként való gyűjtésének, a gyűjtés történeti folyamatának megismerése. Ezek – mint múltunk és jelenünk megismerésének fontos forrásai - muzeális intézményeink és közgyűjteményeink előfejezetét képezik. A hagyományokhoz való viszonyulás egyéni útjaitól fokozatosan vezetett az út a nyilvánosságot megcélzó és a közjóért tenni akaró gyűjtői réteg felé. A gyűjtői-gyűjteményi történeti változások megkoronázása a nagy – főként állami közgyűjteményekként funkcionáló – múzeumok létrejötte, amelyek tipikus és atipikus példáit vizsgáljuk meg a félév folyamán. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: - részleteiben átlátja a műgyűjtés és műgyűjtemények történetét - ismeri a hagyományközvetítés, ezen belül a tárgyi kulturális örökség alapjait szolgáló közgyűjtemények történeti fejlődésének állomásait - tájékozott a jelenlegi múzeumi rendszerek főbb irányelveit illetően és ismeri a felvetődő szakmai szempontokat és vitákat képesség: - képes átlátni a múzeumok nemzetközi szervezetrendszerét, annak főbb történeti változásait - képes történeti jelenségeket európai kontextusban értelmezni attitűd: - törekszik a fogalmi gondolkodás megfelelő elsajátítására - rendelkezik kritikai attitűddel, törekszenek helytálló bírálat és vélemény megfogalmazására autonómia és felelősség: - tudatosan képviseli a történettudomány és társterületei szaknyelvi és kommunikációs normáit - törekszik történeti tudásának folyamatos fejlesztésére. - igényességet fejleszt ki az információk kritikus elemzésére és feldolgozására	
Tantárgy tematikus leírása: Előadás 1. Bevezetés, kurzuskövetelmények 2. Kutatási előzmények, szakirodalom, terminológia 3. A műgyűjtés korai újkorban – a nagy múzeumok elődei 4. A múzeumok kialakulása a felvilágosodás korában 5. Napóleon és az új múzeumi rendszer 6. A világ nagy múzeumai: Nagy Britannia 7. A világ nagy múzeumai: Franciaország 8. A világ nagy múzeumai: Spanyolország 9. A világ nagy múzeumai: Olaszország 10. A világ nagy múzeumai: Németország	

11. A világ nagy múzeumai: Ausztria
12. A világ nagy múzeumai: Kelet-Európa és Oroszország
13. A világ nagy múzeumai: Amerikai Egyesült Államok
14. Félévzárás, értékelés
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Az előadások látogatására a Tanulmányi és vizsgaszabályzat vonatkozik, az elhangzott anyag a számonkérés alapját képezi. A kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A vizsgaidőszak során írásbeli vizsga teljesítendő. A vizsga alapját az előadások anyaga és a kötelező irodalom képezi. A sikeres vizsgálathoz a tesztből és esszéiből álló feladatlapot legalább 50% + 1 pont szinten kell teljesíteni, 50-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles. Javítási lehetőség a vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint. Kötelező irodalom: <i>Király Erzsébet</i>: A csodakamráról a nemzet múzeumáig. In: <i>Helyszíni szemle</i>. 46-72. <i>Marosi Ernő</i>: A múzeum születése. A művészeti múzeum előtörténetéhez. In: <i>Helyszíni szemle</i>. Fejezetek a múzeum életéből. Kiállítási katalógus. Budapest, Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum, 2012. <i>Sinkó Katalin – Viskolcz Noémi</i>: Műgyűjtés szócikk. In: <i>Magyar Művelődéstörténeti Lexikon</i>, 7. kötet. Szerk. Kőszeghy Péter. Bp., 2007, 480–490. Ajánlott irodalom: <i>Mary Alexander</i>: Museums in Motion: An Introduction to the History and Functions of Museums. 2007. <i>Helyszíni Szemle – A múzeum a múzeumról</i>. Bp., Ludwig Múzeum, 2011. <i>R. Várkonyi Ágnes</i>: A múzeum gondolata a felvilágosodás korában és a reformkorban. A Hadtörténeti Múzeum Értesítője. 6. Budapest, Hadtörténeti Múzeum, 2003, 15-41. A világ nagy múzeumai könyvsorozat

Tantárgy neve: Magyarország művelődés- és kultúrtörténete II. (Új- és jelenkor)	Tantárgy Neptun kódja: BTTON401MUS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
	Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr.hab. Tóth Árpád, egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 5.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: Az előadás célja, hogy áttekintsük a felvilágosodás és a nemzeti ébredés korától a 20. század elejéig tartó időszak kulturális szerkezetét Magyarországon. A hagyományosan a „magas” kultúrához sorolt jelenségeken kívül a társadalomszerveződés és a tárgyi kultúra sajátosságaira is figyelmet fordítunk. Az előadás két kitüntetett kontextusa a modern nemzet születése és a polgárosodás, és lehetőség szerint visszatérően kitekintünk a közép-európai régió párhuzamos fejleményeire. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: a hallgató - megismeri a művelődéstörténet alapvető szakkifejezéseit és a fontosabb vitakérdéseit, - megismeri az alapvető magyarországi művelődéstörténeti folyamatokat és európai összefüggésekbe ágyazására, - megismeri a művelődéstörténet jellegzetes forrásainak felhasználására épülő módszereket képesség: a hallgató képes - a művelődéstörténet újabb eredményeinek megismertetésére az olvasott szakirodalom alapján - a lehetőségek szerint helytálló bírálatot vagy véleményt megfogalmazni az adott témáról - eredeti ötletek és kérdések felvetésére attitűd: a hallgató törekszik - korrekten, szakszerűen kifejezni ki magát szóban és írásban - önálló felkészülés során kellő mértékben tájékozódni - a levont következtetéseiket közérthetően bemutatni autonómia és felelősség: a hallgató - a történelemtudomány területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében - tudatosan képviseli a történettudomány által alkalmazott módszereket - nyitott a kultúra a társadalmi folyamatokra gyakorolt sokszínű hatásának megértésére	

Tantárgy tematikus leírása:	
Előadás: 1. Bevezetés: a felvilágosodás, a művelődés, a nacionalizmus és a nemzetépítés fogalma; 2. Körkép a 18-19. századi Közép-Európa művelődéstörténeti folyamatairól és a párhuzamokról 3. Az irodalom kitüntetett szerepe a nemzetté válásban 4. A nyelvkérdés 5. A történetírás célja, helyzete és színvonala 6. Építészet és képzőművészet 7. A zene és a művelődés 8. Az oktatás intézményrendszere 9. Az iskoláztatás kiterjedése a társadalom csoportjaiban 10. A tudományosság céljai és szerveződése 11. Az egyesület mint társadalomszerveződés 12. Az anyagi kultúra változásai 13. Test, higiénia, egészségkultúra 14. Összefoglalás, félévzárás Félévközi számonkérés módja és értékelése: Óralátogatás a szabályzat szerint. Félévközi számonkérés nincs. Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: A kollokvium szóbeli, a tételsor az egyes előadások (1-13.) témáinak felel meg. Kötelező irodalom: <i>Dobszay Tamás:</i> A művelődés és műveltség polgárosodása. In: Gergely András (szerk.): 19. századi magyar történelem, 1790–1918. Osiris, Budapest, 1998. 159–196. <i>Domanovszky Sándor (szerk.):</i> Magyar művelődéstörténet. Budapest, é.n. (5. kötet) <i>Kósa László (szerk.):</i> Magyar művelődéstörténet. Osiris, Budapest, 1998. 315–490. <i>Vermes Gábor:</i> Kulturális változások sodrában. Balassi, Budapest, 2011. <i>Wandycz, Piotr:</i> The Price of Freedom. Routledge, London etc, 2011. Ajánlott irodalom: <i>Bíró Ferenc:</i> A felvilágosodás korának magyar irodalma. Balassi, Budapest, 1994. <i>Bíró Ferenc:</i> A legnagyobb pennaháború: Kazinczy Ferenc és a nyelvkérdés. Argumentum, Budapest, 2010. <i>Dobszay László:</i> Magyar zenetörténet. Planétás, Budapest, 1998. <i>Fábri Anna:</i> Az irodalom magánélete. Irodalmi szalonok és társaskörök Pesten, 1779–1848. Magvető, Budapest, 1987. <i>Karády Viktor:</i> Iskolarendszer és felekezeti egyelőlenségek. Replika, Budapest, 1997. <i>Mészáros István (s.a.r.):</i> Ratio Educationis. Akadémiai, Budapest, 1977. <i>Müller, Detlef K. – Ringer, Fritz – Simon, Brian (eds.):</i> The Rise of the Modern Educational System. Structural Change and Social Reproduction, 1870-1920. 1987. Cambridge UP, Cambridge etc., 1987. <i>Niederhauser Emil:</i> Kelet-Európa története. MTA TTI, Budapest, 2000. <i>Niederhauser Emil:</i> A történetírás története Kelet-Európában. MTA TTI, Budapest, 2001. <i>Pukánszky Béla:</i> Német polgárság magyar földön. Lucidus, Budapest, 2000. (1940.) <i>Sasfi Csaba:</i> A felsőbb iskolázottság térhódítása a magyarországi késő rendi társadalomban. Történelmi Szemle, 2008. 2. 163-194 <i>Szelestei N. László:</i> Irodalom- és tudományszervezési törekvések a 18. századi Magyarországon, 1690-1790. OSZK, Budapest, 1989. <i>Zádor Anna:</i> Klasszicizmus és romantika: A XIX. század művészete. Corvina, Budapest, 1976.	

Tantárgy neve: Bevezetés a történeti muzeológiába Historical Museology, an Introduction	Tantárgy Neptun kódja: BTTON501MUS
	Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
	Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Gyulai Éva doc.	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 5.	Előfeltétel:
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A történeti muzeológia hazai és nemzetközi elméleti-módszertani ismereteinek elsajátításával párhuzamosan alapvető célkitűzés a gyakorlati muzeológiai tevékenység hagyományos és korszerű	

tevékenységi formáinak megismerése, a történeti jellegű gyűjtemények jellemző tárgycsoportjait érintő alapvető információk megszerzése. A hallgatók az előadás során megismerhetik a történeti muzeológia tárgyát képező jellemző műtárgyakat, dokumentumokat, gyűjteményeket, a történettudomány és a múzeumokban őrzött kulturális örökség viszonyát, a történelem forrását képező tárgyak és képi-írási dokumentáció gyűjtésének metódusát és történetét, a modern muzeológia módszereit és irányzatait.

Fejlesztendő kompetenciák:

tudás:

a hallgató

- megismeri a muzeológia és művelődéstörténet folyamatait,
- ismeri és használja az írásos és képi források elemzésének módszereit

képesség:

a hallgató képes

- a történettudomány/művelődéstörténet újabb eredményeinek megismertetésére az olvasott szakirodalmak alapján
- a lehetőségek szerint helytálló bírálatot vagy véleményt megfogalmazni az adott témáról
- eredeti ötletek és kérdések felvetésére

attitűd:

a hallgató törekedik

- korrekten, szakszerűen kifejezni ki magát szóban és írásban
- önálló felkészülés során kellő mértékben tájékozódni
- a levont következtetéseiket közérthetően bemutatni

autonómia és felelősség:

a hallgató

- a történelemtudomány területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében
- tudatosan képviseli a történettudomány által alkalmazott módszereket
- nyitott a sokszínű etnikai és felekezeti szempontok megértésére

Tantárgy tematikus leírása:

Előadás:

1. A műtárgy mint történeti forrás, a történeti gyűjtemények, táruk intézmény- és kutatástörténete, helyük a kulturális örökség rendszerében
- 2–3. Történeti múzeumok külföldön és Magyarországon, társadalom- és várostörténet a múzeumokban (a Wien Museum, a BTM)
- 3–4. A történeti gyűjtemények klasszifikációja, jellemző gyűjtőkör (tárgyi–dokumentációs táruk, tematikus és egyéb gyűjtemények)
- 5–6. Ereklje-, numizmatikai és bútorgyűjtemények, militaria
- 6–7. Ötvös- és textilgyűjtemények
7. Zárthelyi dolgozat
8. Nyomtatványok és kisgyűjtemények
- 9–10. Történeti táruk nyilvántartása, raktározása, tudományos feldolgozása
- 11–12. A történeti kiállítások és kiállítási katalógusok muzeológiája

A tematika egyben a vizsgakérdéseket is tartalmazza.

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

1 zárthelyi dolgozat a 6. témát követően a témákhoz kapcsolódó előadások anyagából és kötelező olvasmányokból. Értékelés: 2. 30%, 3. 50 %, 4. 70 %, 5. 85%;

Kollokvium teljesítésének módja, értékelése: vizsga a tematika vizsgakérdései alapján.

Ötfokozatú (1–5) értékelés: 2. 40 %, 3. 60 %, 4. 70 %, 5. 85 %; zh beszámítása 1/3 arányban az érdemjegyre.

Kötelező irodalom:

Deutschmann, Wilhelm (Hrsg.): *Hundert Jahre Historisches Museum der Stadt Wien*. Katalog zur 106. Sonderausstellung, 21. Mai bis 30. August 1987. Museum der Stadt Wien, 1987
 Pintér János (szerk.): *A 200 éves Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményei*. MNM, Budapest, 2002

Ajánlott irodalom:

Koschnik, L.: German Historical Museum – Berlin. Prestel, Berlin, 2006

Fegyvertár – válogatás a Magyar Nemzeti Múzeum fegyvergyűjteményéből / Armoury - Selection from the Collection of Arms and Armour in the Hungarian National Museum. CD-ROM, Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest, 2003

Fejér Gábor–Roboz László: Székképek. A Néprajzi Múzeum tárgykatalógusai 3. Néprajzi Múzeum, Budapest, 1999

Kolta Magdolna: Képmutogatók. A fotográfiai látás kultúrtörténete. A magyar fotográfia történetéből 29. Magyar Fotográfiai Múzeum 2003. <http://www.fotomuseum.hu/kepmutogatok>

Magyarország történeti emlékei az 1896. évi ezredéves országos kiállításon. Szerk.: *Czobor Béla–Szalay Imre*. I–II. Budapest, 1901., A magyar nemzet története CD-ROM, Arcanum, Budapest, 2003.,

http://www.idg.hu/expo/varosliget/milkonyv Zentai Tünde: Az ágy és az alvás története. Pannónia Kiadó, Pécs, 2002 A BTM honlapja: www.btm.hu	
Tantárgy neve: Bevezetés a régészeti muzeológiába	Tantárgy Neptun kódja: BTTON502MUS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Pusztainé dr Fischl Klára, tanszékvezető egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 5.	Előfeltétel: —
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: (200-300 karakter) A tárgy hallgatása során a hallgató megismerkedik a régészeti muzeológia történetével, kiemelkedő régészek életútjával. Ismertetést kap az éppen aktuális jogszabályi háttérrel. Megismeri a múzeumi leltári és adattári rendszereket helyi és országos szinten. Megismerkedik a dokumentációs és archiválási módszerekkel. A régész feladatával a múzeumon belül a lelet intézménybe kerülésétől a kiállítás elkészítéséig. Megismerkedik alapvető múzeumpedagógiai irányelvekkel. Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> Ismeri a régészeti muzeológia módszereit és feladatát. <i>képesség:</i> Képes MA végzettségű régész irányításával régészeti források és lelőhelyek felkutatására, feltárására és dokumentálására. <i>attitűd:</i> Hitelesen közvetíti a társadalom számára a régészet gondolkodásmódját és tudományos eredményeit. Törekszik szakmai hivatástudat kialakítására és önképzésre. <i>autonómia és felelősség:</i> Felelősséget érez Magyarország és a világ kulturális örökségének megőrzéséért.	
Tantárgy tematikus leírása:	
Előadás: 1, A régészeti muzeológia története 2, Jogszabályi háttér 3, Régészeti intézmények és jogköreik 4, régészeti gyűjtemény megőrzése, ápolása, gyarapítása - leltározás 5, régészeti kutatások, feltárások, roncsolásmentes kutatás 6, topográfiai munkálatok, országos adatbázis használata 7, dokumentálás, adattár – lelőhelybejelentő adatlap 8, publikálás, tudományos népszerűsítés 9, kiállításrendezés, kiállítások elméleti, gyakorlati háttere 10, levéltári alapismeretek 11, múzeum és raktárlátogatás 12, tudományos ismeretterjesztő irodalom 13, kiállításlátogatás 14, Összefoglalás	Gyakorlat:
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése: írásbeli vizsga az alábbi elemekkel: • önálló lelőhelybejelentő adatlap készítése • önálló adatbázishasználat • kiállításforgatókönyv leadása 5 fokozatú értékelés	
Kötelező irodalom: Magyar régészet az ezredfordulón. Budapest, Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, Teleki László Alapítvány, 2003. 96386291077 Régészeti Kézikönyv. Magyar Régész Szövetség, Budapest, 2011. Gyöngyössi Márton: A kincstalálástól az ásatásig. Martin Opitz Kiadó, Budapest 2016 Foghtúy Krisztina (szerk.): Bevezetés a múzeumpedagógiába. Bp., 2000 Ajánlott irodalom: Határtalan régészet folyóirat Museum café folyóirat	

HOM Évkönyv	
Tantárgy neve: Közművelődés – múzeumpedagógia	Tantárgy Neptun kódja: BTTON504MUS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Viskolcz Noémi főiskolai tanár	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 5.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A kurzus a BA szakon belüli Muzeológia specializáció részeként differenciált ismereteket nyújt a múzeumpedagógia történetéről és új módszereiről, a kiállítás anyagához kapcsolódó manuális és verbális feladatok alkalmazásáról és a hazai múzeumpedagógia helyzetéről. A képzés célja, az elméleti és a gyakorlati ismeretek átadásán keresztül a hallgatók korszerű, tudományos igényű múzeumpedagógiai szemléletének a kialakítása, múzeumi órák megtervezésére való felkészülés, múzeumpedagógiai forgatókönyv készítése és a múzeumpedagógiai kiadványok megismerése.	
Fejlesztendő kompetenciák: tudás: - ismeri a múzeumpedagógia elméletét és fogalomkészletét - ismeri a múzeumi területre vonatkozó törvényi szabályzásokat - tájékozott a kulturális politika főbb irányelveiben képesség: - képes a kulturális értékek közvetítésére a társadalom különböző rétegei felé - képes a vonatkozó elméleti ismeretek alkalmazására attitűd: - törekszik a helytálló bírálat és vélemény megfogalmazására - törekszik eredeti ötletek felvetésére autonómia és felelősség: - tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a történettudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait	
Tantárgy tematikus leírása: Gyakorlat 1. Bevezetés, kurzuskövetelmények ismertetése 2. A múzeumpedagógia célja és funkciói – bevezetés; a közművelődés fogalma 3. Múzeumpedagógiai honlapok és kommunikáció 4. A múzeumpedagógia módszertana; 5. Múzeum és iskola együttműködése 6. Múzeumi pályázati lehetőségek 7. Foglalkozások különböző korcsoportok számára (általános iskolások és középiskolások) 8. Sajátos nevelést igénylő gyerekek a múzeumban; 9. Múzeumok, kiállítóterek művészetközvetítési stratégiái; 10. Kiállítási forgatókönyv: kiállítás anyagának és a tananyag összekapcsolásának módja, lehetőségei 11. Múzeumpedagógiai kiadványok 12. Múzeumpedagógiai foglalkozás látogatása 13. Múzeumpedagógiai foglalkozás látogatása 14. Projektmunkák bemutatása, értékelés, összegzés, kurzuszáras	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Egyéni projektmunka: egy múzeumi foglalkozás forgatókönyvének elkészítése, amelynek bemutatására a kurzus 14. hetében kerül sor	
Gyakorlati jegy teljesítésének módja, értékelése: Az aláírás megszerzéséhez a gyakorlatok látogatása a Tanulmányi és vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint kötelező. A gyakorlati jegy az órán mutatott aktivitás és a projektmunka minőségének függvénye.	
Kötelező irodalom: Gail Durbin-Susan Morris-Sue Wilkinson: Tanulás tárgyakkal. Bp. NKÖM, Múzeumok Mindenkinek V. 2004. Letölthető: http://www.mlalapitvany.hu/mla011413.html Vásárhelyi Tamás, Kárpáti Andrea (szerk.): Múzeumi tanulás. Bp.m Typotex Kiadó, 2011, 107-118, 174-180	
Ajánlott irodalom: Vásárhelyi Tamás, Sinkó István: Múzeum az iskolatáskában. Bp., Nemzeti Tankönyvkiadó, 2004. Beatrix Commandeur, Hannelore Kunz-Ott, Karin Schad (Hrsg.): <i>Handbuch Museumspädagogik</i> .	

Tantárgy neve: Műtárgyvédelem Conservation and Preservation in Museology	Tantárgy Neptun kódja: BTTON505MUS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
	Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Gyulai Éva doc.	
Közreműködő oktató(k):	
Javasolt félév: 5.	Előfeltétel: –
Óraszám/hét: 2	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: Az előadások és kapcsolódó gyakorlatok során a hallgatók elsajátítják a közgyűjtemények alapvető műtárgyvédelmi (konzervátori, ill. restaurátori) ismereteit szerezhetnek. Megismerik a régészeti, néprajzi és történeti (iparművészeti) tárgyak készítésének technikáit és technológiáit, a műtárgyak szerves- és szervetlen anyagainak felépítését és lebomlásának folyamatát, a korróziós jelenségeket. Az állagvédelmi és konzervátori munkát anyag fajtánként mutatjuk be számukra, tanulmányozhatják a különböző restaurátori tevékenységeket az ötvöstműtárgyaktól a skanzenekben folyó konzerválásáig, restaurálásáig, de kitérünk a képzőművészeti alkotások restaurálására is. A laboratóriumok, restaurátori műhelyek és raktárak bemutatásával megismertetjük a hallgatókat az ideális műtárgykörnyezettel, az igényes muzeológiai munka alapjaival. Külön foglalkozunk a restaurálási etikával. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: a hallgató - megismeri a múzeumi műtárgyvédelem és restaurálás folyamatait, - ismeri és használja az írásos és képi források elemzésének módszereit képesség: a hallgató képes - a történettudomány/művelődéstörténet újabb eredményeinek megismertetésére az olvasott szakirodalmak alapján - a lehetőségek szerint helytálló bírálatot vagy véleményt megfogalmazni az adott témáról - eredeti ötletek és kérdések felvetésére attitűd: a hallgató törekszik - korrekten, szakszerűen kifejezni ki magát szóban és írásban - önálló felkészülés során kellő mértékben tájékozódni - a levont következtetéseiket közérthetően bemutatni autonómia és felelősség: a hallgató - a történelemtudomány területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében - tudatosan képviseli a történettudomány által alkalmazott módszereket - nyitott a sokszínű etnikai és felekezeti szempontok megértésére	
Tantárgy tematikus leírása: Előadás: Tantárgy tematikus leírása: 1. Műtárgyvédelem és restaurálás; a műtárgyvédelem természettudományos alapjai 2. Technika, technológia, anyagfajták és műtárgyvédelem kapcsolata, a restaurálás klasszifikációja 3. Féműtárgyak állagmegóvása és védelme 4. Szilikáletalapú tárgyak műtárgyvédelme 5. Fatárgyak raktározása, megóvása és restaurálás, az asztalosipari szakmák 6. Képzőművészet (festészet, szobrászat, sokszorosított grafika) a műtárgyvédelemben; esztétikum és restaurálás 7. Zárthelyi dolgozat 8. Látogatás egy múzeumi restaurátorműhelyben 9. Raktározás és műtárgyvédelem 10. A restaurálás etikája 11. Kiállítás, bemutatás, fotózás és műtárgyvédelem kapcsolata A tematika egyben a 10 vizsgatételt is lefedi.	
Félévközi számonkérés módja és értékelése: 1 zárthelyi dolgozat a 6. témát követően a témákhoz kapcsolódó előadások anyagából és kötelező olvasmányokból. Értékelés: 2 = 30%, 3 = 50 %, 4 = 70 %, 5 = 85%; Kollokvium teljesítésének módja, értékelése: vizsga a tematika vizsgakérdései alapján.	

Ötfokozatú (1–5) értékelés: 2 = 40 %, 3 = 60 %, 4 = 70 %, 5 = 85 %; zh beszámítása 1/2 arányban az érdemjegyre.

Kötelező irodalom:

STANFORTH, Sarah: *Historical Perspectives on Preventive Conservation*. Getty Conservation Institute, 2013

ÉRI István (szerk.): *Restaurálási tanulmányok. Tímár–Balázs Ágnes Emlékkönyv*. Pulszky Társaság Magyar Múzeumi Egyesület, Budapest, 2004

Ajánlott irodalom:

BRANDI, C., *Theory of Restoration, I, Historical and Philosophical Issues in Conservation of Cultural Heritage*. The J. Paul Getty Trust, 1996

CRONYN, M. Janey: *Régészeti leletek konzerválásának alapjai*. Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest, 1996

KINCSES KÁROLY: Hogyan (ne) bánjunk (el) régi fényképeinkkel. CD-ROM melléklettel. *A magyar fotográfia történetéből 17*. Magyar Fotográfiai Múzeum, Budapest, 2000

KOVÁTS Tibor (szerk.): Műtárgyvédelmi szöveggyűjtemény. *Museologica Carpathica 2*. Miskolci Egyetem Művelődéstörténeti és Muzeológiai Tanszéke, Miskolc, 2001

MOLNÁR György: *A magyar Cellini*. Bába Kiadó, Szeged, 2004

TÍMÁRNÉ BALÁZSY Ágnes: *Műtárgyak szerves anyagainak felépítése és lebomlása*. Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest, 1993

Tantárgy neve: Informatika: adatbázisok és digitalizálás	Tantárgy Neptun kódja: BTTON404MUS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
	Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Lengyel György, egyetemi adjunktus	
Közreműködő oktató(k):	
 Javasolt félév: 6.	Előfeltétel: -
Óraszám/hét: heti 2 óra	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: (200-300 karakter) Az óra során a hallgatók megismerkednek a digitalizálással, adatbázisok használatával, melyek muzeológiai munkájukat segítik. A kurzus során a digitális fényképezés alapjait is elsajátítják, amely elengedhetetlen a múzeumi katalógusok, nyilvántartások elkészítéséhez. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: Dokumentumok digitalizálásának ismerete, műtárgyak archiválása, digitális fényképezés, a legfontosabb szakkifejezések és szakirodalmak. képesség: Képes az ismeretek önálló elsajátítására és rendszerezésére. Képes a szakirodalomból szerzett információk kritikus elemzésére és feldolgozására. Képes az információk, érvek és elemzések különböző szempontok szerinti bemutatására, átgondolására. attitűd: Mérlegeli a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét. Törekszik a régészet rokon tudományterületeivel való együttműködésre. autonómia és felelősség: Felelősséget érez Magyarország és a világ kulturális örökségének megőrzéséért.	
Tantárgy tematikus leírása:	
Előadás:	Gyakorlat: 1. Az informatika alapjai 2. Operációs rendszerek 3. Digitalizálás alapjai 4. Digitalizálás szoftverei 5. Képek szerkesztése 6. Digitális fotózás elmélet 7. Digitális fotózás gyakorlat 1. 8. Digitális fotózás gyakorlat 2. 9. Kiadványtervezés 10. Képi és szöveges állományok összeszerkesztése 11. Adatbázisok 12. Adatbázis építése 13. Internetes adatbázisok használata 14. Könyvtári informatikai rendszerek
Félévközi számonkérés módja és értékelése:	

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

Minden hallgató készít egy 20 múzeumi tárgyból álló katalógust, melynek készítése során felhasználja a félév során tanultakat, 0-50% elégtelen, 51-70% elégséges, 71-80% közepes, 81-90% jó, 91-100% jeles.

Kötelező irodalom:

Adobe Photoshop CS5. Perfact-Pro Kiadó 2011.

Bodnár I., Magyary Gy.: Képszerkesztés. 2004

D. Tóth O., Enczi Z., Kazári Gy., Keating, R., Somogyi B., Török F.: Digitális fotózás tükörreflexes géppel. Rainbow Slide Bt, Budapest, 2012.

Burns-Millyard, K.: Digital Photography Basics: A Beginner's Guide to Getting Great Digital Photos, Tucson, 2011.

Ajánlott irodalom: (legalább 1 idegen nyelvű)

Bárány A., Fazekas Cs., Forisek P., Hunyadi Zs., Kerepeszki R., Kőfalvi T., Ősz F., Patay-Horváth A., Szendi A.: Informatikai alapismeretek történelem alapszakos hallgatóknak. HEFOP-Bölcsész Konzorcium, Budapest, 2006. <http://luna.btk.ppke.hu/hefop> Christiansen, M.: Adobe After Effects CC Visual Effects and Compositing Studio Techniques. Adobe, 2014

Kőfalvi T.: Informatikai alapismeretek – A tanári mesterségre készülők számára. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2006

Mawdsley, E.: Számítógép a történettudományban: kalauz kezdőknek. Osiris, Budapest, 1996 A digitalizálásról általában. Magyar Kulturális projektek. Módszerek, technológiák. <http://digitalizalas.lap.hu>.

Tantárgy neve: Múzeumi gyakorlat I.	Tantárgy Neptun kódja: BTTON405MUS Tárgyfelelős intézet: ME BTK TTI
	Tantárgyelem: a tantárgy szakindítási kérelem szerinti besorolása (kötelező, kötelezően választható, szabadon választható) vagy annak rövidítése.
Tárgyfelelős: Kunt Gergely, egyetemi adjunktus	
Közreműködő oktató(k): Gyulai Éva, egyetemi docens	
Javasolt félév: 6.	Előfeltétel: nincs
Óraszám/hét: 40 óra nyár folyamán	Számonkérés módja: gyakorlat
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali nyári gyakorlat
Tantárgy feladata és célja: A kurzus a középkori és kora újkor magyarországi műveltség szektorainak (írásbeliség, nyelvhasználat, tudomány, ismeretátadás, iskola, anyagi kultúra, technikai ismeretek, művészetek, környezetkultúra stb.) jellemzőivel ismerttet meg. A művelődés legfontosabb intézményei (egyházak, az uralkodó és a főúri elit udvarai, írásszervek, iskolák, könyvkultúra, művészetek stb..) működésének bemutatása mellett súlyt helyezünk a társadalmi csoportok, rétegek és a művelődés, a műveltséghez való hozzáférés összefüggéseire is. Tárgyaljuk az egyes történeti korszakokra jellemző eszmeáramlatokat, korstílusokat, a kultúra kiemelkedő személyiségeit és teljesítményeit, illetve terjedésének jellemzőit is. Az előadást projektoros vetítés kíséri.	
Tantárgy tematikus leírása: 1. Művelődés-, kultur- és civilizációtörténet elmélete 2. A honfoglaló magyarok tárgyi és szellemi kultúrája 3. A középkori társadalom, állam és egyház kultúrával kapcsolatos intézményei 4. A középkor egyházi és világi művészete, írásbelisége 5. A magyarországi humanisták itthon és külföldön: irodalom, tudomány, könyvkultúra 6. A reneszánsz mint társadalmi jelenség, művészet, életérzés Magyarországon 7. Zh. 8. A könyvnyomtatás, iskolák és műveltség a hitújítás és a katolikus megújulás korában 9. A királyi, főúri és nemesi kultúra Magyarországon a 16–17. században 10. Anyagi és szellemi kultúra a 15–17. századi városokban 12. Török világ, magyar kultúra a kora újkorban	

Előadás: A tárgy féléves programjának kifejtése, 14 téma félévente. A bontás egyértelműen és azonosítható módon mutassa be az elsajátítandó ismeretek körét.	Gyakorlat: (az 1. oszloppal egyesíthető, ha nincs gyakorlati foglalkozás vagy ha teljes mértékben megegyezik az előadás témájával tartalmát illetően)
Félévközi számonkérés módja és értékelése: Aktív órai részvétel. Gyakorlati jegy teljesítésének módja, értékelése: A gyakorlati jegy konkrét múzeumi feladatok megoldásából áll, amelynek legalább 50%-ot kell teljesíteni, 51-60% elégséges, 61-75% közepes, 76-90% jó, 91-100% jeles.	
Kötelező irodalom: Domanovszky Sándor: <i>Magyar művelődéstörténet I–V.</i> Magyar Történelmi Társulat, Budapest. 1939–1942. (Reprint: Babits, Szekszárd, 1990–1991. Digitális kiadás: CD-ROM. Arcanum Adatbázis, Budapest, 2003) Ajánlott irodalom: <i>A magyar államiság ezer éve: Kultúra és tudomány a magyar államiság ezer évében.</i> Szerk.: Gergely Jenő–Izsák Lajos. ELTE Eötvös, Budapest, 2001 <i>Bitskey István: Hungáriából Rómába. A római Collegium Germanicum Hungaricum és a magyarországi barokk művelődés.</i> Budapest, 1996 <i>Éder Zoltán: Túl a Duna-tájon. Fejezetek a magyar művelődéstörténet európai kapcsolatai köréből.</i> Mundus, Budapest, 1999 <i>Fejezetek a magyar művelődés forrásaiból.</i> Szerk.: Gazda István. Tárogató, Budapest, 1996 <i>Fithian H. Charles: Guidelines and standards for the curation of archaeological collections.</i> Delaware Division of Historical and Cultural Affairs. Delaware State Museums. https://history.delaware.gov/pdfs/Delaware%20Archaeology%20Curation%20Guidelines.pdf (PDF-ben elérhető a tárgy oktatójánál) <i>Hunyadi Mátyás, a király, Hagyomány és megújulás a királyi udvarban 1458–1490,</i> Kiállítási katalógus. Szerk. Farbak Péter e. a. BTM 2008. március 19–június 30, Budapest, 2008 <i>Kreps, Christina: Curatorship as Social Practice = Curator: The Museum Journal,</i> 46 (2010)/3 311–323. (academia.edu) (PDF-ben elérhető a tárgy oktatójánál) <i>Magyar művelődéstörténet.</i> Szerk.: Kósa László. Osiris, Budapest, 2003 <i>Marosi Marosi Ernő: A gótika Magyarországon (Stílusok - korszakok)</i> Corvina, 2008 <i>Mikó Árpád–Takács Imre (szerk.): Pannonia Regia: művészet a Dunántúlon 1000–1541.</i> Magyar Nemzeti Galéria, 1994. október – 1995. február. Kiállítási katalógus. Budapest, 1994 <i>Monok István: Az olvasott örökség – hagyomány és megújulás</i> = <i>Könyv, Könyvtár, Könyvtáros</i> 2005/1. 3–10. www.epa.oszk.hu/01300/01367/00061/monok.html <i>Péter Katalin: Papok és nemesek. Magyar művelődéstörténeti tanulmányok a reformációval kezdődő másfél században.</i> Budapest, 1995 <i>Szentpéteri József: Magyar kódex I–III.</i> Kossuth, Budapest, 1998–2000 <i>Tájékoztató: http://kulturtortenet.lap.hu/</i> <i>Tóth István György: Mivelhogy magad írást nem tudsz... Az írás térhódítása a művelődésben a kora újkori Magyarországon</i> MTA TTI. Budapest, 1996 <i>Zimányi Vera (szerk.): Óra, szablya, nyoszolya. Életmód és anyagi kultúra Magyarországon a 17-18. században.</i> MTA Történettudományi Intézete, Budapest, 1994.	